

**Vízjogi engedélyezési eljárással kapcsolatos
dokumentációk és engedélyeztetéssel
kapcsolatos követelmények a 2018.01.01-én
hatályba lépett 41/2017. (XII.29.) BM
rendelet alapján**

**Magyar Mérnöki Kamara
Kiadványsorozata 24.**

**Vízjogi engedélyezési eljárással kapcsolatos
dokumentációk és engedélyeztetéssel kapcsolatos
követelmények a 2018.01.01-én hatályba lépett 41/2017.
(XII.29.) BM rendelet alapján**

**MMK FAP azonosító:
FAP-2018/011-VVT**

Budapest, 2018. október

A sorozat szerkesztője:
NAGY GYULA
a Magyar Mérnöki Kamara elnöke

Készült a Magyar Mérnöki Kamara Vízgazdálkodási és Vízépítési Tagozatának gondozásában, a 2018. évi Feladat Alapú Pályázatok pénzügyi keretéből.

A kiadvány a Magyar Mérnöki Kamara tulajdona. Másolása, teljes terjedelmében való közzététele csak a Kamara engedélyével lehetséges. Minden jog fenntartva.

Témavezető:

Jancsó Béla

Készítők:

Dr. Kulcsár Alexandra

Németh Gábor

Dr. Vími Zoltán

Közreműködő szakértők:

Déri Lajos

Szimandel Dezső

Lektorálta:

Reich Gyula

Kiadó:

Magyar Mérnöki Kamara
1094 Budapest, Angyal u. 1-3.
info@mmk.hu, www.mmk.hu

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés.....	7
2. Fogalommeghatározások.....	9
3. A jogszabályi környezet bemutatása.....	12
3.1. Az engedélyezési eljárások jogszabályi háttere	12
3.2. Általános rendelkezések	15
3.2.1. Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény	15
3.3. Ágazatspecifikus jogszabályok	17
3.3.1. A vízjogi engedélyezésről általában - a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény.....	17
3.3.2. A hatósági és az engedélyezési eljárásokra vonatkozó szabályok – 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet.....	18
3.3.3. Az engedélyes tervdokumentáció tartalma jogi szempontból - 41/2017. (XII. 29.) BM rendelet	19
3.3.4. Igazgatási szolgáltatási díj - a vízügyi és a vízvédelmi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 13/2015. (III. 31.) BM rendelet ..	25
3.4. Elektronikus ügyintézésrel kapcsolatos tudnivalók	27
3.5. Tervezői jogosultság igazolása	28
3.6. Engedélyköteles – nem engedélyköteles tevékenységek, hatásköri kérdések	29
3.6.1. Vízjogi engedéllyel rendelkező vízilétesítmény rekonstrukciója vagy vízjogi engedélyezés.....	30
3.6.2. Vízilétesítmények jegyzői engedélyezése	31
3.6.3. Medencék	32
3.6.4. Utak, vasutak víztelenítését szolgáló létesítmények.....	33
3.6.5. Parkolók vízelvezetése.....	33
3.6.6. Szikkasztás.....	33
3.6.7. Magánterületen lévő magánüzemeltetésű létesítmények, bekötővezetékek	34
3.6.8. Tó, anyaggödör létesítése	36
3.7. Előtisztító műtárgyak kibocsátási engedélye, vízjogi engedélye	36
4. Engedélytípusok	38
4.1. Elvi vízjogi engedély	38
4.2. Vízjogi létesítési engedély	39

4.3.	Vízjogi üzemeltetési engedély	40
4.4.	Vízjogi fennmaradási engedély	41
4.5.	Vízjogi megszüntetési engedély	42
4.6.	Szennyező anyag elhelyezése iránti eljárás	44
4.7.	A védőidom, védőterület, védősáv kijelölése	45
4.8.	Vízbázisvédelmi egyedi vizsgálati eljárás.....	48
5.	A vízjogi engedélyezési dokumentációval, az engedély kérelemmel	
	kapcsolatos tudnivalók.....	49
5.1.	Tervező jogállása, szerződéses kötelezettségek	49
5.2.	A műszaki tervdokumentáció és az engedélyezési dokumentáció különbsége	50
5.3.	Tervezési (műszaki) feladatok	51
5.3.1.	Tervezési alapeladatok	51
5.3.2.	Engedélyeztetéshez kapcsolódó kiegészítő feladatok	52
5.3.3.	Nyilatkozási elv.....	53
5.4.	Az engedélyezési műszaki tervek tartalmi követelményei	54
5.4.1.	Elvi vízjogi engedélyezési terv	54
5.4.2.	Vízjogi létesítési engedélyezési terv	55
5.4.3.	Az egyeztetésekhez szükséges kiegészítő tervek.....	56
5.5.	Az engedély kérelem és kiegészítő mellékletei	57
5.5.1.	Az engedély kérelem tartalma.....	59
5.5.2.	Vízügyi objektumazonosítási nyilatkozat (VOR-kód) megszerzés, vízügyi vagyonkezelői hozzájárulás	61
5.5.3.	Közműnyilatkozatok (e-közmű).....	62
5.5.3.1.	A közműegyeztetés célja	62
5.5.3.2.	A közmű egyeztetés folyamata	63
5.5.3.3.	Az e-közműegyeztetés folyamata	63
5.5.4.	Szakági üzemeltetői (befogadói) hozzájárulás, nyilatkozat	67
5.5.5.	Ingatlanok érintettségének megállapítása, földhivatali térképi adatok .	68
5.5.6.	Üzemeltetői, kezelői hozzájárulások.....	69
5.5.7.	Tulajdonosi, vagyonkezelői hozzájárulás	70
5.6.	Vízi szolgalmak alapítása	71
5.6.1.	Vízvezetési szolgálat	72
5.6.2.	Vízhasználati szolgalmi jog.....	74
5.7.	Egyéb eljárások a vízjogi létesítmények engedélyezéséhez kapcsolódóan....	75

5.7.1.	Környezetvédelmi hatásvizsgálat, környezethasználati engedélyezés....	75
5.7.2.	Natura 2000 vizsgálat.....	77
5.7.3.	Örökségvédelmi eljárás	77
5.7.4.	Helyi védelem alatt álló építmények engedélyezési eljárása.....	79
5.7.5.	Termőfölddel, erdőterülettel kapcsolatos eljárások	79
5.8.	Az engedélyezési eljárások során felmerülő speciális esetek (példák a „nem mindennapi” gyakorlatból)	82
5.8.1.	Közcélú, nem közcélú létesítmények eljárásrendi eltérései.....	82
5.8.2.	Magánérős beruházásból megvalósuló közcélú létesítmény	83
5.8.3.	Önkormányzat illetve Magyar Állam (vagy annak valamely vagyonkezelője), mint beruházó.....	84
5.8.4.	Több engedélyes esete	84
5.8.5.	Megbízó-engedélyes-tulajdonos-kezelő szétválása, illetve átfedése, és annak hatásai az engedélyezési eljárások rendjére	84
5.8.6.	CE minősítéssel és/vagy ÉME engedéllyel rendelkező, illetve nem rendelkező gyártmányok alkalmazása	85
6.	A vízjogi engedélyezési eljárás, a vízügyi és vízvédelmi hatósági ügyintézés rendje	87
6.1.	A kérelemre vonatkozó szabályok, valamint az ügyfél és hatóság közötti kapcsolattartás	87
6.2.	Ügyféli jogállás vizsgálata az eljárás során	90
6.3.	Az iratbetekintési jog gyakorlása.....	91
6.4.	Az eljárás fajtái.....	91
6.5.	Az ügyintézési határidőre vonatkozó rendelkezések	93
6.6.	Igazolási kérelem	94
6.7.	Az eljárás felfüggesztése és szünetelése	95
6.8.	Hiánypótlás	96
6.9.	Szakhatóságok részvétele az eljárásban	96
6.10.	A kérelem visszautasítása.....	98
6.11.	Az eljárás megszüntetése.....	99
6.12.	Jogorvoslat.....	99
6.13.	Döntések véglegessé válása	102
6.14.	A hatósági engedély nélkül vagy attól eltérően végzett tevékenységek lehetséges jogkövetkezményei a Vgtv. és a 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet alapján	104

1. Bevezetés

Napjainkra a hétköznapi tervezői gyakorlat és munka elengedhetetlen részét képezi a tervek, a projekt engedélyeztetése. A Tervezőnek kell eljárni a Megrendelő, a Beruházó nevében, felvállalva az engedélyeztetés teljes ügymenetét. A sikeres engedélyeztetés a teljesítés feltétele, az engedélyeztetés hatékony elvégzése, időbeni átfutásának gyorsítása alapvető érdeke a Tervezőnek.

A sikeres engedélyeztetés részben a tervek megfelelő kidolgozásán, tartalmi és formai követelmények helyes használatán és az ezt követő adminisztratív eljárásrend megfelelő ismeretén, hatékony ügyintézésén múlik. Az elmúlt időszak folyamatos jogszabályváltozásainak következtében, illetve a korábbi gyakorlatok – „így szoktuk” - helytelen használatából adódóan gyakran tapasztalhatók félreértések, amelyeknek elsődlegesen a Tervezők a kárvallottjai.

2018.01.01-től a 18/1996 (VI. 13.) KHVM rendeletet felváltotta a 41/2017. (XII. 29.) BM rendelet. A rendeletváltozás aktualitását adta a téma feldolgozásának, azaz egy olyan tervezési segédlet elkészítésének, ami segítséget ad a Tervezőknek az engedélyeztetési eljárásban történő eligazodáshoz.

A segédlet és szakmai iránymutatás célja, hogy a Tervező kollégák:

- eligazodjanak az engedélyeztetéssel összefüggő jogszabályokban érintett fogalmak értelmezésében és az eljárási folyamatokban,
- tisztában legyenek az engedélyeztetésben érintett egyes szereplők feladatával és hatáskörével, illetve,
- hogy egységes szerkezetben összefoglalva ismerjék meg az engedélyeztetési ügymenetet, folyamatot.

A segédlet a jogszabályi környezet és követelményrendszerek bemutatása mellett, a napi tervezői gyakorlat tapasztalataira is alapul. Ennek megfelelően megtalálhatók a konkrét jogszabályi hivatkozások és az ezekhez tartozó gyakorlati útmutatások. A segédlet nem helyettesíti a jogszabályok ismeretét, de segít azok értelmezésében, illetve iránymutatást ad, hogy konkrét probléma esetén mely jogszabályok adhatnak pontos választ egy adott kérdésben.

A segédlet, - mint általában a jogszabályi szövegek -, nem minden esetben értelmezhető könnyen, adott esetben többszöri átolvasás szükséges egyes témakörök megértéséhez, helyes alkalmazásához.

Fontos megjegyezni, hogy jelen segédlet nem tekinthető jogszabálynak, így a benne lévő értelmezéseket, ajánlásokat nem lehet kötelező jelleggel számonkérni. Fontos az is, hogy figyelemmel kell lenni a mindenkori jogszabályváltozásokra, amelyek módosíthatják a segédletben megjelenő hivatkozásokat!

Végezetül, a segédlet nem csak a Tervezőknek kíván iránymutatást nyújtani, hanem a Beruházóknak, Megbízóknak, Önkormányzatoknak és további, az engedélyeztetésben résztvevő szervezeteknek az azonos értelmezéshez és gondolkodáshoz, ezzel segítve a sikeres és hatékony, gyors engedélyeztetést. A szerzők részéről reméljük és hisszük, hogy egy olyan - még nem létező - segédletet sikerült a Tervező kollégák számára összeállítani, amely egységes szerkezetben mutatja be az engedélyezési eljárás menetét. **Így ajánljuk minden gyakorló és engedélyeztetésre vállalkozó kolléga figyelmébe!**

2. Fogalommeghatározások

Ákr: az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény

Beruházó: valamely létesítmény kivitelezési szerződésénél az építtető által megbízott (az ő nevében), megrendelőként eljáró személy vagy szervezet¹ (v.ö: építtető)

BM rendelet: 41/2017 (XII. 29.) BM rendelet a vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges dokumentáció tartalmáról (hatályos) – a hatályon kívül helyezett 18/1996 (VI. 13.) KHVM rendelet helyébe lépett 2017. XII. 29-én (v.ö. KHVM rendelet).

E-közmű ÁSZF (röviden ÁSZF): az e-közmű rendszer üzemeltetője (Lechner Tudásközpont) által kiadott, az e-közmű felület tekintetében mindenkor érvényes Általános Szerződési Feltételek.

E-közmű rendelet: 324/2013. (VIII. 29.) Korm. r. az egységes elektronikus közműnyilvántartásról.

E-közmű rendszer, e-közmű felület: <https://www.e-epites.hu/e-kozmu>

Engedélyes: valamely hatósági engedélyezési eljárásban az a személy vagy szervezet, aki vagy amely a hatósági engedély jogosultja (lesz) (v.ö. építtető). Ez az 1997. évi LXXVIII. törvény 2. § (4). szerint az építtető, ugyanakkor a korm. rendelet 2.§ (2) ill. 3.§ (1) szerint engedélyes a tulajdonos, az építtető vagy a vagyonkezelő is lehet.

Eüsztv.: az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény

Építtető (vagy Engedélyes): valamely létesítmény építési folyamatában az építés-szerelési kivitelezési szerződésekben a Megrendelő, az építési munkával kapcsolatos építési engedélyek jogosultja² (v.ö. beruházó)

Gyártmányterv: a tervezett mű részét képező, a beépítést megelőzően legyártandó, műszaki funkcióját illetően tovább nem oszthatóan egyetlen egységet képező szerkezetek, illetve berendezések gyártásához szükséges részlettartalmú, a gyártástechnológiát is figyelembe vevő részlettervek, ideértve az üzemszerűen előregyártott típuselemekből felépülő egységek konkrét elemkiválasztását is,

1 1997. évi LXXVIII. törvény 40. § (4).

2 1997. évi LXXVIII. törvény 2. § (4)., „építtető: az építésügyi hatósági engedély kérelmezője, az építési beruházás megvalósításához szükséges hatósági engedélyek jogosultja, illetve az építési-bontási tevékenység megrendelője vagy folytatója”

amennyiben ezen elemekre a kiviteli terv egyenként, önálló követelményelőírást nem tartalmaz.

Kezelő: valamely létesítmény vagy ingatlan tulajdonosa által annak technikai kezelésével megbízott személy vagy szervezet. A kezelő tulajdonosi jogokat nem gyakorol. (v.ö. vagyonkezelő)

KHVM rendelet: 18/1996 KHVM (VI. 13.) rendelet a vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges kérelemről és mellékleteiről. (nem hatályos) – helyébe lépett a 41/2017 (XII. 29.) BM rendelet 2017. XII. 29-én (v.ö. BM rendelet)

Korm. rendelet: 72/1996 (V. 22.) sz. Kormányrendelet a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról

Közcélú vízilétesítmény: (1995. évi LVII. törvény (Vgtv) 1. mell. 26/a pont): az a vízilétesítmény, amely az államnak, illetve a helyi önkormányzatnak törvényben meghatározott vízgazdálkodási feladatait, különösen a víziközművekkel nyújtott szolgáltatást, a vizek kártételei elleni védelmet, a vízkészletek feltárását, megóvását, hasznosítását, pótlását és állapotának figyelemmel kísérését, a vízkészlettel való gazdálkodását szolgálja; közcélú vízilétesítménynek minősülnek továbbá az országos közút és a törzshálózati vasút kiépítését, fejlesztését és fenntartását szolgáló vízilétesítmények

Közmű: Területfelhasználási egységek, illetőleg építmények rendeltetésszerű használatához szükséges közcélú (jellemzően vezetékes) műszaki ellátó rendszerek fizikai alkotóelemeinek összessége. Jelen dokumentumban a továbbiakban együttesen közműként hivatkozunk mind a tényleges közművekre, mind a közmű jellegű létesítményekre. (v.ö. Közmű- és közmű jellegű létesítmény)

Közmű- és közmű jellegű létesítmény: Közművek, továbbá a közművekhez hasonló olyan műszaki létesítmények, melyek nem közcélú ellátási funkcióval rendelkeznek (tipikusan pl. magánvezetékek, közlekedési létesítményekhez kapcsolódó vezetékrendszerek, technológiai vezetékrendszerek stb.). (V.ö. Közmű.)

Közműegyeztetés: Közművek és közműjellegű létesítmények műszaki adatainak beszerzésére, valamint a tervezési folyamat során az ilyen létesítmények üzemeltetőivel történő műszaki egyeztetések, információcserék, véleményezési eljárások összessége.

Létesítmény (leendő) **tulajdonos:** valamely (beruházás tárgyát képező leendő) létesítmény (majdani) tulajdonosi jogaival rendelkező személy vagy szervezet (v.ö.: vagyonkezelő, kezelő)

Megvalósulási bemérés: a kivitelezett létesítmény megvalósult, tényleges térbeli helyzetét, főbb méretadatait (kontúrok) rögzítő dokumentáció. Térképi ábrázolás esetén jogosultsággal rendelkező földmérő mérnök közreműködésével készül. Nem minősül szakági megvalósulási tervnek, annak csupán alapját képezi.

Saját célú vízilétesítmény: (1995. évi LVII. törvény (Vgtv) 1. mell. 26/b pont): rendeltetésük szerint üzemi, háztartási, mezőgazdasági vízellátást, valamint vízkárelhárítási, víztisztítási, vízerő hasznosítási feladatokat ellátó, továbbá a közcélú vízilétesítménynek nem minősülő szennyvíz gyűjtését, tisztítását, hasznosítását és elhelyezését szolgáló mű, és ami a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény szerint nem minősül víziközműnek”

Vízilétesítmény: vízgazdálkodási szakterületen építési/szerelési tevékenység útján megvalósított objektum; a ~ megvalósítási folyamata a vízimunkák egyik fő típusa

Vízimunka: vízgazdálkodási területen eszközölt beavatkozás, mely lehet valamely vízilétesítmény megvalósítására irányuló cselekmény, vagy vízügyi rendszeren végzett (nem létesítmény megvalósításra irányuló) beavatkozás (pl. átalakítás, minőségjavítás, kockázatcsökkentő beavatkozás, adminisztratív beavatkozás)

Vagyonkezelő: jogszabály vagy szerződés alapján valamely létesítmény, ingatlan tulajdonosi jogait a tényleges tulajdonos nevében gyakorló személy vagy szervezet (v.ö. tulajdonos, kezelő)

Vgtv: a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény

Vksztv: a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény

3. A jogszabályi környezet bemutatása

*„...ne felejtse el a jogalkotó, a jogalkalmazó
és a vízhasználó-fogyasztó polgár, hogy
a vízügy az emberekért van.”³*

Jelen pontban, illetőleg alpontjaiban azon főbb jogszabályi rendelkezések bemutatása történik, amelyeket valamennyi, a tervezési folyamatban részt vevő személynek (a tervezést végző személyeknek, valamint az engedélyeztetés lefolytatásában részt vevőknek egyaránt) figyelemmel kell vennie. A leírás nem teljes körű, célja a főbb rendelkezések bemutatása.

3.1. Az engedélyezési eljárások jogszabályi háttere

Az engedélyezési eljárások, során elsősorban az általános közigazgatási szabályokban foglalt előírások irányadók, amelyeket az egyes szakági jogszabályok kiegészíthetnek, vagy lehetővé tehetik az azoktól való eltérést. Jelen fejezetben, a teljesség igénye nélkül, azon jogszabályok szerepelnek, amelyek az eljárások alapvető szabályait meghatározzák.

A vízügyi és a vízvédelmi hatósági feladatok, mint jogszabályban meghatározott hatósági hatáskör ellátása többszöri átszervezést követően 2014-ben került a katasztrófavédelem égisze alá. A hatósági feladatok ellátása közé tartozik többek között a vízjogi engedélyek kiadására irányuló eljárások, hatósági (felügyeleti) ellenőrzések lefolytatása, hatósági nyilvántartások vezetése, közérdekű bejelentések kivizsgálása, a vízügyi és vízvédelmi jogszabályok betartatása, jogi kontroll ellátása. A vízügyi hatóságok adóhatósági feladatokat is ellátnak a vízkészletjárulék, mint adónem tekintetében.

A jelenleg érvényben lévő szabályozás, a vízügyi igazgatási és a vízügyi, valamint a vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet alapján a vízügyi igazgatási feladatokat a rendeletben kijelölt Országos Vízügyi Főigazgatóság és a területi vízügyi igazgatóságok (4. § - 7. §), a vízügyi hatósági és vízvédelmi hatósági feladatokat a területileg illetékes katasztrófavédelmi szervek látják el. A **2018. január 1.** napjával hatályba lépett jogszabályváltozások egyik jelentős sarokkövének tekinthető az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (továbbiakban Ákr.), amely egyben a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvényt (továbbiakban Ket.)

³ Lapsánszky András (szerk.): Közigazgatási jog, fejezetek szakigazgatásaink köréből II. kötet (Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., 2013 Budapest, a továbbiakban: Lapsánszky: Közigazgatási jog...im.)

hatályon kívül helyezte. A katasztrófavédelmi igazgatóságok illetékességi területét a 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet 3. számú melléklete határozza meg.

Jelenleg Magyarország 12 katasztrófavédelmi igazgatóság hatósági osztályán folyik a vízügyi és vízvédelmi hatósági, valamint szakhatósági ügyintézés.

Az alábbi képen a katasztrófavédelmi igazgatóságok illetékességi területe látható:

Forrás: <http://www.fovaros.katasztrofavedelem.hu/vizugyi-es-vizvedelmi-hatosagi-jogkor>

A katasztrófavédelmi szervek, mint vízügyi hatóságok nem tagozódnak be a hagyományosnak mondható közigazgatási struktúrába, tehát nem a járások, megyék határaihoz igazodó illetékességgel működnek. Ez az illetékességi területbeosztás megőrizte a korábban kialakított rendszert, annak öröksége, amely speciálisnak is mondható, hiszen valamennyi vízügyi hatóság illetékességi területét a vízfolyások határozzák meg. Ez azt jelenti, hogy a vízügyi hatóságokként is működő katasztrófavédelmi igazgatóságok továbbra is a közigazgatás területi szerveiként működnek, pontosabban a Belügyminisztérium irányítása alá tartozó Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság területi szervei.

A vízügyi hatósági hatásköröket és a hatósági jogkört a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (továbbiakban Vgtv.) VIII. fejezete, valamint a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet szabályozza.

Az eljárásokba bevonandó szakhatóságokra vonatkozó korábbi szabályozást 2018. január 1. napjával szintén új szabályozás váltotta fel: az egyes közérdeken alapuló

kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről szóló 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet immár egységesen tartalmazza a szakhatóságokra és azok eljárására vonatkozó speciális szabályokat.

A kérelmező az eljárást a Vgtv., valamint az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (továbbiakban Eüsztv.) alapján jogosult megindítani. A kérelemhez a vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges dokumentáció tartalmáról szóló 41/2017. (XII. 29.) BM rendelet 3. számú mellékletében meghatározottak szerinti tervdokumentációt kell csatolni.

Az engedélyezési eljárások során a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság és fővárosi, megyei katasztrófavédelmi igazgatóságok (a továbbiakban együtt: eljáró hatóság) hatáskörébe tartozó vízügyi, vízvédelmi hatósági és szakhatósági eljárásokért, valamint az eljáró hatóságok igazgatási jellegű szolgáltatásaiért a vízügyi és a vízvédelmi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 13/2015. (III. 31.) BM rendelet 1. mellékletében meghatározott mértékű igazgatási szolgáltatási díjat szükséges megfizetni.

A nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások megvalósításának gyorsításáról és egyszerűsítéséről szóló 2006. évi LIII. törvény hatálya alá tartozó esetekben további eltérések, kivételek kerültek rögzítésre.

A tervezési tevékenységet ugyancsak befolyásoló tényező a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény rendelkezései, különös tekintettel a termőföld más célú hasznosítására vonatkozó szabályokra, ugyanis a termőföld más célú hasznosítása csak akkor mentes az ingatlanügyi hatóság engedélyétől, amennyiben a termőföld igénybevétel célja vízkivételt biztosító vízilétesítmény létesítése vagy mezőgazdasági vízellátást szolgáló vízilétesítmény, valamint kapcsolódó műtárgyak, vízelosztó-hálózat, valamint építési engedélyezés hatálya alá nem tartozó, öntözéshez kapcsolódó felépítmények létesítése és használata.

A tervezés során különös tekintettel kell lenni a fentiekén túl a felszín alatti vízkészletekbe történő beavatkozás és a vízkútfúrás szakmai követelményeiről szóló 101/2007. (XII. 23.) KvVM rendelet, valamint a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályokról szóló 30/2008. (XII. 31.) KvVM rendelet előírásaira is.

3.2. Általános rendelkezések

3.2.1. Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény

Az Ákr. tartalmazza a teljesség igénye nélkül az eljárásban részt vevők jogait és kötelezettségeit, az egyes eljárási fajtákat, az ügyintézési határidőket eljárásfajtánként, az ügyintézési határidő számításának módját, a hiánypótlási eljárást, továbbá a tényállás tisztázására vonatkozó szabályokat, az eljárás felfüggesztésének, szünetelésének eseteit, a viszonylag új (néhány éves múlta visszatekintő) függő hatályú végzés kibocsátásának szabályait, valamint a hatóság határozatával szembeni fellebbezés jogintézményét etc.

Figyelembe véve, hogy a tervezési tevékenység az esetek meghatározó részében szerződéses jogviszony keretében, ellenérték fejében történik, valamennyi, a teljesítésben (a tervezésben és az engedélyezésben) részt vevő számára kulcsfontosságú a fenti szabályok ismerete és alkalmazása.

Az Ákr. által megkülönböztetett automatikus döntéshozatali eljárás (40. §), valamint a sommás eljárás (41. §) előnye, hogy az ügyintézési határidő rendkívül rövid, ugyanakkor mindkét eljárás lefolytathatóságának előfeltétele, hogy az adott eljárásban ne legyen ellenérdekű ügyfél. Minden további esetben teljes eljárásra van csak lehetőség.

A vízjogi engedélyezési eljárás sajátosságait tekintve rendkívül kevés esetben fordul elő, hogy az adott eljárásban pl. tulajdonosként ne jelenne meg ellenérdekű ügyfél, így a fentiek alapján könnyen belátható, hogy a vízjogi engedélyezési eljárások teljes eljárásként kerülnek lefolytatásra. A teljes eljárás folyamán az ügyintézési határidő maximuma 60 nap. Ezt az ügyintézési időtartamot valamennyi engedélyezési eljárás esetében figyelembe kell venni már a tervezési tevékenységet szabályozó szerződés megkötésekor.

Fontos változás, hogy az ügyintézési határidőbe nem számít bele, tehát a hatvan napos határidőt meghosszabbítja az eljárás felfüggesztésének, szünetelésének (48-49. §), és az ügyfél mulasztásának vagy késedelmének időtartama, azonban ezen esetektől eltekintve az eljárást a jelzett hatvan napon belül le kell folytatni, sőt, döntéssel be kell fejezni.

Ezen, az eljárások gyorsítására irányuló jogalkotói szándék már az elmúlt években is megfigyelhető volt, amelynek egyik eredménye, hogy nemcsak az ügyfél mulasztása vagy késedelve esetére határoz meg szankciókat, hanem a hatóság mulasztása vagy késedelve esetére is. Ennek keretében, amennyiben a hatóság az irányadó eljárásjogi

szabályokat nem tartja meg, a függő hatályú döntésben (43. §) foglaltak lépnek érvénybe, avagy egyéb szankciók (51. §) kerülnek alkalmazásra.⁴

A függő hatályú döntésben a hatóság rendelkezik arról, hogy az eljárás lefolytatásáért fizetendő illetéknek vagy igazgatási szolgáltatási díjnak (a továbbiakban: díj) megfelelő összeget, ennek hiányában tízezer forintot a hatóság köteles a kérelmező ügyfél részére megfizetni, a kérelmező ügyfél mentesül az eljárási költségek megfizetése alól. A 43. § (2) c) pont a vízjogi engedélyezési eljárásokban nem alkalmazandó, tehát **az ügyfelet az eljáró hatóság késedelme esetén sem illeti meg a kérelmezett jog gyakorlása** (ld. Vgtv. 28/C. §). Az Ákr. 51. § értelmében pedig, amennyiben a hatóság határidőben nem hoz függő hatályú döntést, vagy az ügyintézési határidőt túllépi - és függő hatályú döntés meghozatalának nem volt helye az eljárás lefolytatásáért illetéknek vagy díjnak megfelelő összeget, ennek hiányában tízezer forintot megfizet a kérelmező ügyfélnek, aki mentesül az eljárási költségek megfizetése alól is.

A törvény a korábbi szabályozással ellentétben a hiánypótlásra adható határidőnek nem szab felső határt, hiszen az ügyintézési határidő szabályainak szigorítása az eljárás elhúzásának megakadályozását biztosítja. Főszabályként hiánypótlásra csupán egyszer kerülhet sor, ettől azonban az ágazati szabályok eltérhetnek, ahogy erre a vízjogi engedélyezési eljárásnál is, egyéb feltételek mellett, lehetőség van.

Amennyiben valamely eljárási cselekmény teljesítési határideje nincs külön rögzítve, a hatóság, az ügyfél és az eljárás egyéb résztvevője azonnal, de legkésőbb nyolc napon belül kell, hogy az eljárási cselekményt teljesítse, vagy a végzést meghozza.

Fontos újítás továbbá, hogy a törvény értelmében az ügyintézési határidő abban az esetben is lejár, amennyiben annak utolsó napja olyan napra esik, amelyen a hatóságnál a munka szünetel.

Ha törvény vagy kormányrendelet nem zárja ki, az ügyfélnek az eljárás megindítása előtt benyújtott kérelmére a szakhatóság, a szakhatósági állásfoglalásra vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazásával előzetes szakhatósági állásfoglalást ad ki. **A kérelemhez egy évnél nem régebbi előzetes szakhatósági állásfoglalás csatolható be**, ha törvény vagy kormányrendelet más időtartamot nem állapít meg. A hatóság a kérelemmel benyújtott előzetes szakhatósági állásfoglalást szakhatósági állásfoglalásként használja fel. Az előzetes szakhatósági állásfoglalás felhasználhatósága egy év, amelytől ágazati törvény vagy kormányrendelet eltérhet.

⁴ Nincs helye függő hatályú döntés meghozatalának, ha a döntés - központi hivatal kivételével - központi államigazgatási szerv vagy annak vezetője, vagy a Magyar Nemzeti Bank hatáskörébe tartozik, illetőleg, az ügy tárgya honvédelmi és katonai, továbbá nemzetbiztonsági célú építmény (43. § (8) bekezdés).

A vízjogi létesítési engedélyezési eljárás során hozott, az Ákr. 116. § (3) bekezdésében meghatározott végzések ellen a kérelmező, (illetve akire a döntés rendelkezést tartalmaz), fellebbezhet az Ákr. 116. § (4) bekezdésében meghatározott kivételekkel. Fellebbezni csak a megtámadott döntésre vonatkozóan, tartalmilag azzal közvetlenül összefüggő okból, illetve csak a döntésből közvetlenül adódó jog- vagy érdeksérelemre hivatkozva lehet. A fellebbezést indokolni kell. A fellebbezésben csak olyan új tényre lehet hivatkozni, amelyről az elsőfokú eljárásban az ügyfélnek nem volt tudomása, vagy arra önhibáján kívül eső ok miatt nem hivatkozott. A fellebbezést a döntés közlésétől számított 15 napon belül az elsőfokon eljáró hatóságnak kell benyújtani, a másodfokon eljáró hatóságnak címezve. A fellebbezés benyújtásával egyidejűleg a jogorvoslati eljárásért fizetendő díjat is meg kell fizetni.

A fellebbezési határidő fellebbezés nélküli letelte, vagy valamennyi fellebbezésre jogosult fellebbezési jogról történő lemondása esetén a hatóság határozata, így az engedély is, véglegessé válik.

3.3. Ágazatspecifikus jogszabályok

3.3.1. A vízjogi engedélyezésről általában - a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény

Jelen törvény szabályozza a vízgazdálkodás keretében a vizekkel és vízilétesítményekkel kapcsolatos feladatokat, személyi és intézményi feltételeket, a vízkészletek kezelését, a vízgazdálkodási társulatok működését, valamint egyes közszolgáltatási feladatokat. A törvény VIII. fejezete tartalmazza a vízgazdálkodási hatósági jogkörrel kapcsolatos rendelkezéseket.

A Vgtv. 28/A. § (1) bekezdésében foglaltak szerint vízjogi engedély szükséges – jogszabály által bejelentéshez kötött tevékenységektől eltekintve – a vízimunka elvégzéséhez, a vízilétesítmény megépítéséhez és átalakításához (vízjogi létesítési engedély), a vízilétesítmény használatbavételéhez és üzemeltetéséhez, a vízhasználathoz (vízjogi üzemeltetési engedély), valamint a vízilétesítmény megszüntetéséhez (megszüntetési engedély). A 28/A. (2) bekezdés értelmében elvi vízjogi engedély kérhető a vízjogi engedélyezési kötelezettség alá tartozó vízhasználat, vízimunka és vízilétesítmény műszaki tervezéséhez (lehetőség).

A Vgtv. 1. sz. melléklet 23. pontja szerint „vízhasználat az a tevékenység, amelynek következménye a víz lefolyási, áramlási viszonyainak, mennyiségének, minőségének, továbbá a medrének, partjának a víz hasznosítása érdekében való befolyásolása”.

A Vgtv. 1. sz. melléklet 25. pontja szerint „vízimunka: az a tevékenység, amelynek az a rendeltetése, hogy a víz lefolyási, áramlási viszonyait, mennyiségét vagy minőségét,

medrét, partját a vizek kártételeinek elhárítása, a víz hasznosítása, minőségének és mennyiségének megfigyelése, ásványi és földtani kutatások végzése, ásványi nyersanyag kitermelése céljából befolyásolja”.

A Vgtv. 1. sz. melléklet 26. pontja szerint „vízilétesítmény az a mű (víziközmű), műtárgy, berendezés, felszerelés vagy szerkezet, amelynek rendeltetése, hogy a vizek lefolyási, áramlási viszonyait, mennyiségét vagy minőségét, medrének vagy partjának állapotát, a vizek kártételeinek elhárítása, a vizek hasznosítása - ideértve a víziközművekkel végzett közüzemi tevékenységgel nyújtott szolgáltatást -, minőségének és mennyiségének megfigyelése, illetve ásványi és földtani kutatások végzése céljából vagy ásványi nyersanyag kitermelése céljából befolyásolja”.

Ezen utóbbin belül **közcélú vízilétesítményt** a Vgtv 1. mell. 26/a pont definiálja, a **saját célú vízilétesítményt** pedig a 26/b pont. A differenciálásnak elsősorban majd a tulajdonosi hozzájárulások tekintetében lesz jelentősége, ahogy erre a későbbiek során kitérünk. (lásd.: fogalom meghatározások)

A vízügyi hatósági eljárás során mind a kérelem, mind a hiánypótlás, mind az ügyfél által tett bármely nyilatkozat csak írásban terjeszthető elő (28/B. §) elektronikusan (ld. 2.6. pont), vagy papír alapon.

3.3.2. A hatósági és az engedélyezési eljárásokra vonatkozó szabályok – 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet

Jelen kormányrendelet a hatósági eljárásokra, illetőleg külön fejezetben az engedélyezési eljárásokra vonatkozóan tartalmaz általános rendelkezéseket. Ez utóbbi körben szabályozza az egyes engedély típusokat, vízjogi szolgálmakat (vízvezetési és vízhasználati szolgálm), továbbá speciális előírásokat tartalmaz többek között a kutak, védőterületek és védősávok, medrek vonatkozásában. A kormányrendelet külön fejezetben rögzíti a vízgazdálkodással kapcsolatos helyi önkormányzati hatósági hatásköröket.

A 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 1/A. § (1) bekezdés értelmében a vízügyi engedélyezési eljárásban az általános, Ákr. 10. §-ban meghatározott szabályoktól eltérően ügyfélnek kell tekinteni:

- a) a létesítőt (építtetőt),
- b) ha a vízimunka, vízhasználat vagy vízilétesítmény állami tulajdonban lévő vizeket, medret vagy vízilétesítményt érint, a működési területével érintett vízügyi igazgatóságot (a továbbiakban: vízügyi igazgatóság),

c) az érintett mezőgazdasági vízszolgáltatót,

d) termőföld érintettsége esetén, a vízimunkával, vízhasználattal vagy vízilétesítménnyel érintett termőföld földhasználati nyilvántartásban bejegyzett földhasználóját,

e) a d) pont kivételével a vízimunkával, vízhasználattal vagy vízilétesítménnyel érintett ingatlan tulajdonosát, vagyonkezelőjét, továbbá azt, akinek az ingatlanra vonatkozó jogát az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték.

Amennyiben a kérelmező az Eüsztv. szerint elektronikus ügyintézésre nem köteles, kérelmét elektronikus azonosítást követően elektronikus úton, vagy papír alapon, a vízügyi hatósági eljárás esetén öt példány engedélyezési tervdokumentációval - elvi vízjogi engedélyezés esetén három példány, a műszaki megoldást tartalmazó dokumentációval -, helyi vízgazdálkodási hatósági eljárás esetén egy példány engedélyezési tervdokumentációval köteles benyújtani.

Az ügyfél a tulajdonosi jogok gyakorlásával összefüggő iratokat és a közmű kezelőjének (üzemeltetőjének) nyilatkozatát csak eredetiben vagy hiteles elektronikus másolatban nyújthatja be.

Korábban már említésre került a hiánypótlás általános és speciális szabályozásának kérdése. A vízjogi engedélyezési eljárás során a főszabálytól eltérően a hatóság két alkalommal hívhatja fel hiánypótlásra a kérelmezőt, azonban a **második hiánypótlási felhívásra csak a tényállás tisztázása során felmerült új adatokra tekintettel kerülhet sor.**

Ugyancsak eltérés a főszabálytól, hogy a vízjogi engedélyezési eljárásban szünetelésnek nincs helye.

A vízjogi engedély típusok tárgyalása a 4. pontban történik.

3.3.3. Az engedélyes tervdokumentáció tartalma jogi szempontból - 41/2017. (XII. 29.) BM rendelet

Mielőtt tételesen elkezdenénk áttekinteni a vízjogi engedélyezési eljárás alapjául szolgáló kérelem, illetve kifejezetten a kérelem mellékleteinek a tartalmát, szükséges szót ejteni pár elvi fogalomról. Mit ért a hatóság engedélyes terv alatt, milyen eltérések lehetnek a műszaki tervdokumentáció és egy engedélyes terv között. Ahogy az már korábban említésre került, **2018. január 1. napjától a vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges dokumentáció tartalmáról szóló 41/2017. (XII. 29.) BM rendelet, felváltotta a vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges kérelemről és mellékleteiről szóló 18/1996. (VI. 13.) KHVM rendeletet.** A 41/2017 (XII. 29.) BM rendeletben foglalt feltételek, a

kérelemhez csatolandó dokumentumok tételes felsorolása adja meg a műszaki tervdokumentáció tartalmát. Tehát maga a 41/2017 (XII. 29.) BM rendelet alapján összeállított anyag nevezhető műszaki tervdokumentációnak. Azonban a vízjogi engedélyezés során nemcsak a 41/2017. (XII. 29.) BM rendeletben foglalt mellékleteket meglétét kell a vízügyi hatóságnak megvizsgálnia. Ahhoz, hogy a beadott dokumentáció a hatóság által elbírálható legyen és a vízjogi engedély kiadásra kerülhessen, a kérelemhez a 72/1996. (V. 22.) Korm. rendeletben foglalt dokumentumok, mellékletek benyújtása is szükséges. Tehát az engedélyes terv jelenti a 41/2017. (XII. 29.) BM rendeletben és a 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet alapján összeállított dokumentációt, amely alapján a hatóság az eljárást hatékonyan le tudja folytatni. Amit korábban, 2018. január 01. napját megelőzően szinte egy jogszabály tartalmazott, jelenleg több jogszabályban van elhelyezve.

Tekintettel arra, hogy valamennyi jogszabályi melléklet – akár jogi, akár mérnöki szempontú – vizsgálata, felsorolása külön tanulmányt, kötetet igényelne, ezért jelen fejezetben – a korábbi évek tapasztalatai alapján – a hatóság által gyakran hiányolt mellékletek kerülnek kifejtésre a gyakori eljárástípusok vonatkozásában.

A vízjogi engedélyezési eljárás során vannak olyan adatok és mellékletek, amelyeket a vízügyi hatóság minden esetben, függetlenül az eljárás típusától vizsgál:

- az engedélyes megnevezése, címe (székhelye),
- Kérelmezőnek a Tervező részére adott – *a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényben foglalt formai és tartalmi követelményeknek megfelelő* - meghatalmazása, amely alapján Tervező a Kérelmező nevében eljárhat (a meghatalmazás vonatkozásában nagyon fontos követelmény, hogy azt közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba kell foglalni),
- a műszaki dokumentáció elkészítésére jogosult nyilatkozata (vízilétesítmény tervezésére jogosult tervező tervezői nyilatkozata),
- a kérelem időpontjában érvényes előzményengedély (elvi vízjogi engedély, illetve módosítani kívánt vízjogi létesítési/üzemeltetési/fennmaradási engedély) esetén a határozat számának megjelölése,
- (papír alapú benyújtás esetén) az engedélyezési tervek öt példánya, elvi vízjogi engedély esetén három példánya.

Vízjogi létesítési engedélyezés során a vízügyi hatóság különösen az alábbiak meglétét vizsgálja:

- amennyiben a vízjogi létesítési engedélyt elvi vízjogi engedély nem előzte meg, vagy ha megelőzte, de nem került benyújtásra vízügyi objektumazonosítási nyilatkozat, akkor a területileg illetékes vízügyi igazgatóság objektumazonosítási nyilatkozata (VOR azonosító),
- amennyiben érintett, a területileg illetékes vízügyi igazgatóság vagyonkezelői állásfoglalása,
- az érintett közmű kezelőjének (üzemeltetőjének) - az engedélyezési tervdokumentációra alapozott, a kérelemmel összefüggő – e-közmű rendszeren keresztül adott nyilatkozata, illetőleg hozzájárulása,
- az érintett közút kezelőjének hozzájárulása,
- A tervezett víziközmű (ivóvízellátás és szennyvízelvezetés) üzemeltetői hozzájárulása (tervjóváhagyása, befogadói nyilatkozat),
- a csapadékvizek befogadójának befogadói nyilatkozata (mely kitér a fogadás feltételeire, így a fogadott csapadékvíz mennyiségére és minőségére is),
- vízfolyás érintettség (pl.: keresztezés) esetén a vízfolyás kezelőjének hozzájáruló nyilatkozata,
- ha a tervezett vízimunka, a vízilétesítmény megépítése vagy a vízhasználat a 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 2. mellékletében szerepel, azonban a tevékenység vagy létesítmény a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 3. számú mellékletében meghatározott küszöbértéket nem éri el vagy a tevékenységre vagy létesítményre a rendeletben megállapított feltétel nem teljesül és elvi vízjogi engedélyezési eljárás lefolytatására nem került sor, akkor az e rendelet 5. sz. mellékletében meghatározott, a környezeti hatások jelentőségének vizsgálatára szolgáló adatlap,
- közcélú vízilétesítmény elhelyezésénél, vízvezetési szolgalmi jog megállapítására irányuló kérelem esetén az ingatlan tulajdonosa, állami tulajdon esetén vagyonkezelője és a szolgalmat alapítását kérő közötti - a korlátozás mértékének megfelelő kártalanításra vonatkozó - megállapodása, megállapodás hiányában az annak sikertelenségét igazoló nyilatkozat, és az ingatlan tulajdonosa megkeresésének igazolása,
- vízvezetési szolgalmi jog alapítása esetén az illetékes földhivatal által záradékolt, 1 évnél nem régebbi, eredeti változási vázrajz és területkimutatás négy példánya,

- ha a tervezett vízhasználattal, vízimunka elvégzésével, vízilétesítmény megépítésével, üzemeltetésével vagy megszüntetésével érintett ingatlan nem az engedélyes tulajdona - a közcélú vízilétesítmény elhelyezését biztosító vízvezetési szolgálat alapításának, az országos közút és tartozékai, illetve a törzshálózati vasúti pálya és tartozékai víztelenítését szolgáló közcélú vízilétesítmény elhelyezésének, a környezeti kármentesítési célú vízilétesítmények elhelyezésének esetét kivéve - az ingatlan igénybevételére, használatára vonatkozó jogcím fennállását, vízilétesítmény megvalósítása esetén az ingatlan tulajdonosa, állami tulajdon esetén a vagyongazdálkodója - a tervezett vízilétesítmény tulajdonjogát is megjelölő, az ingatlanhasználattal járó jogokat és kötelezettségeket rögzítő - írásbeli hozzájárulása (a nem a kérelmező/létesítő tulajdonában álló, és a beruházással érintett ingatlan tulajdonosának tulajdonosi hozzájárulása),
- ha a tervezett vízhasználat, vízimunka elvégzése, vízilétesítmény megépítése, üzemeltetése vagy megszüntetése termőföldet érint vagy nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügy részeként valósul meg, azonban az ingatlan nem az engedélyes tulajdona - a közcélú vízilétesítmény elhelyezését biztosító vízvezetési szolgálat alapításának, az országos közút és tartozékai, illetve a törzshálózati vasúti pálya és tartozékai víztelenítését szolgáló közcélú vízilétesítmény elhelyezésének, a környezeti kármentesítési célú vízilétesítmények elhelyezésének esetét kivéve -, a létesítő (kérelmező) 72/1996. (V. 22.) Korm. rendeletben foglalt nyilatkozata arról, hogy rendelkezik vagy legkésőbb a kivitelezés megkezdéséig rendelkezni fog az érintett ingatlan vonatkozásában a polgári jog szabályai szerinti jogosultsággal, illetve a tervezett vízhasználattal, vízimunka elvégzésével, vízilétesítmény megépítésével, üzemeltetésével vagy megszüntetésével összefüggésben létrejött vagy létrejövő megállapodással,
- a vízügyi és vízvédelmi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 13/2015. (III. 31.) BM rendelet 4. számú melléklete szerinti, az igazgatási szolgáltatási díj megállapítására és megfizetésére vonatkozó nyilatkozat.

Vízjogi létesítési engedély módosítása, hatályának meghosszabbítása esetén a hatósághoz be kell nyújtani:

- amennyiben a vízjogi létesítési engedély hatályának meghosszabbítása a kérelem tárgya, akkor nyilatkozatot arra vonatkozóan, hogy a műszaki tervdokumentáció tartalma változatlan,

- amennyiben a vízjogi létesítési engedélyben foglalt műszaki tartalomtól eltérő műszaki megoldás szeretnének megvalósítani, be kell nyújtani az arra vonatkozó, vízilétesítmény tervezésére jogosult által összeállított műszaki tervdokumentációt,
- amennyiben a módosítani kívánt vízjogi létesítési engedélyhez korábban mellékletként benyújtott nyilatkozatok, illetve okiratok valamelyike a vízjogi létesítési engedély módosítására irányuló kérelem benyújtásakor nem érvényes, azokat aktualizálni kell és ismételten be kell nyújtani vízügyi hatóságra,
- amennyiben a fenti nyilatkozatok, illetve okiratok továbbra is érvényesek, erre vonatkozó nyilatkozatot,
- amennyiben korábban a vízjogi létesítési engedélyhez VOR nyilatkozat nem került benyújtásra, a területileg illetékes vízügyi igazgatóság objektumazonosítási nyilatkozatát,
- a vízügyi és vízvédelmi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 13/2015. (III. 31.) BM rendelet 4. számú melléklete szerinti, az igazgatási szolgáltatási díj megállapítására és megfizetésére vonatkozó nyilatkozatot.

A vízjogi üzemeltetési engedélykérelemhez mellékelni kell különösen az alábbiakat:

- a vízjogi létesítési engedélytől eltérő kivitelezés esetén a tényleges állapotot tartalmazó (a vízilétesítményre, vízimunkára vonatkozó vízszintes és magassági) adatokat is rögzítő tervdokumentációt,
- a vízjogi létesítési engedélyben foglaltakkal megegyező kivitelezés esetén az erre vonatkozó nyilatkozatot a tényleges (abszolút) magassági adatok átvezetésével,
- közszolgáltató kivitelezést elfogadó vagy üzemeltetői hozzájárulását, illetőleg befogadói nyilatkozatát;
- élővizes befogadó kivitelezést elfogadó, üzemeltetéshez hozzájáruló, vagy befogadói nyilatkozatát;
- vízfolyás kezelő kivitelezést elfogadó nyilatkozata, üzemeltetéshez hozzájáruló, vagy befogadói nyilatkozatát,
- amennyiben korábban a vízjogi létesítési engedélyezés során nem került benyújtásra, a területileg illetékes vízügyi igazgatóság vízügyi objektumazonosítási nyilatkozatát (VOR azonosító),

- érintettség esetén a területileg illetékes vízügyi igazgatóság vagyongazdálkodási állásfoglalását/befogadói nyilatkozatát,
- a csapadékvizek befogadójának aktualizált befogadói nyilatkozatát (mely kitér a fogadás feltételeire, így a fogadott csapadékvíz mennyiségére és minőségére is),
- a vízjogi létesítési engedélyben meghatározott rendelkezésektől függően a próbaüzemeltetés eredményét rögzítő adatokat,
- a létesítmény műszaki átadás-átvételére vonatkozó jegyzőkönyvet,
- a közműves vízellátó (vízkezelő) mű esetén az üzemeltetési szabályzatot, egyedi vízellátás és szennyvízelvezetés esetén az alkalmazott technológiával összefüggő kezelési és karbantartási utasítást, valamint a kárelhárítási felkészülésre vonatkozó műszaki és szervezeti adatokat és működési szabályzatot,
- a vízkivételi művek külön jogszabály szerinti⁵ alapállapot vizsgálatának adatait,
- a vízhasználat gyakorlására vonatkozó adatokat (így például az igényelt, illetőleg engedélyezett víz mennyiségét és minőségét),
- kút esetében fényképfelvételt a kútról és környezetéről,
- külön jogszabályban meghatározott esetekben vízföldtani naplót,
- a csatlakozással megvalósított vízellétesítmény esetén nyilatkozatot, hogy az adatok - ideértve a csatlakozással megvalósult vízellétesítményekre vonatkozó megállapodást - változatlanok, vagy ellenkező esetben az eltérésre vonatkozó megállapodásokat, illetőleg tervdokumentációt,
- ha a tervezett vízimunka, vízellétesítmény vagy vízhasználat a hatósági határozaton alapuló vízvezetési szolgálat útján valósult meg, az üzemeltetéssel összefüggő és a szolgálat gyakorlásával járó használati korlátozások tartalmát, továbbá e korlátozásoknak az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzéséhez szükséges adatokat.

A **vízjogi fennmaradási engedély** kiadására irányuló eljárásban a vízügyi hatóság a vízjogi létesítési engedélyezésre és a vízjogi üzemeltetési engedélyezésre irányadó szabályokat együttesen alkalmazza, és a kérelemhez csatolandó mellékletek vonatkozásában is a két engedélytípusra előírt – a fentiekben kifejtett - rendelkezések az irányadók. Azonban a

⁵ „A felszín alatti vízkészletekbe történő beavatkozás és a vízkútúrás szakmai követelményeiről” szóló 101/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet

fentiekhez képest is, a vízjogi fennmaradási engedélykérelemben - a jogellenes tevékenységhez fűződő jogkövetkezmények miatt – nyilatkozni kell az alábbiakról:

- a megvalósult vízilétesítmény/ek beruházási értékéről;
- a megvalósult vízilétesítmény/ek létesítési évéről, valamint
- a kivitelező személyéről.

3.3.4. Igazgatási szolgáltatási díj - a vízügyi és a vízvédelmi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 13/2015. (III. 31.) BM rendelet

A Vgtv. 31. § (1) bekezdése kimondja, hogy: „A vízügyi hatóság által lefolytatott egyes közigazgatási eljárásokért (ideértve a szakhatósági eljárásokat, az igazgatási jellegű szolgáltatásokat, továbbá a bejelentéseket) igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni.” A vízügyi és vízvédelmi hatósági eljárásokért fizetendő igazgatási szolgáltatási díjakra vonatkozó rendelkezéseket a vízügyi és a vízvédelmi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 13/2015. (III. 31.) BM rendelet tartalmazza, amely 2. § (1) bekezdésében megerősíti, hogy az közigazgatási hatósági eljárásért igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni.

A 13/2015. (III. 31.) BM rendelet 1. melléklete tartalmazza a vízügyi és vízvédelmi eljárásokért fizetendő igazgatási szolgáltatási díjak mértékét. **A vízjogi létesítési engedély módosítása iránti eljárásért a vízjogi létesítési engedélyezési eljárásért fizetendő díjtétel 50 %-át kell fizetni. Amennyiben a vízjogi létesítési engedély módosítása az engedélyes személyében bekövetkezett változás miatt szükséges, az eljárás díja a megállapított díjtétel 25 %-a.**

Fontos kiemelni, hogy bizonyos díjakat vízilétesítményenként kell megfizetni. Tehát ha ivóvíz-vezeték és szennyvízcsatornát is szeretne a kérelmező ügyfél létesíteni, akkor az ivóvízvezeték és a szennyvízcsatorna vonatkozásában is – a létesítendő vízilétesítmény beruházási értékéhez igazodó – díjat kell fizetni. Gyakori probléma a hatósági ügyintézés során, amikor a kérelmező rekonstrukcióra irányuló bejelentést tesz az eljáró hatóság felé, de kiderül, hogy az adott tevékenység vízjogi engedélyköteles, és a vízügyi hatóság vízjogi létesítési és megszüntetési engedélyezési eljárást folytat le. Ebben az esetben is vízilétesítményenként kell díjat fizetni, mivel egy vízilétesítmény megszűnik, a helyébe pedig egy másik létesül. Az elvi vízjogi engedély kiadására irányuló eljárásnál a díjat műszaki megoldásonként kell megfizetni. A 13/2015. (III. 31.) BM rendelet 3. §-a rendelkezik a vízügyi és vízvédelmi hatósági eljárás során hozott döntéssel szemben gyakorolható jogorvoslati eljárásért fizetendő igazgatási szolgáltatási díjakról.

A vízügyi és vízvédelmi szakhatósági eljárásért a 13/2015. (III. 31) BM rendelet 2. mellékletében foglalt igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni. A vízügyi és vízvédelmi szakhatósági közreműködéssel szemben – az eljáró hatóság által hozott döntés megtámadásával - gyakorolt jogorvoslat esetén szintén igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni, melynek mértékét a 13/2015. (III. 31). BM rendelet 4. § (2) bekezdése állapítja meg.

A 13/2015. (III. 31.) BM rendelet rendelkezik arról is, hogy a díjat mikor, kinek, hová és hogyan kell megfizetni: „A díjat az első fokon eljáró hatóságnak a Magyar Államkincstárnál vezetett, a 3. mellékletben meghatározott előirányzat-felhasználási számlájára kell átutalási megbízással teljesíteni, vagy készpénz-átutalási megbízással (csekk) postai úton befizetni.”⁶ A díjat az eljárás kezdeményezésekor kell a kérelmezőnek megfizetnie, átutalás esetén egyértelműen beazonosítható módon.⁷ A díj megfizetését igazoló befizetési bizonylatot vagy annak másolatát a kérelem, illetve a jogorvoslati kérelem előterjesztéséhez mellékelni kell.⁸

A 13/2015. (III. 31.) BM rendelet 7. §-a azokat a jogszabályhelyeket jelöli meg, amelyek esetében az igazgatási szolgáltatási díj tekintetében az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvényt (a továbbiakban: Itv.) kell alkalmazni, tehát a 13/2015. (III. 31.) BM rendelet mögöttes jogszabálya az Itv..

Ahogy az a későbbiekben kifejtésre kerül, a vízügyi hatósági eljárásban szakhatóságok vesznek részt. Vannak szakhatóságok, amelyek igazgatási szolgáltatási díj ellenében járnak el, és vannak, amelyek eljárása díjmentes. Az alábbi táblázatban az igazgatási szolgáltatási díj ellenében eljáró szakhatóságok, valamint azok igazgatási szolgáltatási díjaira vonatkozó jogszabályai kerülnek megnevezésre:

6 A vízügyi és vízvédelmi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 13/2015. (III. 31.) BM rendelet [a továbbiakban: 13/2015. (III. 31.) BM rendelet] 5. § (1) bekezdés

7 13/2015. (III. 31.) BM rendelet 5. § (3) bekezdés

8 13/2015. (III. 31.) BM rendelet 5. § (4) bekezdés

Szakhatóság	Jogsabály
Népegészségügy	<i>Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat egyes közigazgatási eljárásaiért és igazgatási jellegű szolgáltatásaiért fizetendő díjakról</i> szóló 1/2009. (I. 30.) EüM rendelet
Növény-és talajvédelem/erdészet	<i>A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, valamint a megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szervei előtt kezdeményezett eljárásokban fizetendő igazgatási szolgáltatási díjak mértékéről, valamint az igazgatási szolgáltatási díj fizetésének szabályairól</i> szóló 63/2012. (VII. 2.) VM rendelet
Hajózás	<i>A hajózási hatósági eljárások díjairól</i> szóló 29/2001. (IX. 1.) KöViM rendelet
Bányászat	<i>A bányafelügyelet részére fizetendő igazgatási szolgáltatási díjakról és egyéb eljárási költségekről, valamint a felügyeleti díj fizetésének részletes szabályairól</i> szóló 78/2015. (XII. 30.) NFM rendelet

3.4. Elektronikus ügyintézésel kapcsolatos tudnivalók

Az ügyintézés az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény alapján **csak elektronikus módon történhet**.

Az Eüsztv. alapján elektronikus ügyintézésre köteles:

- a) az ügyfélként eljáró
 - aa) gazdálkodó szervezet,
 - ab) állam,
 - ac) önkormányzat,
 - ad) költségvetési szerv,
 - ae) ügyész,
 - af) jegyző,
 - ag) köztestület,
- b) az ügyfél jogi képviselője.

Az elektronikus ügyintézés során a kérelmező az ügyfélkapun keresztül tudja kérelmét benyújtani, azaz az eljárások megindítása, függetlenül attól, hogy a kérelmező természetes vagy jogi személy, természetes személy által történhet, a rendszer által jól

azonosítható módon. Jogi személy esetében csak cégkapun keresztül történő eljárás kezdeményezés tekinthető szabályszerűnek.

Az elektronikus ügyintézés keretében, csak az arra rendszeresített elérhetőségeken keresztül (pl. e-papír rendszer), vagy az egyes hatóságok által erre rendszeresített formanyomtatványok és nyomtatványkitöltő (ld. ÁNYK) alkalmazásával nyújtható be a kérelem. (Nem minősül elektronikus ügyintézésnek az általános digitális formában történő adatbenyújtás, mint pl. e-mail, CD, stb. útján történő ügyintézés.) A kérelem benyújtásához kapcsolódó joghatások csak a szabályszerűen benyújtott kérelem esetében élnek.

Az ügyfélkapun keresztül történő benyújtás leggyakrabban alkalmazott formája a <https://epapir.gov.hu/>. A rendszer használata során az ügyfélkapuval rendelkező természetes személy, aki nem csak tervezői jogosultsággal rendelkező személy lehet (szemben az e-közmű egyes moduljaival), kérelmét benyújthatja bármely jogi személy nevében is, akinek képviselője a rendszerben rögzítetten jogosultsággal rendelkezik. További meghatalmazás csatolása tehát nem szükséges, kizárólag az építető/kivitelező etc. tekintetében.

Az elektronikus ügyintézésre kötelezett kérelmezők és hatóságok közötti kommunikáció formája tehát kötött. Az informatikai, technikai jellegű nehézségek ettől függetlenül szükségessé tehetik, hogy az elektronikus ügyintézés keretében történő kapcsolatfelvétel mellett az engedélyezési dokumentáció benyújtása elektronikus adathordozón vagy papír alapon is (postai úton vagy személyes benyújtással) megtörténjen (ld. az e-papír rendszerbe történő feltöltés mennyiségi korlátja). Ilyen esetekben előzetes egyeztetés szükséges az illetékes ügyintézővel.

Az elektronikus ügyintézés általánossá válásával nyer igazán jelentőséget az e-közmű rendszerben korábban már bevezetett egységes e-közmű nyilatkozat, amely elektronikus formában minősül hiteles dokumentumnak, így közvetlenül benyújtható (továbbítható) az érintett hatóságnak. Ezen túlmenően az egyes dokumentumok az előírt formátumban nyújtandók be.

3.5. Tervezői jogosultság igazolása

Az engedélyezési eljárások megindításához **szükséges, hogy a benyújtott dokumentációt az arra jogosultsággal rendelkező tervező aláírásával ellássa**, a dokumentáció jogszabályoknak, műszaki előírásoknak történő megfeleléséért felelősséget vállalva.

A tervezői jogosultság tekintetében elsősorban az építésügyi és az építésüggyel összefüggő szakmagyakorlási tevékenységekről szóló 266/2013. (VII. 11.) Korm.

rendelet irányadó. A Korm. rendelet 3. § engedélyhez kötött szakmagyakorlási tevékenységként nevesíti többek között a

- a településtervezési víziközmű szakterületet ((2) bekezdés bc) pont)
- vízgazdálkodási építmények tervezési szakterületen települési víziközmű tervezési részsakterület, területi vízgazdálkodás tervezési részsakterület és vízkészlet gazdálkodás tervezési részsakterületet ((3) bekezdés cc) pont),
- közlekedési, víziközmű, energia-közmű és hírközlési szakági szakértői tevékenységeket ((4) bekezdés bb) pont).

3.6. Engedélyköteles – nem engedélyköteles tevékenységek, hatásköri kérdések

Mint minden jogágnak, így a vízjognak is vannak olyan területei, amelyek nem kellően szabályozottak, vagy a szabályok nem kellően egyértelműek, illetve az adott tevékenységre, vízilétesítményre vonatkozó rendelkezések több különböző jogszabályba kerültek elhelyezésre. Ezekben az esetekben **a hatóságoknak van nagyobb szerepük, ugyanis a hatóságok feladatai közé tartozik a jogszabályok értelmezése, az alapján pedig a gyakorlat, eljárásrend, illetve a részletszabályok kialakítása**, amelyek az eljárásokra irányadók lesznek.

Ezzel kapcsolatban nagyon gyakori kérdés az ügyfelek részéről a hatóság felé, hogy mi az, ami engedélyköteles, és mik azok a tevékenységek, létesítmények, amelyekkel kapcsolatban nem kell engedélyt kérni a hatóságtól. Az alábbiakban a leggyakoribb kérdéskörök kerülnek kifejtésre. **Nagyon fontos kiemelni és megjegyezni, hogy a hatóság minden esetben egyedileg, az adott ügyre vonatkoztatva vizsgálja, hogy engedélyköteles vagy nem engedélyköteles tevékenységről van szó.** Általános jelleggel a gyakorlati kérdések alapján az alábbi elméleti fejtegetések tájékoztatást adhatnak az egyes tevékenységek engedélyhez kötöttségével kapcsolatban, azonban a hatóság mindig az adott ügyre vonatkoztatva, azzal kapcsolatos összes körülmény vizsgálata alapján tudja megállapítani azt, hogy a konkrét tevékenység, vízilétesítmény engedélyköteles-e vagy sem. **Amennyiben a kérelmező ügyfél az adott tevékenység vagy vízilétesítmény, esetleg vízimunkával kapcsolatban biztos információval szeretne rendelkezni, a tevékenység, létesítés vagy vízimunka megkezdését megelőzően célszerű hivatalos úton, elektronikus formában benyújtott kérelemben tájékoztatást kérni az illetékes hatóságtól, az ügy körülményeit a hatóság elé tárva, hogy a hatóság a lehető legtöbb rendelkezésre álló információ és körülmény birtokában tudjon nyilatkozni a tevékenység vagy létesítés vonatkozásában.**

3.6.1. Vízjogi engedéllyel rendelkező vízilétesítmény rekonstrukciója vagy vízjogi engedélyezés

A 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdése szerint: „A végleges vízjogi engedéllyel rendelkező rendszeren vízimunka végzéséhez vagy vízilétesítmény építéséhez az építtető, a tulajdonos vagy a vagyonkezelő bejelentése szükséges, ha a víziközművek üzemeltetéséről, a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról, a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól, valamint a vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges kérelemről és mellékleteiről szóló rendeletekben meghatározott víziközmű hálózat olyan rekonstrukciójára irányul,

a) amely nem érinti a víziközmű vízjogi engedélyben meghatározott mértékadó kapacitását és nyomvonalát, vagy

b) amely nem eredményezi a víziközmű elemének időszakos üzemén kívül helyezését.”

A rekonstrukcióra irányuló tevékenységet tehát a vízügyi hatóságra be kell jelenteni. A bejelentés alapján a vízügyi hatóság vizsgálja az adott tevékenységet, vízimunkát, vízilétesítményt és megállapítja, hogy a fent idézett feltételeknek a bejelentés megfelel-e. Ha a bejelentésben foglaltak szerint a tárgyi tevékenység, vízimunka, tervezett vízilétesítmény nem minősül rekonstrukciónak, a vízügyi hatóság vízjogi engedélyezési eljárást folytat le. **A rekonstrukció és a vízjogi engedélyezési eljárás közti határ vékony, a vízügyi hatóság mindig esetleg, az adott kérelem vonatkozásában dönt** arról, hogy a bejelentést elfogadja vagy vízjogi engedélyezési eljárást folytat le. A fenti jogszabályhely alapján a vízügyi hatóság vízjogi engedélyezési eljárást folytat le, ha az érvényes vízjogi engedélyben foglaltakhoz képest változik a vízilétesítmény nyomvonala, a tevékenység a korábbiakhoz képest új helyrajzi számot érint, változik az engedélyben foglalt kapacitás (víziközmű esetén a vezeték átmérőjének növelése már megalapozza a vízjogi engedély módosítását, azonban a vezeték típusa nem generál vízjogi engedély módosítására irányuló eljárást). **Amennyiben a vízügyi hatóság a rekonstrukció vonatkozásban vízjogi engedélyezési eljárást indít, ez az eljárás egy vízjogi létesítési és megszüntetési engedélyezési eljárás lesz,** hiszen egy vízilétesítményt megszüntetnek, míg egy másikat létesítenek. **Ebben az esetben a hatósági eljárásért a létesítendő létesítmény és a megszüntetendő létesítmény vonatkozásában is igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni.**

Ha a vízügyi hatóság a bejelentés alapján rekonstrukcióra irányuló eljárást folytat le, akkor az eljárásra irányadó ügyintézési határidőn belül nyilatkozik. Abban az esetben, ha a vízügyi hatóság az irányadó ügyintézési határidőn belül a bejelentésre nem

nyilatkozik, akkor a bejelentett tevékenységhez a hatóság hozzájárulását megadottnak kell tekinteni.

3.6.2. Vízilétesítmények jegyzői engedélyezése

A hatáskörmegosztás elvéből következően a jogalkotó döntése alapján vannak olyan tevékenységek, vízilétesítmények vagy vízimunkák, amelyek engedélyezése nem tartozik a területileg illetékes vízügyi hatóságok hatáskörébe, hanem a helyi önkormányzatok feladatai közé tartozik. Ezek az ügyek helyi vízgazdálkodási feladatok ellátásához kapcsolódnak.

Az egyik, és talán a legfontosabb hatásköri megosztás a kutak vízügyi hatósági vagy a települési önkormányzat jegyzője általi engedélyezése. A kutak létesítését, üzemeltetését, fennmaradását és megszüntetését a jegyző engedélyezi, amennyiben az alábbi feltételek fennállnak:

- 1) a létesítéssel, üzemeltetéssel, fennmaradással vagy megszüntetéssel érintett terület kijelölt, kijelölés alatt álló vagy előzetesen lehatárolt vízbázis belső, külső vagy hidrogeológiai védőidom, védőterületét nem érinti,
- 2) a kútból történő vízkivétel karszt-vagy rétegvízkészlet igénybevételével nem jár,
- 3) a kútból történő vízkivétel kizárólag talajvízkészletből vagy parti szűrésű vízkészletből történik,
- 4) az évi vízkivétel az 500 m³ -t nem haladja meg,
- 5) a vízkivétel célja nem gazdasági céllal történik,
- 6) a kút épülettel vagy annak építésére jogosító hatósági határozattal, egyszerű bejelentéssel rendelkező ingatlanon van, és
- 7) magánszemélyek részéről a házi ivóvízigény vagy háztartási igények kielégítését szolgálja.⁹

Ha a fentiek közül bármelyik feltétel hiányzik, a vízilétesítményhez kapcsolódó vízjogi létesítési, üzemeltetési, fennmaradási vagy megszüntetési engedélyezési eljárást az illetékes vízügyi hatóság folytatja le.

⁹ 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 24. § (1) bekezdés a) pont

A jegyző engedélyezi továbbá a házi vízigény kielégítését ellátó kúthoz tartozó, víztisztítási feladatokat ellátó vízilétesítmény létesítését, üzemeltetését, fennmaradását és megszüntetését.¹⁰

Az 500 m³/év mennyiséget meg nem haladó, kizárólag háztartási szennyvíz tisztítását és a tisztított szennyvíz elszikkasztását szolgáló vízilétesítmény létesítéséhez, üzemeltetéséhez, fennmaradásához és megszüntetéséhez szintén a települési önkormányzat jegyzőjének engedélye szükséges.¹¹

A kutak engedélyezésével kapcsolatban érdemes megemlíteni, hogy csak a kútkiképzés, illetve kút létesítése engedélyköteles, az egyszeri mintavételi pont kialakításához vízjogi létesítési engedélyt nem kell kérni.

3.6.3. Medencék

Önmagában a medencék, mint létesítmények megépítése **nem kötött vízügyi hatósági engedélyhez**. Tehát maga a medence, mint konstrukció nem vízjogi engedélyköteles. Ebben az esetben jogosan merül fel a kérdés, hogy akkor mit is engedélyez a vízügyi hatóság medence létesítésekor, miért kell vízjogi létesítési engedélyt kérni az építés előtt. **A vízügyi hatóság** a vízilétesítmények engedélyezése vonatkozásában rendelkezik hatáskörrel, ami azt jelenti, hogy **a medence szűrő-forgató, víztisztító berendezéseit engedélyezi**, azt vizsgálva, hogy milyen hatásfokon tisztít, és ezáltal hová és milyen minőségű leürítő vizek kerülnek elvezetésre.

Medencék vonatkozásában tehát a vízügyi hatóság azt vizsgálja, hogy milyen tisztító (szűrő-forgató) berendezés kerül beépítésre, honnan veszik a vizet a medencék töltéséhez, illetve hová vezetik a leürítő, használt vizeket.

Amennyiben a medence töltő-ürítő rendszerben működik, és a vizet az ivóvízhálózatról veszik, továbbá a használt vizeket a közcsatornába vezetik, és nem épül más vízilétesítmény, a létesítéshez a vízügyi hatóság engedélyét nem kell beszerezni, ugyanis a töltővíz szolgáltatása, valamint a használt vizek közcsatornába vezetése a fogyasztó és a szolgáltató közötti megállapodás tárgya. Fontos azonban kiemelni, hogy a töltő-ürítő típusú medencék közfürdők vonatkozásában csak az illetékes népegészségügyi hatáskörében eljáró megyei/fővárosi kormányhivatal engedélyével létesíthetők.

Amennyiben a töltő-ürítő típusú medencén kívül más vízilétesítmény létesítését is tervezik, arra a vízügyi hatóságtól vízjogi engedélyt kell kérni. Abban az esetben, ha a töltővizet kút szolgáltatja és a kútra vonatkozó vízjogi üzemeltetési engedélyben

10 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 24. (1) bekezdés b) pont

11 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 24. (1) bekezdés c) pont

rögzített vízkivétel mennyisége és a vízkivétel célja nem változik, valamint más vízlétesítmény nem épül, szintén nem engedélyköteles a beruházás.

3.6.4. Utak, vasutak víztelenítését szolgáló létesítmények

Utak, vasutak víztelenítését szolgáló létesítmények alapesetben nem vízjogi engedély köteles beavatkozások. Engedélyköteles azonban a létesítmény akkor, ha:

- jelentős szakaszok vizeinek elvezetése, kezelése pontszerű szikkasztással történik (jelentősen megváltozik a csapadékok talajba jutásának eloszlása – ld. 3.6.6. fejezetben)
- felszíni vízbe történő vízelvezetés valósul meg
- utak, vasutak vízelvezetéséhez kapcsolódó előtisztító műtárgyak (olajfogók) vízjogi létesítési engedély kötelesek (de pl. hordalékfogó műtárgyak nem!)

3.6.5. Parkolók vízelvezetése

A parkolók vízelvezetése kapcsán mindig több lehetséges megoldás kerülhet a létesítők látókörébe, amelyek megvalósítása során talán szempont az is, hogy engedélyköteles-e az adott megoldás. Figyelemmel kell lenni arra, hogy a parkolók területéről elvezetett csapadékvíz szennyeződhet csapadékvíznek minősül, ezért a megfelelő elvezetésről, adott esetben tisztításról kell gondoskodni. Léteznek olyan megoldások, amelyekhez a vízügyi hatóságtól nem kell vízjogi engedélyt kérni. Azonban – mint minden más beruházás esetén – az sem mindegy, hogy az adott parkoló milyen területen található, mert ha az adott terület vízbázis védőterületén fekszik, amelyre korlátozások vonatkoznak a beruházások szempontjából, akár az is előfordulhat, hogy annak ellenére, hogy nem vízjogi engedélyköteles az adott tevékenység, a 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet 5. számú melléklete alapján ott nem végezhető, vagy csak vízbázisvédelmi egyedi vizsgálati eljárás lefolytatását követően engedhető. A 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet 5. számú melléklete szerint új parkoló létesítése vízbázis belső és külső védőterületén nem megengedett. Vízbázis hidrogeológiai A védőterületén új parkoló létesítése mindenképpen vízbázisvédelmi egyedi vizsgálati eljárás köteles tevékenység, akár vízjogi engedélyezés keretén belül, akár önálló eljárás keretében. Ahogy a bevezetőben említésre került, a tervezett beruházás előtt célszerű a területileg illetékes vízügyi hatóság tájékoztatását kérni.

3.6.6. Szikkasztás

Szikkasztással történő csapadékvíz elvezetés alapesetben vízjogi létesítési engedély köteles. Azonban

- nem minősül létesítési engedély köteles tevékenységnek abban az esetben, ha kizárólag utak víztelenítése történik szikkasztással (szikkasztó árkok, vagy ezek funkcióját betöltő egyéb vonalas szikkasztó létesítmények),
- az útburkolatról érkező csapadékvizek szikkasztása létesítési engedély köteles tevékenységnek minősülnek abban az esetben egy vízgyűjtő területről érkező csapadékvizek bármilyen szikkasztó létesítményben kerülnek elhelyezésre, (pl.: szikkasztó mező, szikkasztó kút, stb.),
- a telken belüli (családi házak) csapadékvíz elhelyezést nem vízjogi engedély köteles tevékenység. A helyi önkormányzatok saját rendeletben szabályozhatják a telken belüli csapadékvíz elhelyezését.

A szikkasztással történő csapadékvíz elvezetés esetében előfordulhatnak egyedi esetek, illetve az eljárás szükségessége függhet az alkalmazott műszaki megoldástól is. Ennek következtében, amennyiben a Tervező egyértelműen nem biztos az általa tervezett megoldás vízjogi létesítési engedély kötelezettségéről, előzetesen ajánlott állásfoglalást kérni a területileg illetékes engedélyező hatóságtól. Ilyen esetek például:

- vízbázis védőterületen való szikkasztás kérdése,
- a tóba történő bevezetés feltételei,
- vagy például egy kereskedelmi egységhez tartozó parkoló csapadékvíz elvezetése - a tervezett műszaki megoldástól függően – mindig egyedi elbírálás alá tartozik vízjogi engedélyeztetés tekintetében.

3.6.7. Magánterületen lévő magánüzemeltetésű létesítmények, bekötővezetékek

A Vgtv. 1. számú mellékletének 26. pontja definiálja a közcélú és saját célú vízilétesítményeket.

A víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet 55. § (1) bekezdése szerint:

„A víziközmű-törzshálózat mentén fekvő ingatlanoknak a víziközmű-hálózatba történő bekötését a víziközmű-szolgáltatónál az ingatlan tulajdonosa vagy egyéb jogcímen használója az ingatlan tulajdonosának írásbeli hozzájárulásának birtokában kezdeményezheti (a továbbiakban: igénybejelentés).”

A fenti két fogalommeghatározásból kiindulva megállapítható, hogy vízjogi engedélyt **közcélú vízilétesítmény vonatkozásában** kell kérni. Egy adott ingatlan határán belüli nem

közcélúnak minősülő vízilétesítmény létesítésére nem kell vízjogi létesítési engedélyt kérni. Ingatlanon belül, tetőfelületi csapadékvíz elvezetése, gyűjtése, hasznosítása szintén nem engedélyköteles tevékenység.

A bekötővezeték engedélyezése önmagában nem tartozik a vízügyi hatóság hatáskörébe, nem kell vízjogi engedélyt kérni. Az ingatlantól a szolgáltatási pontig tartó bekötővezeték vonatkozásában tehát nincsenek megadott minimum vagy maximum műszaki paraméterek az engedélykötelesség szempontjából.

Magánterületen létesülő magánüzemeltetésű létesítmények tehát alapesetben nem vízjogi engedély kötelesek, kivéve, ha a létesítményeknek a magánterületen kívül is jelentős mértékben beavatkoznak a vízviszonyokba. A „magánterületen kívül” kifejezés ebben az esetben a talaj, talajvíz, rétegvizek irányában is értendő.

Fentiek alapján például:

- közcélú csatorna- illetve vízvezeték hálózatra csatlakozó, magánterületen létesülő vezetékhálózat (valamint a magánterület határa mentén elhaladó közcélú hálózatról leágazó bekötő szakasz) általában nem engedélyköteles, ha annak a közcélú hálózaton kívül nincs más üzemszerű kibocsátása illetve betáplálása,

azonban engedélykötelesek a,

- az a beavatkozás, melynek során a magáncélú hálózat közcélú hálózatra csatlakozik, de a csatlakozás érdekében a közcélú hálózatot bővíteni szükséges. Ebben az esetben a meghosszabbítandó közcélú vezetékek vonatkozásában szükséges vízjogi létesítési engedélyt kérni. Ez jellemzően olyan esetben fordul elő, amikor egy adott településen új utcákat létesítenek, új telkek kerülnek kimérésre, amelyeken lakóingatlanok létesülnek, de ahhoz, hogy azok összközművesek legyenek a gerinchálózatot szükséges bővíteni.
- előtisztító műtárgyak (olajfogók, zsírfogók), szennyvíztisztító kisműtárgyak engedélykötelesek, területi elhelyezkedéstől függetlenül,¹²
- bármilyen beavatkozás, mely közvetetten vagy közvetlenül (további vízkezelés nélkül) felszíni vagy felszínalatti vízbe, talajba történő bevezetést eredményez,
- magáncélú, magánterületen létesülő (vízimunkának minősülő) tavak, tározók.

12 A házi szennyvízelbárást szolgáló, 500 m³/év kapacitás alattiak csupán jegyzői engedély kötelesek

3.6.8. Tó, anyaggödör létesítése

Arra a kérdésre, hogy valamely tó, illetve anyaggödör vízjogi engedély köteles-e az alábbi iránymutatás adható:

- Amennyiben az (egyébként állandó vízű, nem időszakos) tó kialakításának célja elsődlegesen a földkitermelés, akkor az ilyen tavak, anyagnyerőhelyek, bányakapitánysági engedély köteles beavatkozások, a vízügyi hatóság szakhatóságként vesz részt az eljárásban.
- Amennyiben a létesítés célja alapvetően vízimunka (pl. halastó, szikkasztó tó, csapadékvíz tározó), akkor vízjogi engedély köteles a beavatkozás, a bányakapitányság szakhatóságként vesz részt az eljárásban (és pl. adott esetben a kitermelt földanyag után bányajáradék fizetési kötelezettség keletkezik).
- Az ún. jóléti tavak (melyek létesítésének a felszíni és felszín alatti vizekre érdemi hatása nincs, csupán esztétikai-városképi célból létesülnek, nem vízjogi engedély kötelesek).
- Vízzároan burkolt záportározó, tűzivíz tározó (ha azok nem közcélú ellátó illetve elvezető rendszer részei, tehát pl. magán területen létesülő magáncélú létesítmények) nem vízjogi engedély kötelesek.

3.7. Előtisztító műtárgyak kibocsátási engedélye, vízjogi engedélye

Vékony a határ az előtisztító műtárgyak kibocsátási határérték megállapítása iránti engedélye és a vízjogi engedélyezése között is. Egyértelműnek tűnhet az elhatárolás, hogy amennyiben ÉME vagy CE megfelelőségi tanúsítvánnyal rendelkező tisztítóberendezést követően a tisztított vizeket közcatornába vezetik, akkor arra elegendő kibocsátási határérték megállapítása iránti engedély kérni. A kibocsátási határértéket a leggyakoribb esetben a vízjogi engedélyben állapítja meg a hatóság, de előfordul, hogy nem épül gerincvezeték, vagy csak ingatlanon összegyűlt szennyezett csapadékvíz, esetleg technológiai szennyvíz kerül megtisztításra, és az egy bekötővezetéken keresztül egyenesen a közcatornába kerül bevezetésre, és így önálló eljárásban, a végén pedig önálló határozatban állapítja meg a hatóság a kibocsátási határértéket. Amennyiben egyedileg tervezett tisztítóberendezés beépítését tervezik, vagy a kibocsátás élővízbe történik, esetleg más vízilétesítmény beépítését is tervezik, azt az eljáró hatóság vízjogi engedélyezés keretén belül vizsgálja. Tekintettel arra, hogy az eljáró hatóság a kérelmet a tartalma szerint bírálja el, függetlenül attól, hogy a kérelmező a kérelmében csak kibocsátási határérték megállapítását vagy vízjogi

engedélyezési eljárás lefolytatását kérte, a hatóság a kérelem és a benyújtott mellékek alapján a megfelelő közigazgatási hatósági eljárást indítja meg és folytatja le.

4. Engedélytípusok

4.1. Elvi vízjogi engedély

Az elvi vízjogi engedély 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet szerinti definíciója eképpen hangzik:

„A vízjogi engedélyezési kötelezettség alá tartozó tevékenység tervezését megelőzően elvi vízjogi engedély kérhető, amely az építető által a tervbe vett vízgazdálkodási cél megvalósításának általános műszaki megoldási lehetőségeit, feltételeit határozza meg, de vízimunka elvégzésére, vízilétesítmény megépítésére, illetőleg vízhasználat gyakorlására nem jogosít.”¹³

A Vgtv. 28/A. § (2) bekezdése hasonlóan fogalmaz:

„Elvi vízjogi engedély kérhető a vízjogi engedélyezési kötelezettség alá tartozó vízhasználat, vízimunka és vízilétesítmény műszaki tervezéséhez.”¹⁴

Az elvi vízjogi engedély lényege tehát abban áll, hogy a vízimunka elvégzése vagy a vízilétesítmény megépítése többféle műszaki megoldás megvalósítása révén lehetséges, azonban a későbbi létesítő meg szeretne bizonyosodni afelől, hogy a beruházás az engedélyező hatóság és a szakhatóságok részéről is valamennyi műszaki megoldás tekintetében engedélyezhető, amennyiben viszont nem, abban az esetben melyik az a megoldási javaslat, amelyik jogi és műszaki szempontból is engedélyezhető és a jövőben megvalósítható.

Az elvi vízjogi engedély hátránya, hogy létesítési munkálatok megkezdésére, vízimunka elvégzésére nem jogosít, viszont az előnye az, hogy az abban foglalt műszaki tartalom egy esetleges vízjogi létesítési engedélyezési eljárás során köti a vízügyi hatóságot, kivéve ha a jogszabályi környezet jelentős mértékben megváltozik, vagy ha a vízjogi létesítési engedély kiadására irányuló kérelem mellékleteként beadott tervdokumentáció műszaki tartalma az elvi vízjogi engedélyben foglalt műszaki tartalomtól eltér.

Az elvi vízjogi engedély annak véglegessé válásától számított 2 évig hatályos. Az engedély hatálya az engedélyes kérelmére további egy évvel meghosszabbítható, amelynek feltétele az engedélyben foglalt műszaki tartalom változatlansága.

¹³ A vízügyi hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdés

¹⁴ A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Vgtv.) 28/A. (2) bekezdés

4.2. Vízjogi létesítési engedély

A vízjogi létesítési engedély tekintetében a Vgtv. így fogalmaz:

„A jogszabály által bejelentéshez kötött tevékenységektől eltekintve vízjogi engedély szükséges a vízimunka elvégzéséhez, a vízilétesítmény megépítéséhez és átalakításához (vízjogi létesítési engedély).”¹⁵

A vízjogi létesítési engedély Vgtv.-ben megfogalmazott definíciójából tehát az következik, hogy a bejelentéshez kötött tevékenységtől eltekintve fő szabály szerint minden vízilétesítmény megépítése, átépítése vagy vízimunka elvégzésének megkezdése előtt vízjogi létesítési engedélyt kell kérni az illetékes vízügyi hatóságtól.

A fenti szabály irányadó az új beruházások, átalakítások, felújítások esetében, azonban - ahogy azt a későbbiekben látni fogjuk - nem minden létesítmény megvalósítása, építése vagy átépítése engedélyköteles tevékenység.

A vízjogi létesítési engedély kérelem az egyik, ha nem a leggyakrabban kérelmezett engedélytípus, amelyet a 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet szerint az építtetőnek, a vagyronkezelőnek vagy a tulajdonosnak kell megszereznie.¹⁶ Természetesen ez nem azt jelenti, hogy a vízügyi hatóság előtt is a leendő engedélyesnek kell eljárnia. Az engedélyes nevében és meghatalmazásából az engedélyezési eljárás lefolytatását meghatalmazott továbbra is kérheti.

Amennyiben a vízügyi hatósághoz vízjogi létesítési engedély kiadására vonatkozó kérelem érkezik, az engedélyezési folyamat során a hatóság – szakhatóságok bevonásával – legfőképp azt vizsgálja, hogy a kérelem mellékleteként benyújtott műszaki tervdokumentáció valamint az egyéb mellékletek alapján a létesítendő vízilétesítmény megépítése, valamint elvégzendő vízimunka mennyiben felel meg a jogszabályokban foglalt rendelkezéseknek.

A vízkészlet hasznosítása vonatkozásában a 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet további feltételeket szab meg a vízjogi létesítési engedély kiadása vonatkozásában, melyet a hatóság csak akkor adhat ki, ha a vízkészlet hasznosításával összefüggésben keletkezett szennyvíz, valamint csapadékvíz összegyűjtéséről, elvezetéséről, kezeléséről és megfelelő elhelyezéséről is gondoskodtak, vagy az arra vonatkozó műszaki megoldás az engedélyes tervdokumentáció részét képező műszaki leírásban szerepel. További feltétel, hogy maga a kérelem vagy annak mellékletét képező dokumentáció figyelembe

¹⁵ Vgtv. 28/A. § (1) bekezdés a) pont

¹⁶ 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés

veszi a külön jogszabályokban foglalt igénybevételi, kibocsátási és szennyezettségi határértékekre vonatkozó rendelkezéseket.

Amennyiben a vízügyi hatóság a hatósági eljárás lezárásaként kiadja a vízjogi létesítési engedélyt, az abban rögzített engedélyes jogosulttá válik a vízilétesítménynek az engedélyben rögzített műszaki paraméterek szerinti megvalósítására, a vízimunka elvégzésére. Fontos kiemelni azonban, hogy a vízjogi létesítési engedély csak az abban foglalt vízilétesítmény vonatkozásában ad jogosítványokat megépítésre, átalakításra, vízimunka esetén annak elvégzésére, egyéb hatósági engedélyek megszerzése alól nem mentesít. A vízjogi létesítési engedély továbbá nem mentesít a vízhasználat gyakorlásához, vízilétesítmény használatbavételéhez, üzemeltetéshez szükséges vízjogi üzemeltetési engedély megszerzésének kötelezettsége alól sem.¹⁷

A vízjogi létesítési engedély időbeli hatályát a vízügyi hatóság a jogszabályokban foglalt vízügyi, vízvédelmi és vízgazdálkodási szempontok alapján határozza meg. Az említett szempontok figyelembevétel a hatóság a vízjogi létesítési engedélyt általában két évre adja ki. Az építés az engedély hatálya alatt történhet, az építést az engedély lejártá előtt be kell fejezni. Az engedély hatályának meghosszabbítását annak lejártá előtt kell/lehet kérni a hatóságtól. Ha a vízjogi létesítési engedélyben foglalt műszaki tartalom változik szintén az engedély módosítását kell megkérni a hatóságtól.

4.3. Vízjogi üzemeltetési engedély

A vízjogi létesítési engedély kiadását követően, a beruházások megvalósulása után a következő lépcsőfok a leendő üzemeltetőnek azon kötelezettsége, hogy a vízilétesítmény üzemeltetésére, használatára, a vízhasználat gyakorlására jogosító vízjogi üzemeltetési engedélyt megszerezze.

A vízjogi üzemeltetési engedélyezési eljárásban a vízügyi hatóság vizsgálja különösen azt, hogy a leendő üzemeltetőnek az üzemeltetéshez megvannak-e a szükséges tárgyi és személyi feltételei. A vízügyi hatóság továbbá vizsgálja, hogy a megvalósult vízilétesítmény mennyiben felel meg a vízjogi létesítési engedélyben foglalt műszaki tartalomnak, attól történt-e eltérés, valamint amennyiben a vízjogi létesítési engedély előírta a próbaüzemeltetést, vizsgálja annak eredményét, továbbá az üzemeltetési szabályzatot, és a vízhasználatra, valamint a felszín alatti vízkészletre települt vízilétesítményre vonatkozó külön jogszabályi előírások teljesülését.

Amennyiben a megvalósult vízilétesítmény a vízjogi létesítési engedélyben rögzített helyrajzi számú ingatlanon vagy ingatlanokon valósult meg, de a kialakított vízilétesítmény műszaki tartalma eltér a vízjogi létesítési engedélyben foglalt, a létesítési

¹⁷ 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 3. § (6) bekezdés

engedélyes tervdokumentáción alapuló műszaki tartalomtól, a vízügyi hatóság minden ügyben esetleg vizsgálja meg a vízjogi üzemeltetési engedély kiadását, vagy adott esetben vízjogi fennmaradási engedély adását. Vízjogi üzemeltetési engedély adható, ha a kérelem tartalmaz tervezői nyilatkozatot, amely kitér arra, hogy a megvalósult vízilétesítmény megfelel a létesítésre vonatkozó jogszabályi és hatósági előírásoknak, valamint tartalmazza a megvalósult vízilétesítmény tényleges paramétereit rögzítő megvalósulási dokumentációt.

A vízjogi üzemeltetési engedély az abban foglalt kötelezettségek megállapítása mellett feljogosít a megvalósult vízilétesítmény használatbavételére és annak üzemeltetésére. *„A vízügyi hatóság az engedély hatályának megállapítása során különösen a létesítmény vízgazdálkodási rendeltetését, műszaki jellemzőit, az üzemeltetéssel összefüggő és engedélyben előírt egyéb feltételeket értékeli és veszi figyelembe.”¹⁸*

4.4. Vízjogi fennmaradási engedély

Amennyiben a vízilétesítményt, vízimunkát vízjogi létesítési engedély nélkül, vagy attól eltérően valósították meg, a létesítőnek, tulajdonosnak vízjogi fennmaradási engedélyt kell kérnie a vízügyi hatóságtól.¹⁹ Nem terheli vízjogi fennmaradási engedély megkérésnek kötelezettsége az építtetőt vagy a tulajdonost akkor, ha az engedély nélkül vagy attól eltérően megvalósított vízilétesítményt a jogszabályoknak és hatósági előírásoknak megfelelően megszünteti, és az eredeti állapotot visszaállítja. Ebben az esetben az engedély nélkül vagy attól eltérően megvalósított vízilétesítmény vonatkozásában előírányzott jogkövetkezmények nem alkalmazhatók.

A vízjogi fennmaradási engedély kiadására irányuló eljárásban a vízügyi hatóság a vízjogi létesítési és a vízjogi üzemeltetési engedélyezési eljárásra irányadó rendelkezések együttes figyelembevételével jár el. A vízjogi fennmaradási engedélykérelemhez mellékelni kell a ténylegesen megvalósult állapotot tükröző megvalósulási tervdokumentációt.

A vízjogi fennmaradási engedélyezési eljárás „annak megállapítására irányul, hogy a megvalósított vízilétesítmény, vízimunka - az engedély hiányától eltekintve - mennyiben felel meg a vízjogi létesítési és üzemeltetési engedély kiadására vonatkozó, a Vgtv.-ben és egyéb jogszabályban meghatározott követelményeknek, illetve a hatósági előírásoknak.”²⁰

18 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 5. § (5) bekezdés

19 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 15. § (1) bekezdés

20 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 15. § (4) bekezdés

A vízügyi hatóság a vízjogi fennmaradási engedély megadását bizonyos feltételektől teheti függővé. Ilyen a feltételek lehetnek különösen a vízilétesítmény átalakítása vagy meghatározott munkák elvégzése.

Amennyiben a vízjogi fennmaradási engedély a vonatkozó jogszabályok előírásainak figyelembevételével kiadható, akkor a vízügyi hatóság az engedély kiadásával egy időben rendelkezik az engedély nélküli vagy attól eltérően megvalósított vízilétesítmény, illetve vízhasználat tekintetében a vízgazdálkodási bírság kiszabásáról is. Ehhez kapcsolódóan megjegyzendő, hogy olyan esetben, mely során az engedélyesnek nem felróható okból válik szükségessé a fennmaradási engedély megkérése (pl. régi, tisztázatlan/nem dokumentált körülmények között létesült rendszerek esetében, vagy ha a létesüléskor fennállt körülmények között nem volt létesítési engedély köteles az építés – ilyen lehet pl. magáncélú rendszerek későbbi közcélúvá válása), akkor vízgazdálkodási bírság nem merül fel.

4.5. Vízjogi megszüntetési engedély

A vízjogi megszüntetési engedélyt nevezhetjük az egyik legújabb engedélyfajtának, ugyanis az engedélytípus hivatalos, jelenleg is használt megnevezését a jogalkotó 2016-ban iktatta be a jogszabályokba. Vízilétesítmények megszüntetésére, elbontására a vízügyi hatóságok korábban is adtak ki vízjogi engedélyeket, a különböző vízilétesítmények elbontására analóg módon a vízjogi létesítési engedély szabályainak egy részét alkalmazták. A vízilétesítmények elbontására adott engedély tehát végső soron a vízjogi létesítési engedély egyik speciális fajtája volt.

Ez az engedélytípus nagyon gyakran jelenik meg párhuzamosan ugyanabban az eljárásban a vízjogi létesítési engedélyezés mellett. Amennyiben például a kérelmező vízilétesítmény rekonstrukciója vonatkozásában vízjogi létesítési engedély kiadását kéri a vízügyi hatóságtól – tekintettel arra, hogy a hatóság jogszabály alapján a kérelmet a tartalma szerint bírálja el –, számolni kell azzal, hogy a hatóság vízjogi létesítési és megszüntetési engedély kiadására irányuló eljárást fog indítani azért, mert bizonyos vízilétesítmények létesülnek, de ugyanakkor elbontásra is kerülnek. Egy ilyen eljárás végén a hatóság egy egységes szerkezetbe foglalt, vízilétesítmény létesítésére és elbontására egyaránt jogosító vízjogi létesítési és megszüntetési engedélyt fog kiadni.

A Vgtv. szűkszavúan említi a vízjogi megszüntetési engedélyt, a 28/A. § (1) bekezdésének c) pontjában rögzíti, hogy a vízilétesítmények megszüntetéséhez a vízügyi hatóságtól vízjogi megszüntetési engedélyt kell kérni. A vízjogi megszüntetési engedély kiadására irányuló eljárás részletszabályait a 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet tartalmazza, amely első körben a 4/A. § (1) bekezdésében azt állapítja meg, hogy az engedélyt a tulajdonos, a vagyonkezelő vagy az üzemeltető köteles megszerezni.

Természetesen ebben az esetben is lehetőség van arra, hogy a fenti személyek nevében és meghatalmazásából eljáró meghatalmazott nyújtsa be a kérelmet, és járjon el a hatóság előtt a közigazgatási hatósági eljárás lefolytatásának ideje alatt.

A vízjogi megszüntetési engedély kiadására irányuló eljárásban a vízügyi hatóság különösen azt vizsgálja, hogy a vízilétesítmény megszüntetése mennyiben felel meg a jogszabályoknak, továbbá van-e olyan jogszabályban, vagy ingatlan-nyilvántartási feljegyzésben foglalt rendelkezés, amely a vízilétesítmény elbontását tiltja, valamint a hatóság vizsgálja, hogy a megszüntetés nem veszélyezteti-e csatlakozó vízilétesítmény vagy építmény állapotát.

A vízjogi megszüntetési engedély kiadását követően az engedélyes az engedélyben foglalt előírások teljesítésének kötelezettsége mellett, az abban foglalt jogosultságok gyakorlására, a *„vízilétesítmény teljes vagy részleges elbontására, leszerelésére, eltávolítására vagy eltömedékelésére.”*²¹ szerez jogosultságot. Fontos megjegyezni, hogy a tevékenység befejezését követően a terület rendezése az engedélyes kötelezettsége. A terület rendezése során figyelemmel kell lenni a jogszabályban foglalt esetleges rekultivációsterv-készítési kötelezettségre is, amely esetben a terület rendezése során a rekultivációs tervben foglaltakat is figyelembe kell venni.

A vízjogi megszüntetési engedély hatálya annak véglegessé és végrehajthatóvá válásának napjától számított két év.²² Az engedély hatályának meghosszabbításával kapcsolatban két esetkört kell megkülönböztetni. Az első esetben az engedély hatálya egy évvel meghosszabbodik, amennyiben a megszüntetési munkálatokat megkezdtek és azokat folyamatosan végzik. A második esetben, amennyiben a bontási munkálatokat még nem kezdték meg, az engedély hatályát a hatóság kérelemre egy évvel meghosszabbíthatja.

A munkálatok befejezését a vízügyi hatóságra be kell jelenteni. A bejelentést követően a hatóság megvizsgálja, hogy a megszüntetés megfelelt-e a jogszabályokban, valamint a hatósági határozatban foglalt előírásoknak. Amennyiben a hatóság megállapítja, hogy a megszüntetés jogszerűen történt, intézkedik a vízilétesítmény és a kapcsolódó vízhasználat vízikönyvi nyilvántartásból való törléséről.²³ A gyakorlatban a vízügyi hatóság a bontási munkálatok befejezését követően tett megállapítások eredménye alapján, amennyiben azokat megfelelőnek ítéli, előírja, hogy a vízjogi üzemeltetési engedély visszavonását meg kell kérni.

21 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 4/A. § (5) bekezdés

22 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 4/A. § (7) bekezdés

23 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 4/A. § (8) bekezdés

4.6. Szennyező anyag elhelyezése iránti eljárás

Mielőtt a szennyező anyag elhelyezésére vonatkozó engedélyt, illetve annak kiadására irányuló eljárást górcső alá vennénk és elemeznénk, meg kell határozni azt, hogy egyáltalán mi minősül szennyező anyagnak. A szennyező anyag fogalmát a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet adja meg, amely szerint: *„minden anyag, ami nem természetes okból a földtani közegbe, illetve a felszín alatti vízbe kerülve szennyezést, illetve vízminőségromlást okozhat.”*²⁴ A 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 1. melléklete tartalmazza bővebben kifejtve a főbb szennyező anyagok indikatív listáját. Természetesen a listán nem szereplő további anyagok is minősülhetnek szennyező anyagnak.

Szennyező anyag elhelyezésére vonatkozó engedélyt kell kérni szennyező anyag elhelyezésére, földtani közegbe való közvetlen bevezetésére, továbbá felszín alatti vízbe történő közvetett vagy közvetlen bevezetésére. A 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet kimondja azt is, hogy a felszín alatti vízbe történő közvetett bevezetés esetén az időszakos vízfolyásba történő bevezetés szintén engedélyköteles tevékenység.

A szennyező anyag elhelyezésére irányuló eljárás nagyon gyakran kapcsolódik más, például a környezetvédelmi hatóság engedélyéhez kötött tevékenységhez, ezért gyakori, hogy a szennyező anyag elhelyezését nem a vízvédelmi hatóság, hanem például a környezetvédelmi hatóság engedélyezi egy környezethasználati engedélyben, hulladéklerakási engedélyben. Ebben az esetben a környezetvédelmi hatóság nem terjeszkedik túl a hatáskörén, hiszen a vízvédelmi hatóság abban az eljárásban, mint szakhatóság érvényesíteni tudja a vízvédelmi előírásokat. Ezt támasztja alá a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 13. § (2) bekezdése, amely főszabályként kezeli, hogy a szennyező anyag elhelyezését más hatóság hatáskörébe tartozó eljárásban engedélyezik, ám amennyiben a szennyező anyag elhelyezése nem tartozik más hatóság hatáskörébe, akkor a tevékenység engedélyezése a vízvédelmi hatóság hatáskörébe tartozik.

Gyakori eset az is, amikor a szennyező anyag elhelyezését vízjogi engedélyezés, például vízjogi létesítési engedély kiadására irányuló eljárásban vizsgálja a hatóság. A vízvédelmi hatóság előtt önmagában a szennyező anyag elhelyezésére irányuló eljárás tehát ritka. Amennyiben a vízvédelmi hatóság önálló eljárásban folytatja le a szennyező anyag elhelyezésére irányuló eljárást, fokozottan vizsgálja, hogy az adott tevékenység megfelel-e a jogszabályokban foglalt vízvédelmi előírásoknak.

²⁴ A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 3. § 38. pont

Az önálló szennyező anyag elhelyezésére vonatkozó eljárás alapja a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 4. számú melléklete alapján benyújtott kérelem és tervdokumentáció. Nagyon fontos hangsúlyozni azt is, hogy a kérelmezőnek a tevékenység engedélyezéséhez, az engedély megszerzéséhez elővizsgálatot kell végeznie. A vízvédelmi hatóság – a szakhatóságok állásfoglalásának beszerzését követően – a 4. számú melléklet alapján összeállított tervdokumentáció, és az annak részét képező elővizsgálati dokumentációban foglaltak alapján dönt az engedély kiadásáról. A hatóság az engedélyt akkor adja meg, ha a környezeti adottságok, a tevékenység ellenőrzöttsége, valamint a fennálló összes többi körülmény együttes vizsgálata alapján megállapítható, hogy a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendeletben foglalt kötelezettségek betartása biztosított.²⁵ Amennyiben a tevékenység engedélyezhető, a vízvédelmi hatóság az engedélyt határozott időre, legfeljebb 12 évre adhatja meg, amelyet négy évenként felül kell vizsgálni. Amennyiben a szennyező anyag elhelyezésére vonatkozó engedélyben rögzített paraméterek megváltoznak, arról az engedélyes köteles tájékoztatni a vízvédelmi hatóságot.

4.7. A védőidom, védőterület, védősáv kijelölése

A védőidom, védőterület, védősáv kijelölése, közismertebb nevén vízbázis kijelölés egy speciális, és manapság ritkának minősülő vízvédelmi eljárás. A vízbázis fogalmi meghatározását a Vgt. 1. számú mellékletének 20. pontja adja meg: *„vízkivételi művek által igénybe vett vagy arra kijelölt terület, illetőleg felszín alatti térrész és az onnan emberi fogyasztásra, illetve hasznosításra kitermelhető vízkészlet a meglévő vagy a tervezett vízbeszerző létesítményekkel együtt.”* A vízvédelmi hatóság a vízbázis kijelölésére irányuló eljárást a 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet, valamint a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendeletben foglalt szabályok figyelembevételével folytatja le.

Védőidom, védőterület, védősáv kijelölése történhet hivatalból, és kérelemre indított hatósági eljárás keretén belül. Továbbá megemlítendő, hogy a közérdekű vízbázis kijelölése mellett létezik a magáncélból kijelölt vízbázis intézménye. Az utóbbi egyik példája lehet, amikor valamely gazdasági társaság üzemeltetésében álló termelő kútból kivett víz ásványvíz minősítésű, ezért annak érdekében, hogy a vízminőségben ne álljon be negatív változás, minőségromlás, a gazdasági társaság kéri a védőidom, védőterület, védősáv kijelölését a vízvédelmi hatóságtól.

A 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet - az engedély közigazgatási eljárási törvényben foglalt kötelező tartalmi elemein túl - rendelkezik arról, hogy a vízvédelmi hatáskörében

²⁵ 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 15. § (1) bekezdés

eljáró hatóság védőterület, védősáv kijelöléséről szóló határozatának melyek az egyéb tartalmi elemei. E szerint a hatóság a határozatában rögzíti az érintett ingatlanok használatával, használatának módjával kapcsolatos, és a védelem érdekében szükséges előírásokat, korlátozásokat, a biztonságba helyezést szolgáló egyéb – külön jogszabályokon alapuló - intézkedéseket, valamint a kijelölt védőterület fenntartásával járó feladatokat, beleértve az ahhoz szükséges megfigyelő, ellenőrző rendszer kiépítését és működtetését.²⁶

A vízvédelmi hatóság a fentiekén túl a vízbázis kijelölésre irányuló eljárás során a 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet alapján vizsgálja, és határozatban rögzíti a védelembe helyezendő vízbázist, a vízkivételt, a vízkivételi létesítményeket, azok vízgazdálkodási rendeltetését, az azokra korábban kiadott vízjogi engedélyeket, a megcsapolt mélységközt, az engedélyezett vízmennyiségeket, a védelembe helyezendő vízkészletet, az azt magába foglaló földtani képződményeket, a védőidomok felszínét el nem érő, a védőterületnél nagyobb kiterjedésének felszíni vetületei vonalát is, az érintett ingatlanokat, azok művelési ágát, a szennyező forrásokat és minden, a vízkészletet érintő beavatkozást, továbbá az eljárás során vizsgálja azt is, hogy egyéb hatósági eljárás kezdeményezésének kötelezettsége fennáll-e. Megállapítja, és az engedélyben rögzíti a védelembe helyezendő védőidomokat, védőterületeket, a védőterületekre vonatkozó területhasználati korlátozásokat, azon belül meghatározza azokat a tevékenységeket, amelyeket tilos végezni és/vagy amelyeket feltételekkel, korlátozásokkal, ellenőrzéssel, hatósági engedéllyel lehet végezni, valamint azokat, amelyeket feltételekkel hatósági engedély nélkül lehet végezni. Megállapítja továbbá a védőidomok, védőterületek következő felülvizsgálatának idejét, meghatározza azokat az eseményeket, amelyek bekövetkezése esetén a határozat felülvizsgálatát kell kezdeményezni. Rendelkezik a létesítendő és üzemeltetendő megfigyelő hálózat kialakításáról, a feladatok ellátásához szükséges szolgalmak alapításának kötelezettségéről, az adatgyűjtési, adatszolgáltatási, állapotértékelési kötelezettségekről, a védőterületek bekerítésére, táblákkal való megjelölésére, őrzésére vonatkozó kötelezettségekről, valamint a védőterületek gondozására, karbantartására vonatkozó engedélyest terhelő feladatokról, a védőterületek védelmét szolgáló lakossági tájékoztató anyagok elkészítéséről és terjesztéséről, és a területhasználókkal való kapcsolattartásra vonatkozó kötelezettségekről.²⁷

Amennyiben az érintett földrészleteken elrendelt használati korlátozások az ingatlan rendeltetésszerű használatát kizárják, vagy jelentős mértékben akadályozzák, a

²⁶ 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 9. § (3) bekezdés

²⁷ A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellétesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet 8. §(4) bekezdés

védőterület kialakítására köteles személynek az ingatlant fő szabály szerint adásvétel útján, vagy más módon meg kell szereznie.²⁸

A fenti rendelkezésen túl a 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 9. § (7) bekezdése azt is kimondja, hogy a védőidom, védőterület, védősáv kijelölésére irányuló határozat alapján az ingatlan-nyilvántartásba be kell jegyezni a védőidomot, a belső és a külső védőövezetet, a tulajdoni és a használati korlátozásokat, valamint az üzemeltetőt (a kijelölő határozat engedélyesét) megillető használati, valamint szolgalmi jogot.

A 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet kimondja, hogy a kijelölő határozat alapját képező dokumentációt az engedélyesnek, a vízkivételi létesítményekre kiadott vízjogi üzemeltetési engedély kiadását követő 10. évben felül kell vizsgálni, és annak eredményét a vízvédelmi hatóságnak meg kell küldeni. A felülvizsgálatról szóló eredmények alapján a vízvédelmi hatóság, a területileg illetékes vízügyi igazgatóság véleménye alapján dönt a kijelölő határozat esetleges módosításának szükségességéről.

A vízbázis védőidom, védőterület, védősáv kijelölésére irányuló eljárástól meg kell különböztetni a védőidom, védőterület előzetes lehatárolását. A védőidom, védőterület előzetes lehatárolása egy „tervezői típusú tevékenység, melynek során a meglévő ismeretek alapján lehatárolásra kerülnek a védőidomok, védőterületek övezetei.”²⁹ A vízvédelmi hatóság az előzetes lehatárolásra irányuló eljárást a védőidom, védőterület, védősáv kijelölésére irányadó szabályok szerint folytatja le azzal a különbséggel, hogy a dokumentációnak nem kell tartalmaznia az érintett ingatlanok – művelési ágának megjelölését is tartalmazó - tételes felsorolását. Fontos, hogy az előzetes lehatárolásra irányuló eljárásban is szerepeljenek a lehetséges szennyező források, hiszen a védőidom, védőterület kijelölésére vonatkozó határozatban is szerepelnek használati korlátozások. További különbség, hogy az előzetesen lehatároló határozat alapján kialakított védőidom, védőterület, valamint használati korlátozások az ingatlan-nyilvántartásba nem kerülnek bejegyzésre. Az előzetes lehatárolásról szóló határozat az abban foglalt időpontig, de legkésőbb a vízbázis védőidom, védőterület, védősáv végleges kijelöléséig hatályos. Természetesen az engedély hatálya az általános szabályok szerint kérelemre meghosszabbítható. Az engedély meghosszabbítására irányuló eljárásban a vízvédelmi hatóság az előzetes lehatárolás alapját képező dokumentációt felülvizsgálja, és az alapján dönt az engedély hatályáról.

²⁸ 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 9. § (4) bekezdés

²⁹ 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet I. számú melléklet 7. pont a) alpont

4.8. Vízbázisvédelmi egyedi vizsgálati eljárás

A vízbázisvédelmi egyedi vizsgálati eljárás, hasonlóan a szennyező anyag elhelyezésére irányuló engedély kiadására vonatkozó eljáráshoz, ritkán fordul elő önmagában. Az egyedi vizsgálat gyakran tapad más, legtöbb esetben például vízjogi létesítési engedélyezési eljáráshoz, hiszen egy vízilétesítmény létesítése során, vízbázis érintettsége esetén az engedélyező vízügyi és vízvédelmi hatóságnak vizsgálnia kell a vízügyi, vízgazdálkodási és vízvédelmi kérdéseket is. Az utóbbi, vízvédelmi szempontok érvényesítésére és vizsgálatára irányul a vízbázisvédelmi egyedi vizsgálat.

Azt, hogy milyen tevékenységeket lehet vízbázis védőterületén végezni a 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet 5. számú mellékletének 1. pontja szabályozza, amely azokat a korlátozásokat tartalmazza táblázatszerűen, amelyek a vízbázis belső, külső, valamint hidrogeológiai „A” és „B” védőterületén nem megengedhetők, vagy feltételekkel ugyan, de megengedhetők. Amennyiben vízbázis védőterületén új tevékenységet szeretnének végezni, amelyet az 5. számú melléklet megenged, és ha a tevékenység nem tartozik környezeti hatásvizsgálat alá, akkor a vízügyi és vízvédelmi hatóság, a területileg illetékes vízügyi igazgatóság véleménye alapján önálló vízbázisvédelmi egyedi vizsgálati eljárásban, pontosabban az eljárás végén hozott határozatában esetileg szabja meg a tervezett tevékenység végzésének feltételeit és a korlátozásokat.³⁰ A vízbázisvédelmi egyedi vizsgálati dokumentáció célja annak bemutatása, hogy a tervezett tevékenység milyen hatással lesz a vízbázisra. Fő szabály szerint tehát a vízvédelmi hatóság a vízvédelmi kérdéseket pl. egy vízjogi létesítés engedélyezés során vizsgálja, és az eljárás keretében kell benyújtani a vízbázisvédelmi egyedi vizsgálati dokumentációt a fenti feltételek megléte alapján. Azonban ha nincs vízjogi engedélyezési kötelezettség alá tartozó létesítmény, és így nincs vízjogi engedélyezési eljárás, de az 5. számú melléklet szerinti tevékenység csak korlátozásokkal végezhető, önálló vízbázisvédelmi egyedi vizsgálati eljárást kell lefolytatni.

³⁰ 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet 15. § (2) bekezdés

5. A vízjogi engedélyezési dokumentációval, az engedély kérelemmel kapcsolatos tudnivalók

5.1. Tervező jogállása, szerződéses kötelezettségek

Fontos megemlíteni, hogy az engedélyezési tervdokumentáció készítése és az engedélyeztetési ügyintézésben való közreműködés során a Tervező akár mint személy, akár mint szervezet alapvetően két szerepkörben vehet, vesz részt:

- **Tervező**, mint tervező mérnök, aki a szakmai felelős tervezői jogosultság alapján végzi a tevékenységét,
- **Tervező**, mint vállalkozó, aki, mint felelős jogi személy (egyéni, vagy céges) vállalkozási, megbízási szerződés keretében munkát, feladatot vállal.

Fontos alapelv, melyet a Ptk. rögzít, hogy valamely szerződés tartalma minden esetben a felek közös akaratán, megegyezésén alapul. Ezt azért szükséges kiemelni, mert a bírósági gyakorlatban a bíró nem mérlegelheti, hogy valamely szerződéses feltétel milyen mértékben volt „kényszer”, amely alól valamely félnek (pl. a tervezőnek) úgymond nem volt módjában kitérni. A bírói megközelítés szerint minden esetben fennáll a szerződés alá nem írásának lehetősége (a piaci viszonyok mérlegelése itt nem jön szóba), aláírásával pedig mindkét fél magára nézve elismeri a szerződésben foglalt jogait és kötelezettségeit.

Ennek alapján fontos, hogy a Tervező kizárólag olyan szerződéses tartalom teljesítését vállalja, mely számára időben és ráfordításban jól körülhatárolható, a szokványosnál jelentősebb, illetve különösen harmadik felek közreműködéséből adódó bizonytalanságoktól független, vagy ezen bizonytalanságokból adódó megfelelő szerződéses feltételek (védelem) kerüljenek rögzítésre.

Szem előtt kell tartani, hogy - egyéb kikötés hiányában - a tervezői (vállalkozási) szerződések eredménykötelesek, tehát - alapesetben - **minden szerződésben vállalt feladat a szerződési díj (fix) ellenében a megadott határidőre teljesítendő.**

Olyan elemeket, melyek időbelisége, ráfordítása nem becsülhető, illetve jellegük alapján eleve nem vállalkozási szerződés hatálya alá tartozó tevékenység, - **ide tartozik többek között az engedélyezési eljárásban való közreműködés** - érdemes a szerződésben elkülönítetten nevesíteni és feltételeit külön rögzíteni (díjazás, függő határidő, teljesítés módja, számlázás, szerződés módosítási alapot képező esetek, stb.).

Meg kell még említeni, hogy az elkészülő tervekhez alap esetben szerzői jog kapcsolódik. **A szerzői jog nem adható át.** Amit a szerződésben rendezni kell, illetve lehet az a tervek,

illetve a tervekben esetleg szereplő egyéb jogi oltalom alatt álló műszaki megoldások **felhasználási joga**. Azaz e tekintetben a szerződésben érdemes rendelkezni:

- a felhasználási jog korlátozott vagy korlátlan átadásáról, ezen belül a
- a tervek felhasználhatósági köréről,
- a tervek sokszorosíthatóságáról,
- módosíthatóságáról (beleértve az állományok digitális szerkeszthető átadásának kérdését),
- publikálásáról,
- stb.

Fontos megjegyezni, hogy a felhasználási jogról való lemondás nem kötelező, illetve annak függvényében, hogy milyen megállapodás és egyezség születik különböző értéket képvisel. A felhasználási jog részleges, vagy korlátozott átadására vonatkozóan nincs előírt díjmegállapítás, az a két fél megállapodásán múlik, lehetőség van a szerződésen belül külön meghatározni. Azt is meg kell jegyezni, hogy a szerződésben rögzített feltételek mentén történő felhasználási jog, azt követően száll át a Megrendelőre, miután a tervezési díjat megfizette, addig a tervek felhasználására nem jogosult.

5.2. A műszaki tervdokumentáció és az engedélyezési dokumentáció különbsége

Előljáróban fontos kiemelni, hogy egy vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges dokumentáció nem csupán a műszaki tervből, hanem számos egyéb dokumentumból áll, melyek előállítása akár jelentősebb időráfordítással járhat,³¹ nem is szólva arról, hogy a vízjogi engedély kiadásához egyéb engedélyek megszerzése (ehhez pedig egyéb, akár nem víz szakági tervezési jogosultsághoz kapcsolódó feladatok) is szükségessé válhat.

A tervező alapfeladata (amelyhez a tervezői jogosultság párosul) valamely engedélyköteles létesítmény tervezésével összefüggésben az engedélyezéshez szükséges **műszaki tervdokumentáció** (engedélyezési terv) elkészítése a BM rendeletnek megfelelő tartalommal. (Természetesen a műszaki tervezéshez kapcsolódó szakmai egyeztetések lefolytatása része a műszaki tervdokumentáció előállításának.) Az **összes egyéb, az engedélyezéshez szükséges**, de nem víz szakági tervezői jogosultsághoz kötött

31 A Korm. rendelet 1/B§-a felsorolja az engedély kérelem szükséges mellékleteit, melynek (1) bekezdése hivatkozik a BM rendelet szerint összeállított tervdokumentációra, a (4) bekezdés pedig az egyéb benyújtandó dokumentumokra.

tevékenység, azaz az engedélyezési eljáráshoz kapcsolódó egyéb dokumentumok előállítása, valamint az engedélyezési eljárásban való közreműködés (ideértve a benyújtást, a hiánypótlásokat, az engedélyezés során esetlegesen szükséges egyeztetéseket, mindennemű nyilatkozat, hozzájárulás beszerzését) nem a műszaki tervezési feladat része, előállításuk, elvégzésük az engedélyes vagy az általa megbízott személy vagy szervezet feladata.³²

Kapcsolódva az 5.1 pontban foglaltakhoz, az engedélyeztetéssel kapcsolatos fenti feladatok vállalkozás-technikailag is két csoportba tartoznak. Addig, amíg pl. a műszaki tervek elkészítése tervezési szerződés (a **vállalkozási szerződések** egyik fajtája) tárgya, mely eredményköteles szerződés, addig az engedélyes nevében történő eljárás (egyeztetéseken történő részvétel, nyilatkozatok, engedély beszerzése, engedélyes képviselője hatóságok, egyéb szervezetek előtt) **megbízási szerződéses tevékenység**, mely nem, nem is lehet, eredményköteles tevékenység! A gyakorlatban a tervező egyben vállalkozó is így, mint tervező-vállalkozó végzi el a teljes folyamatot, tervkészítést és engedélyeztetési ügyintézés, azonban hasznos, ha a szerződésben a két kategória, a kétféle tevékenység megkülönböztetésre kerül.

A műszaki terv készítése konkrét díjhoz és teljesítési határidőhöz köthető (a vállalkozási szerződés jellegének megfelelően), az engedélyezés pedig nem köthető határidőhöz (nem is ajánlott ilyen szerződéses vállalást tenni), és az intézkedés díja is eltérően képezhető, nem átalányáras jelleggel.

Tekintettel azonban részben arra, hogy utóbbi teendők esetében is bizonyos feladatok eleve tervezői jogosultsághoz kötöttek (pl. közműnyilatkozatok beszerzése az e-közmű rendszerben), más feladatok pedig ugyan elvileg elvégezhetők az engedélyes által is, azonban olyan szakmai gyakorlatot, illetve szakmai ismereteket igényelnek (pl. VOR-kód beszerzése a Vízügyi Igazgatóságtól, stb.), ami miatt indokolt a Tervező közreműködése a teljes engedélyezési fázisban.

5.3. Tervezési (műszaki) feladatok

5.3.1. Tervezési alapfeladatok

A tervezési alapfeladatokba, azaz a műszaki tervdokumentáció elkészítésbe az alábbi tevékenységek tartoznak:

- **Tervezés műszaki alapadatainak beszerzése** (ami a műszaki tervek előállításához elengedhetetlenül szükséges (pl. közműnyilvántartási adatok, helyszíni adatgyűjtés ú.m. geodéziai alapadatok, talajmechanikai adatok,

³² Ld. Korm. rendelet 2§ (2) bek, 3§ (1) bek.

szivárgásvizsgálat stb.) – itt külön meg kell említenünk a földhivatali digitális tervezési alaptérképet (DAT), mely állami alapadatnak minősül, felhasználása csak (sokszor jelentős nagyságú) díjfizetés ellenében történhet, és egy konkrét tervezési feladatra használható fel csupán. A DAT esetében javasolható a beszerzést a szerződés szerint a Megrendelő feladatává (de legalább költségévé) tenni, és a forrást a tervben dokumentálni. (Megjegyezzük, hogy a jövőben várható a DAT ingyenes felhasználásának jogszabályi előírása.)

- **Szakmai egyeztetések lefolytatása** (Megrendelővel, érintett szakmai szervezetekkel.) Kiemeljük, hogy érintett területek tulajdonosaival történő egyeztetések (pl. terület igénybevétele) nem a Tervező tervkészítési alapfeladatát képezi. (Ld. később.)
- Terviratok (szöveg) kiegészítő mellékleteivel együtt (pl.: számítások, főbb mennyiségek megadása) és tervrajzok (tervlapok), összességében **műszaki tervdokumentumok elkészítése és dokumentálása** a BM rendelet műszaki dokumentációra vonatkozó előírásai szerint (ld. rendelet mellékletei). A Tervező tervkészítési alapfeladata az elkészült tervek Megrendelő részére történő átadásával zárul, azzal a megjegyzéssel, hogy a későbbiek során (pl. engedélyezés) felmerülő (kizárólag tervezői hibára visszavezethető!) terv javítások, -kiegészítések elvégzése szintén tervező alapfeladatát képezi, illetve Tervezőnek ellenőriznie kell az engedély határozat szakmai tartalmi helyességét.

5.3.2. Engedélyeztetéshez kapcsolódó kiegészítő feladatok

Kiegészítő tervezői feladatként kell kezelni minden olyan feladatot, amely az engedély megszerzéséhez kapcsolódik, viszont nem kapcsolódik szorosan a műszaki tervdokumentáció elkészítéséhez. Ezek részben műszaki, részben jogi, vagy akár egyéb társ szakági, szakmai területet is érinthetnek. Általában indokolt ezen feladatokban a tervezői (mint tervező mérnök) közreműködés, a tervező (mint vállalkozó) akár ezt részben vagy teljes mértékben megbízási alapon fel is vállalhatja, de mint fentebb is említettük ez elkülönül az alap műszaki tervezési tevékenységtől, ennek megfelelően mind az eredményesség, felelősségvállalás és jogosultság kérdésében is elkülönül a tervezői alaptevékenységtől.

A kiegészítő tervezői feladatokhoz tartoznak a (lásd. később részletezve):

- vízügyi objektumazonosítási nyilatkozat (VOR-kód) megszerzése,
- közműnyilatkozatok megszerzése (e-közmű),
- szakági üzemeltetői / befogadói hozzájárulás beszerzése,

- további területi érintettség alapján érintett üzemeltetői, kezelői hozzájárulások beszerzése,
- tulajdonosi, vagyonkezelői hozzájárulások beszerzése és ezzel kapcsolatos szolgalmi ügyek intézése,
- magában az engedélyezési eljárásban való közreműködés (hatósági kapcsolattartás)
- Egyéb egyedi esetek kezelése.

Meg kell még jegyezni, hogy valamely vízjogi engedély megszerzéséhez a vízügyi szakági terv készítésén kívül egyéb szakági munkarészek (pl. környezetvédelmi munkarész, talajvédelmi munkarész, művelési ágból kivonással kapcsolatos munkarészek, erdészeti dokumentáció, régészeti vizsgálati anyag stb.) készítése is felmerülhet. Ezek nem a tervezői (mint mérnöki) alapfeladat részei, felmerülésük esetleges, továbbá a tervezést megelőzően nem feltétlenül becsülhető, azaz a tervezési folyamat alapján derül ki szükségességük, volumenük.

A fenti ügyintézéseket követően lehet a **komplett** (hiánytalan) **engedélyezési dokumentációt** összeállítani, majd benyújtani engedélyeztetésre. A benyújtást maga az engedélyes is elvégezheti (saját jogán), vagy meghatalmazás alapján a Tervező (mint vállalkozó). Az engedélyezési folyamat során további feladatok merülhetnek fel az esetlegesen felmerülő hiánypótlási felhívásban megfogalmazottak szerint.

5.3.3. Nyilatkozási elv

Fontos megjegyezni, hogy a Tervező (mint tervező mérnök) a terv aláírásával jogi felelősséget vállal a terv szakmai helyességéért, az abban foglalt adatok valóságnak való megfelelőségéért. Ennek szellemében minden, az elkészülő tervben, a tervezési illetve az engedélyezési folyamatban szükséges adat- és információközlés a nyilatkozási elv betartása mellett lehetséges, melyre vonatkozóan valamely jogszabály vagy szerződéses feltétel külön dokumentálási (igazolás) kötelezettséget nem ír elő.

Tervező külön dokumentálás nélkül nyilatkozhat például:

- e-közmű rendszer hatálya alá nem tartozó közművek jelenlétéről vagy hiányáról,
- valamely műszaki részmegoldás megfelelőségéről,
- adatok aktualitásáról,
- tervezési körülmények megváltozásáról vagy éppen változatlanságáról.

Dokumentálni, igazolást, véleményezést, jóváhagyást beszerezni kizárólag a jogszabályok illetve a vonatkozó szerződés által előírt esetekben kötelező. Emellett azonban Tervező saját érdekében akkor jár el körültekintően, ha – saját mérlegelése alapján – a tervezés során felhasznált adatokat, körülményeket az egyéb érintettekkel egyeztet, és ezeket dokumentálja, ezzel alátámasztva nyilatkozatában tett megállapításait.

5.4. Az engedélyezési műszaki tervek tartalmi követelményei

A műszaki tervdokumentációk részletes tartalmi előírásait a **BM rendelet** mellékletei tartalmazzák, az alábbi alfejezetekben a főbb tartalmi előírásokat foglaljuk össze. **Fontos megjegyezni, hogy a tervek műszaki tartalmi követelményei mellett jelentős eltérések tapasztalhatók a napi gyakorlatban a szakmai megjelenítés, részletezettség, kidokumentálás területén. Jelen anyag most nem határozza meg, illetve részletezi ezen formai követelményeket.**

5.4.1. Elvi vízjogi engedélyezési terv

Az Elvi vízjogi engedélyezési műszaki dokumentáció célja és feladata, hogy valamely vízimunka műszaki megoldásait, kialakítását nagyobb összefüggéseiben általános kidolgozottsági szinten mutassa be. A dokumentációban adott esetben több változat is szerepelhet. A dokumentáció célja feltárni, és ez alapján hatósági oldalról is rögzíttetni azon szakmai összefüggéseket, amelyeket a tovább tervezések során figyelembe kell venni, be kell tartani.

Tartalmára vonatkozó előírásokat a BM rendelet 1. sz. mellékletének 2. fejezete rögzíti. Általánosságban – különös tekintettel a létesítési engedélyezési tervvel való összevetésben – az alábbiakat emeljük ki:

- jellemzően nagyobb léptékű összefüggéseket vizsgál,
- gyakran több megvalósítási változatot vizsgál (elvi vízjogi engedély ugyanazon vízimunkára vonatkozóan több alternatívára is kérhető),
- a részletes tervezési fázishoz képest közelítő, tájékoztató részletezettségű bemenő adatokkal dolgozik (talaj-, talajvízadatok, terepadatok, területhasználati adatok),
- az elérendő szakmai cél pontosítása is tárgya,
- feladata a kapcsolódó területek, illetve társszakági fejlesztésekhez való kapcsolódás vizsgálata,

- költségelemeket is vizsgálhat durva becslés szintjén, elsősorban a változatok előny-hátrány elemzése céljából,
- elsődleges célja a vízimunka tervezett műszaki megoldására (vagy alternatív megoldásaira) vonatkozó beruházói és hatósági jóváhagyás (engedély) megszerzése, feltételeinek rögzítése a részletes tovább tervezéshez, alternatív változatok esetében ezen kívül célja még a nem reális alternatívák kizárása, a reális alternatívák összehasonlítása, tovább tervezésre alkalmas változatra történő javaslattevél.

5.4.2. Vízjogi létesítési engedélyezési terv

A tervművelet már a konkrét műszaki tartalommal bír, egyetlen változatú, a részletes megvalósítás hatósági engedélyezésére alkalmas tervdokumentáció kidolgozására vonatkozik. Tartalmilag fontos megkülönböztetni az egyéb további részletes tervműveletektől (pl. tenderterv, kiviteli terv).

A vízjogi létesítési engedélyezési terv főbb jellemzői:

- a műszaki célt véglegesíti, illetve konkretizálja,
- minden épülő, bontandó vagy átalakításra kerülő művet, illetve műveletet konkrétan dokumentál, vagyis:
- azokat térben pontosan elhelyezi,
- dokumentálja a főbb alkotórészek (műtárgyak, vezetékek, gépészeti berendezések, egyéb művek – általános terv szinten) jellemző méretadatait, darabszámát, anyagát, gyártmány esetében annak típusát,
- dokumentálja az épülő művek funkcióját, azok szakági bemenő és kimenő paramétereit (pl. vízhozamok, vízminőségi paraméterek, szint- és nyomásadatok, stb.),
- dokumentálja a szakági (jogszabályi, szabvány-, megrendelői, egyéb érintett szervezet által, illetve tervező saját hatáskörében tett) követelmény előírásokat,
- dokumentálja a lényeges tervezési körülményeket, peremfeltételeket, tervezési előzményeket.

- részletessége (minimálisan) a jogszabályi követelményeknek³³ eleget téve a hatósági engedélyezésre való alkalmasságnak kell, hogy megfeleljen,
- vizsgálja a tervezett beavatkozás érintettjeit (területtulajdonosok és -kezelők, szakhatósági vonatkozások, közmű üzemeltetők stb.),
- vizsgálja a településrendezési vonatkozásokat,
- vizsgálja a szakági térségi összefüggéseket, hatásokat,
- vizsgálja a (műszaki és nem műszaki) társszakági hatásokat, vonatkozásokat (pl. egyéb szakági vizsgálati, tervezési feladatok, talajvédelmi, környezetvédelmi, örökségvédelmi, régészeti vonatkozások stb.),
- nem feladata a kivitelezésre vonatkozó részletmegoldások, részletes anyagelőírások, részletes technológiai utasítások, részletes organizációs kérdések, társszakági műszaki megoldások dokumentálása, ezekre utalás, előírás csupán olyan mértékig szükséges, mely – egyedi jellegű feladat esetében - alátámasztja a megvalósíthatóságot, illetve a hatósági engedélyezés szempontjából egyéb jelentőséggel bír (pl. érintetti kör, kapcsolódó tervezési feladatok, hatások).
- a nem az engedély tárgyát képező művek, illetve műveletek esetében a dokumentálás kizárólag a műszaki összefüggések bemutatása, értékelhetősége mértékig szükséges, illetőleg oly mértékig, hogy az engedély tárgyát képező műszaki cél megvalósulása kellően alá legyen támasztva.

5.4.3. Az egyeztetésekhez szükséges kiegészítő tervek

Az engedélyezési tervek jóváhagyási folyamataiban gyakran felmerül a véleményező szervezetek részéről (tipikusan pl. közmű üzemeltetők) olyan kiegészítő tervek készítésének igénye, mely meghaladhatja a vízjogi engedélyezési tervek tartalmára vonatkozó jogszabályi előírásokat.

Ehhez kapcsolódóan az alábbiakat érdemes megjegyezni:

- Az engedélyezési tervek célja (és tartalmi részletessége is ehhez igazodik) a hatósági engedély megszerzése, tehát olyan részletességet igényel, mely alapján

³³ Ld. BM rendelet 2. melléklet egyes (római számmal jelzett) fejezetei mindenkor 2. pontjában felsorolt műszaki tartalmi előírások

az engedélyeztetésben közreműködő szervezetek és a hatóság számára az engedélyezhetőség eldönthető.

- Ennek alapján az engedélyezési eljárásban résztvevő (nyilatkozó) szervezeteknek olyan mértékig kell / kellene vizsgálniuk a tervet, hogy látnak-e az általuk kezelt létesítmények, objektumok, területek tekintetében a dokumentált műszaki tartalom megvalósításában elháríthatatlan akadályt. Amennyiben nem, akkor a megadott nyilatkozatukban kell azon további feltételekről nyilatkozniuk, amit szükség esetén megkövetelhetnek a kiviteli tervkészítés során (pl. szakági kiváltási tervek, részletmegoldásokat dokumentáló tervrészek, stb.) Ennek következtében az engedélyezési terv tartalmi előírásait meghaladó dokumentáció készítését az engedélyezési fázisban nem jogosultak előírni.
- Összességében tehát az engedélyezési terv részletezettségének eleve olyannak kell lennie (a BM rendelet előírásai ezt biztosítják is), hogy a tervezett beavatkozások, létesítmények, és az egyéb létesítmények térbeli viszonya, biztonsági övezetek érintettsége, az egyéb létesítmények állékonysága, szakszerű és biztonságos üzemeltethetősége megítélhető legyen, ilyen tekintetben tehát az engedélyezési szinten szükséges információkat tartalmaznia kell a műszaki tervnek.

Fentiek alapján általánosságban kijelenthető, hogy az engedélyezéshez szükséges, a BM rendelet által előírt tervtartalmi követelmények alapján készült tervek önmagukban is elégségesek kell, hogy legyenek a kezelők és üzemeltetők engedélyezéshez szükséges nyilatkozatuk kiadásához.

5.5. Az engedély kérelem és kiegészítő mellékletei

Az egyes engedélykérelmek mellékleteként benyújtandó dokumentumok köre eltérő az engedély kérelem fajtájától függően.

Elvi vízjogi engedély kérelem és mellékleteként az alábbi dokumentumok nyújtandók be:

engedély kérelem, amely tartalmazza a kérelem mellékleteként beadandó dokumentumokat:

1. meghatalmazás (amennyibe nem az engedélyes nyújtja be a kérelmet),
2. engedélyezési műszaki tervdokumentáció, azaz a műszaki megoldás(oka)t tartalmazó tervdokumentáció,

3. illetékes vízügyi igazgatóság vízügyi objektumazonosítási nyilatkozata.

A **létesítési, üzemeltetési, fennmaradási és megszüntetési engedély** kérelem és mellékletei összefoglalva, általánosságban az alábbi dokumentumokból áll:

engedély kérelem, amely tartalmazza a kérelem mellékleteként beadandó dokumentumokat:

1. igazgatási-szolgáltatási díj megfizetésének igazolása (13/2015. (II. 10.) BM rendelet 4. melléklet szerint),
2. meghatalmazás (amennyiben nem az engedélyes nyújtja be a kérelmet),
3. tervezői jogosultság igazolása, amely része lehet az engedélyezési műszaki tervdokumentációnak, illetve külön mellékletként is benyújtható,
4. általános gyakorlat alapján, - bár jogszabályi kötelezettség nincs rá - tervezői nyilatkozat, amely része lehet az engedélyezési műszaki tervdokumentációnak, illetve külön mellékletként is benyújtható,
5. engedélyezési műszaki tervdokumentáció, azaz a műszaki megoldást tartalmazó tervdokumentáció,
6. Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció (Natura 2000 terület érintettség esetén),
7. előzetes régészeti dokumentáció (érintettség, nagyberuházás esetén),
8. illetékes vízügyi igazgatóság vízügyi objektumazonosítási nyilatkozata (VOR-kód),
9. környezetvédelmi adatlap (314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 5. sz. melléklete szerint)
10. bizonyos esetekben a betervezett gyártmányok CE minősítése vagy ÉME engedélye (ha van, és nem általánosan ismert, használatos gyártmányokról van szó),
11. közműüzemeltetői (e-közmű) nyilatkozatok (közmű érintettség esetén),
12. szakági üzemeltetői (befogadói) hozzájárulás, nyilatkozat,
13. érintett ingatlanok és az engedély tárgyát képező létesítmények térbeli viszonyát ábrázoló térképlap (érintettség megállapíthatóságához),

14. érintett ingatlanok listája, adatai, amely része lehet az engedélyezési műszaki tervdokumentációnak, illetve külön mellékletként is benyújtható,
15. termőföld, erdő érintettsége esetén az érintettség kimutatása (térképi ábrázolása), földhivatali, erdészeti hatósági engedélye az időleges vagy végleges más célú hasznosításról,
16. egyéb a tulajdoni lap alapján bejegyzett, érintett létesítmények, objektumok kezelői/üzemeltetői (pl. közútkezelői, vasút kezelői, vízfolyás kezelői, stb.) nyilatkozata,
17. illetékes vízügyi igazgatóság vagyongazdálkodói hozzájárulása (állami tulajdonú felszíni, felszínalatti vizek érintettsége esetén, illetve minden olyan esetben, amikor valamely érintett ingatlan valamely vízügyi igazgatóság vagyongazdálkodásában van)³⁴
18. érintett ingatlanok tulajdonosi/vagyongazdálkodói hozzájárulása³⁵ (nem az engedélyes tulajdonában/vagyongazdálkodásában álló ingatlanok érintettsége esetén),
19. szolgalmi jogi vázrajzokat (záradékolt) és hozzá tartozó megállapodások (amennyiben nem közterületi, vagy az engedélyes birtokában lévő ingatlanok is érintettek, vagy egyéb okból szükséges a benyújtásuk).

Általánosságban fogalmazva valamely létesítési, fennmaradási, üzemeltetési, megszüntetési engedélyezési folyamatban minden érintett megkeresése, nyilatkozatának/engedélyének beszerzése (vagy legalább a megszerzés kísérletének dokumentálása), szakhatósági nyilatkozatok megadásához szükséges dokumentumok benyújtása szükséges.³⁶

5.5.1. Az engedély kérelem tartalma

Az engedélyezési eljárás, mint hatósági eljárás az engedély kérelemmel indul, ez indítja el az eljárást. Az engedély kérelemben az alábbiakat kell szerepeltetni:

- az engedélykérelem tárgya (pontos, azonosítható megnevezése a kérelmezett vízimunkának, vízhasználatnak),
- engedélyes megnevezése, címe,

³⁴ Ld. Korm. rendelet 1/B § (4)-(5) bek., valamint 5. § (2a) bek.

³⁵ Ld. korm.r. 1/A. § e) bek.

³⁶ Az érintettek vonatkozásán ld még Korm. r. 1/A §-t.

- milyen típusú engedély kérelemről van szó (pl. elvi, létesítési, fennmaradási stb.),
- létesítési engedély kérelem esetében tájékoztatás arról, hogy volt-e a tárgyban megelőzően kért elvi vízjogi engedély (amennyiben igen, ennek határozatszáma megadandó),
- amennyiben nem az engedélyes a kérelmező, a kérelmező adatai, (ez esetben az engedélyes részéről a kérelem benyújtójának adott teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt meghatalmazás is mellékelendő),
- célszerű az érintett ingatlanokra vonatkozó tájékoztatást adni (amennyiben a műszaki tervdokumentáció tartalmazza az érintettség elbírálásához szükséges térképi és szöveges adatokat, akkor utalás erre a tényre, illetve a földhivatali nyilvántartásnak való megfelelésre – ld. külön fejezetben is),
- az engedélykérelem mellékleteinek felsorolása, esetlegesen hiányzó dokumentumok esetében ezek későbbi pótlására történő utalás,
- egyéb, a Hatóság számára releváns információk (ezek az engedély típusától függően is változhatnak), úgy mint:
- létesítmény közcélú/magáncélú státusza,
- kiemelt állami beruházás esetén az ezt rögzítő jogszabályi hivatkozás,
- folyamatban lévő környezetvédelmi hatásvizsgálat tényéről történő tájékoztatás,
- egyéb szokványostól eltérő peremfeltételek (pl. folyamatban lévő telekalakítás, ingatlan tulajdonváltás, magánerős beruházásként létesülő, önkormányzati tulajdonba kerülő létesítmény, az engedélyes olyan szervezet, amely valamely érintett ingatlan, objektum tulajdonosa nevében nyilatkozni jogosult, stb.).

Megjegyzendő, hogy a fenti adatok részben vagy egészben a tervdokumentáció műszaki leírásában is megjelenhetnek, ebből kifolyólag, amennyiben a műszaki leírás részletesen tartalmazza a fenti adatokat, akkor a kérelemben ezeket csak összefoglalóan, vagy utalva a műszaki leírásra is elég szerepeltetni. Fontos azonban, hogy a kérelemnek egyértelműen és követhetően tartalmaznia kell az általános adminisztratív adatokat, továbbá, hogy a kérelem milyen engedélyezési eljárásra vonatkozik, illetve, hogy a kérelem mellékletként milyen dokumentumok kerültek benyújtásra.

5.5.2. Vízügyi objektumazonosítási nyilatkozat (VOR-kód) megszerzés, vízügyi vagyonkezelői hozzájárulás

A Korm. rendelet 2018.01.01-i módosítását követően előírja, hogy a vízjogi engedély kérelmekhez, vízhasználat kérelmekhez mellékelni kell a területileg illetékes vízügyi igazgatóság által kiállított vízügyi objektumazonosítási nyilatkozatot. Amennyiben a Korm. rendelet előírása szerint az illetékes vízügyi igazgatóság vagyonkezelői hozzájárulása is benyújtandó a kérelem mellékleteként, akkor a két dokumentumot egy eljárásban kell megkérni. A kérelem díjmentes.

A kérelmet a mindenkor illetékes vízügyi igazgatóságok által meghatározott módon kell kérelmezni (jellemzően ez a szükséges dokumentumoknak egy erre a célra használatos e-mail címre történő megküldésével lehetséges, adatkorlát esetében CD postai úton vagy személyesen történő benyújtással).

A kérelemnek az alábbi dokumentumokból kell állni:

1. kitöltött elektronikus táblázat (részletesen ld. alább),
2. a fentebbi táblázat címlapjának kinyomtatott, majd aláírt változatának szkennelt változata,
3. meghatalmazás (amennyiben nem az engedélyes nyújtja be a dokumentumot),
4. vagyonkezelői hozzájárulás kérelem (amennyiben a Korm. rendelet szerint szükséges),
5. engedélyezési (műszaki) tervdokumentáció.

A vagyonkezelői hozzájárulás kérelem az erre a célra rendszeresített, a vízügyi igazgatóságok honlapjáról elektronikusan letölthető dokumentum kitöltésével, annak elektronikus formában történő mellékelésével lehetséges.

Az objektumazonosítási nyilatkozat kiadásához egy a vízügyi igazgatóságoktól függetlenül központilag előállított EXCEL táblázatnak a tervezett létesítményrészek **mindegyikére** kitöltött megfelelő táblázatrészeit kell előállítani, illetve annak címlap táblázatát kitölteni.

Tapasztalat az, hogy a táblázat struktúrája, mértékegységei, az egyes mezők értelmezése nem egységes, illetve olykor bizonytalanságokat szül. Erre vonatkozóan egységes iránymutatás jelen dokumentum kereteit meghaladja. A táblázat kitöltéséhez az igazgatóságok honlapján kitöltési segédlet áll rendelkezésre, melynek tanulmányozása feltétlenül indokolt.

Az eddigi gyakorlat alapján általánosságban az alábbiak rögzíthetők:

- érdemes olyan egységes, több munkalapból álló táblázatot összeállítani a rendelkezésre álló sablonfájlból, melyből törölni (vagy legalább elrejteni) szükséges azon táblázatrészeket (teljes lapokat, illetőleg a lapokon belüli sorokat), melyek nem relevánsak, nem kitöltendőek,
- fokozott figyelmet kell fordítani a kérelmező, illetve majdan a vízügyi igazgatóság részéről kitöltendő (a kérelmező részéről üresen hagyandó) mezőkre (színkóddal elkülönítve, illetve címlapon * ill. **-gal jelölve!),
- fokozottan figyelni kell a mértékegységekre, mivel ezek használata nem következetes,
- figyelni kell az egyes mezők Kötelezően, Opcionálisan vagy Feltételesen Kötelezően kitöltendő jellegére,
- valamely táblázat (munkalap) másolással többszörözendő, amennyiben több, egyedileg definiált objektum adatait kell megadni (pl. vezetékhálózatok adatai jellemzően összegezve adandók meg egyetlen munkalapon, de jelentősebb műtárgyak – pl. zsilip, tározó stb.) egyenként.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a táblázat a bevezetés óta többször változott (ez a jövőben is várható), így benyújtás előtt mindig ellenőrizni kell az igazgatóságok honlapján az aktuális verziót.

5.5.3. Közműnyilatkozatok (e-közmű)

5.5.3.1. A közműegyeztetés célja

A közműegyeztetés alapvető célja, hogy a tervező,

- a vízáteremtéssel érintett területről a tervezés kezdeti fázisában beszerezze a meglévő, valamint már tervezés alatt álló illetve fejlesztendő(!) közművek műszaki információit,
- ezen információkat a tervezés során figyelembe vegye,
- megállapítsa az érintett közművekkel kapcsolatos tervezési és kivitelezési feladatokat,
- lefolytassa a közmű üzemeltetőkkel a tervezés fázisában szükséges szakmai egyeztetéseket,

- az elkészült tervekre vonatkozóan az érintett közmű üzemeltetők véleményezési dokumentumát (közmű üzemeltetői nyilatkozatát) beszerezze, mely dokumentumokat az engedélyezési eljárások során az engedélyező hatóság rendelkezésére kell bocsátania.

5.5.3.2. A közmű egyeztetés folyamata

A közműegyeztetés általában az alábbi fő lépésekből (és jellemzően az alábbi sorrendben) áll:

1. közműadatok beszerzése,
2. tervezés során szükségessé váló, a közműveket érintő műszaki egyeztetések lefolytatása
3. elkészülő tervek véleményezésre történő megküldése a közmű üzemeltetők részére.

Nem szükséges azon közművek tekintetében a közműegyeztetés lefolytatása, ha:

- az adott közmű tekintetében a területen nem található üzemelő, tervezett vagy üzemen kívüli közmű jellegű létesítmény,
- a tárgyi engedélyezési, illetve tervezési fázisban a közműüzemeltetővel történő egyeztetés nem releváns (elvi engedélyezés, üzemeltetési engedélyezés, fennmaradási engedélyezés) – ilyen esetekben jellemzően az érintett szakági közműüzemeltetőkkel történő egyeztetés szükséges (pl. tervezett csatornahálózat, ivóvízhálózat (későbbi) üzemeltetője), az egyéb közművek tekintetében nem, vagy csak műszakilag indokolt részkérdésekben.

A közműegyeztetési folyamatot az e-közmű rendelet hatálya alá tartozó közművek esetében a mindenkor hatályos rendeleti előírások és e-közmű ÁSZF szerint az e-közmű felületen kell lebonyolítani. Az egyéb közművek esetében a közműegyeztetést az érintett közmű üzemeltetők közvetlen megkeresésével kell elvégezni.

5.5.3.3. Az e-közműegyeztetés folyamata

Jelentős változást hozott a közműegyeztetés folyamatában a 324/2013. (XII. 25.) Kormányrendelet³⁷ (e-közmű rendelet). A közmű egyeztetések korábban szokásjognak megfelelően bonyolódtak, és közmű üzemeltetőnként, területenként akár jelentősen eltérő gyakorlatot mutattak. Fontos kiemelni (és ez az új jogszabály egyik legfőbb

³⁷ A kormányrendelet 2016. XI. 30-án történt módosítása 2017. VII. 1-i hatállyal vezette be a közműegyeztetési folyamatok új szabályozási rendjét.

hiányossága is maradt mindez ideig), hogy az e-közmű rendelet jelenleg sem terjed ki minden közműüzemeltetőre, illetve közmű és közmű jellegű létesítményre, továbbá a hatálya alá tartozó bizonyos közműveket az általános szabályozástól eltérő módon kezel.

Az e-közmű rendelet hatályára vonatkozóan - kissé leegyszerűsítve – az alábbiakat kell tudni³⁸:

kizárólag közcélú hálózatokra terjed ki (vízellátás, elektromos hálózatok, hírközlési hálózatok, csatornahálózatok, szénhidrogén hálózatok, távfűtési hálózatok), hatálya nem terjed ki a technológiai vezetékekre (pl. sűrített levegő, vegyszervezetékek stb.), illetve nem terjed ki a magánüzemeltetésű vezetékekre (akkor sem, ha közterületen helyezkednek el). Térképi adatszolgáltatásra nem kötelezettek a stratégiai jelentőségű vezetékhálózatok üzemeltetői az ilyen rendszereik tekintetében (pl. MOL, FGSZ, MAVIR, stb., illetve 220 kV és e feletti elektromos hálózatok), a közlekedési létesítményekhez tartozó vezetékhálózatok üzemeltetői, illetve nemzetbiztonsági szempontból jelentőséggel bíró vezetékekre (pl. rendőrségi kábelek stb.). Hatálya nem csupán az üzemelő, de az üzemén kívüli, és a létesítési engedéllyel rendelkező tervezett vezetékekre is kiterjed (más kérdés, hogy ez utóbbi a gyakorlatban még nem valósult meg).

Alapvető információk az e-közmű egyeztetésről:

- A közműegyeztetési folyamat webes felületen történik (<https://www.e-epites.hu/e-kozmu>).
- Tervezők esetében a felületre lakossági felhasználóként kell bejelentkezni, azonban tervezői jogosultsággal regisztrálva hozzá lehet férni a tervezők számára rendelkezésre álló többletfunkciókhoz (közműegyeztetés). A bejelentkezés ügyfélkapus azonosítással történik (magánszemélyként).
- Meghatalmazás birtokában tervezők nevében mások hozzáférése is biztosítható (pl. szerkesztők), jóllehet a meghatalmazott saját ügyfélkapujával fog tudni belépni, és kizárólag a saját maga által kezdeményezett közműegyeztetési aktusokhoz lesz hozzáférése, a meghatalmazóéhoz nem.
- a felület használatával kapcsolatos tudnivalók ismertetése meghaladják ennek a dokumentumnak a terjedelmét, azonban számos ismertető és információ férhető hozzá részben az e-közmű weboldaláról, részben az MMK honlapjáról (<https://mmk.hu/ekozmu>).

³⁸ Az e-közmű rendelet közmű üzemeltetőkre vonatkozó hatályát az 1 § (1) bek. b) pont, míg a kivételt (térképi adatpublikálásra nem kötelezett közműüzemeltetőket az 5 § (2) bek. tartalmazza.

- Az e-közmű egyeztetési funkciók használata díjköteles, (ld. e-közmű ÁSZF-ben foglalt díjak), a felmerülő díjak fizetése online bankkártyás fizetéssel történik, számlát elektronikus úton utólag kap a felhasználó.
- Az e-közmű felületen bonyolított egyeztetési folyamatok kapcsán a közmű szolgáltatók külön díjat nem számíthatnak fel, tervező részéről kizárólag a fentebb említett rendszerhasználati díj fizetendő.
- Tervezők és az e-közmű rendelet hatálya alá tartozó közmű üzemeltetők az e-közmű rendelet szerinti közmű egyeztetési folyamataikat **kizárólag(!)** az e-közmű felületen keresztül bonyolíthatják.

Az e-közmű rendelet alapján a hatálya alá tartozó vezetékhálózatok tekintetében a közműegyeztetés folyamata – leegyszerűsítve – az alábbiak szerint valósul meg:

- A tervezés megindításához közműnyilvántartási adatok tölthetők le az e-közmű felületről, annak Tervezéstámogató modulja használatával. Fontos kiemelni, hogy az adatszolgáltatás nem teljeskörű: a térképi adatszolgáltatásra nem kötelezett üzemeltetők adatait, valamint az e-közmű rendelet hatálya alá nem tartozó közműhálózatok nyilvántartási adatait továbbra is közvetlenül az érintett közmű szolgáltatóktól kell beszerezni. Fontos kiemelni még, hogy a letöltött közműnyilvántartási adatok digitális formátuma, illetve tartalma alapvetően nem elegendő szakági közműtervezési feladatokhoz. Ilyen digitális tervezési alaptérkép előállításához az adatok további feldolgozása (külön szoftvermegoldásokkal) szükséges, illetve sok esetben a közmű szolgáltatóktól külön (is) meg kell kérni a saját szakági nyilvántartásukat, melyek szakági adatok, illetve digitális formátum tekintetében a tervezés számára (általában) megfelelők, azonban jellemzően külön díj fizetéséhez kötöttek (ezek díjmentességének jogi szabályozása nem egyértelmű). A tervezőknek mérlegelni kell, hogy az adott feladathoz egyik, másik, vagy mindkét csatornát célszerű-e igénybe venni a nyilvántartási adatok beszerzéséhez.

A tervezés során szükséges szakmai egyeztetéseket, konzultációkat, esetleges írásos információcserét hagyományos módon, a közmű üzemeltetők közvetlen megkeresésével kell megvalósítani, ebben a folyamatban az e-közmű felület – a közmű üzemeltetők elérhetőségi adatain kívül - semmilyen támogatást nem nyújt, illetékessége nincs. Kérdéses esetben javasolt akár előzetes (nem végleges!) terv véleményezés kezdeményezése, mivel a végleges közműnyilatkozat e-közmű felületen történő megkérése kapcsán esetleges javítások, hiánypótlások lehetőségei korlátozottak.

Az elkészült tervekre vonatkozó közműnyilatkozatok beszerzése ismételten (és kizárólag!) az e-közmű felületen keresztül történik, a Közműnyilatkozat modul alkalmazásával. Ennek során fel kell tölteni az elkészült tervlapokat és iratanyagot PDF, a helyszínrajzi állományokat ezenkívül egyéb szerkeszthető (pl. DWG, DXF) formátumban (EOV vetületi rendszerben!) is. A jogszabályban előírt eljárási határidők a kérelem beküldésétől, sikeres fizetést követően számíthatók. Külön kiemeljük annak fontosságát, hogy a **nyilatkozatkérelemben a felület által biztosított szöveges információs mezőben minél több célirányos információt adjunk meg** az üzemeltetők részére (pl.: mire irányul a kérelem, milyen jellegű nyilatkozatokat várunk, esetleges előzményekre, társ szakági tervek külön eljárására, különleges feltételekre történő utalás stb.).

A közmű szolgáltatók maximum 8 napon belül döntenek az érintettségükről. Az érintett szolgáltatóknak további 22 nap áll rendelkezésre véleményük megadására (jóváhagyás, elutasítás, vagy hiánypótlás kérés). A 22 napot megszakítja, ha valamely szolgáltató hiánypótlást kér, melyről a rendszer e-mail üzenetet is küld. A hiánypótlásra a tervezőnek maximum 30 nap áll rendelkezésére (különben a nyilatkozatkérelem sikertelenül zárul). A rendszer egyetlen „hiánypótlási kört” tesz lehetővé. Az esetleges hiánypótlást követően (melyre a lehetőség csak akkor nyílik meg, ha már minden üzemeltető nyilatkozott vagy nem érintettként, vagy jóváhagyóként, vagy hiánypótlási felhívással) a 22 napból visszamaradt időtartamon belül ismét minden szolgáltatónak van lehetősége a véleményezésre, mely már csak elfogadás, vagy elutasítás lehet (ismételt hiánypótlási kérelem nem!).

A közmű nyilatkozatokat a szolgáltatók vagy csatolt dokumentum formájában, vagy az e-közmű felületen, szöveges formában teljesítik. Az e-közmű felület a teljes közműnyilatkozási folyamatról, és a közműnyilatkozatokról egy elektronikusan hitelesített összefoglaló dokumentumot (ún. e-közmű nyilatkozatot) generál, mely tartalmazza a szövegesen megadott közműnyilatkozatokat, illetőleg fájlnevvvel, feltöltési dátummal hivatkozik a csatolt dokumentum formájában megadott nyilatkozatokra.

A közmű nyilatkozatok dokumentálása az engedélyező hatóság felé jelenleg a digitálisan hitelesített e-közmű nyilatkozat, valamint a csatolt fájl formájában feltöltött nyilatkozatok fájljainak (e-papír szolgáltatáson keresztül, célszerűen a kérelem benyújtásával egyidőben, esetleg hiánypótlásként történő) benyújtásával teljesíthető. Jövőben várható (az e-közmű rendelet ezt rögzíti is) a vízügyi hatóságok csatlakozása az e-közmű rendszerhez, ennek megvalósulása esetén elegendő lesz a hatósági engedélyezési folyamatban csupán a sikeresen lezárt e-közmű nyilatkozatkérelemnek az e-közmű felület által generált egyedi azonosító számának közlése a hatóság felé.

Külön kiemeljük a rendszer (illetve az e-közmű rendelet) azon korlátját, hogy a megadott nyilatkozatok javítását (téves eljárási rend korrekciója, hibás dokumentum

csatolása stb.) nem teszi lehetővé. Csatolt dokumentum javítása – bár a jogszabály ezt nem engedi - technikailag külön e-mailben történő megküldéssel lehetséges, vagy – jogilag nem támadható eljárásként – ismételt nyilatkozat kérelem indításával történhet (ez utóbbi immár kizárólag a korrigálandó nyilatkozat kiadására irányul, kizárólag az érintett üzemeltető bevonására korlátozva).

5.5.4. Szakági üzemeltetői (befogadói) hozzájárulás, nyilatkozat

Némiképp speciális esetét jelenti az engedélyezési eljáráshoz szükséges dokumentumoknak az adott terv tekintetében szakági üzemeltetőnek/kezelőnek minősülő szervezet nyilatkozata. Ilyen szervezet jellemzően a tervezett vízellátási hálózati későbbi üzemeltetője/kezelője, vagy az a szervezet, mely által kezelt rendszerhez a tárgyi tervezett létesítmény csatlakozni fog (tipikusan pl. csatornahálózat közműüzemeltetője tervezett csatorna esetében, vízfolyás mederkezelője az adott vízfolyás rendezésre irányuló terv esetében, stb.)

Az engedélyezési eljárás során ezen szervezet nyilatkozata a többi üzemeltető/kezelő nyilatkozatához hasonlóan kerül megkérésre. Specialitásként két momentum emelhető ki:

- a tervezési folyamat során egyeztetési többletigény jelentkezik, hiszen a majdani kezelőnek/üzemeltetőnek olyan speciális igényei/feltételei is lehetnek, melyek más kezelők/üzemeltetők esetében – ilyen jellegű érintettség hiányában – nem merülnek fel,
- az engedélyezéshez szükséges nyilatkozat beszerzése során különleges minőségben is nyilatkoznia kell(het): így pl. csatornahálózatok (ideértve a nyílt felszínű árkokat is) esetében befogadói nyilatkozat kiadása szükséges, vízellátó hálózat esetében a megfelelő kapacitás, hálózati nyomás rendelkezésre állásáról kell nyilatkoznia, illetőleg majdani üzemeltetőként/kezelőként nyilatkoznia kell arról, hogy a létesítményt – a sikeres használatba vételt követően – üzemeltetésre/kezelésre átveszi.

Az ügyintézővel kapcsolatban a későbbi félreértések elkerülése érdekében az alábbi dologra hívjuk fel a figyelmet:

- egyrészt a tervezőnek kell gondoskodnia arról, hogy a nyilatkozat kérelem során a fentebb említettek tekintetében történő nyilatkozatra is felhívja az érintett üzemeltetőt/kezelőt (pl. e-közmű nyilatkozat kérelem esetében a kitölthető szöveges információs mezőben kifejezetten utaljon az ilyen nyilatkozatok szükségességére),

- gyakran előforduló jelenség továbbá, hogy – értelemszerűen elsősorban a tervezési fázisban születő egyeztetések emlékeztetőiben, jegyzőkönyveiben – az érintett üzemeltető/kezelő nyilatkozik a terv létesítési engedély köteles (vagy éppen nem köteles) jellegéről. Az ilyen jellegű nyilatkozat minden jogalapot nélkülöz, sőt adott esetben félrevezető lehet. A jogszabályok (elvileg) egyértelműen meghatározzák, hogy mely vízimunka engedély köteles. A tervező kizárólagos felelőssége annak megítélése (és megrendelőjének erről történő tájékoztatása), hogy az adott terv a jogszabályi előírások alapján engedély köteles-e. Nyilvánvaló esetekben ilyen üzemeltetői nyilatkozat felesleges, kétséges esetekben pedig hatósági egyeztetés a tisztázás kizárólag támogatható módja.

5.5.5. Ingatlanok érintettségének megállapítása, földhivatali térképi adatok

A vízimunkával érintett ingatlanok körének dokumentálása az engedélyezési dokumentáció egyik alapvető feladata. Az érintettséget minden esetben a kérelem benyújtásakor érvényes földhivatali térképi nyilvántartás alapulvételével kell megállapítani. Ennek térképi dokumentálása történhet:

- a műszaki tervdokumentáció részeként – ebben az esetben a vízimunkát ábrázoló műszaki helyszínrajzokon a tervezett létesítmények ábrázolása mellett egyértelműen fel kell tüntetni az ingatlanhatárokat és a helyrajzi számokat (természetesen a településnek is egyértelműnek kell lennie).
- a kérelem mellékleteként külön dokumentált földhivatali térképen, melyen ugyancsak ábrázolni kell a tervezett létesítmények körvonalát illetve nyomvonalát úgy, hogy az ingatlanok érintettségei azonosíthatók legyenek.

További megjegyzéseink:

- amennyiben bizonyos esetekben az érintettség rajzi dokumentálása nem egyértelmű, szövegesen kell nyilatkozni az ilyen helyzetekben az érintettségről, vagy éppen nem érintettségről,
- érintettségről kell beszélni akkor is, ha nem a tervezett létesítmény, hanem annak megvalósítása során történik szükségszerű érintettség, vagy egyéb járulékos beavatkozás (pl. fenntartó út kialakítás) miatt valósul meg érintettség,
- abban az esetben, ha egy ingatlan több alrészletből, művelési ágból áll, a térképi ábrázolásnak ki kell terjednie ezek ábrázolására is, mivel ezek érintettségéből eltérő engedélyezési feladatok keletkezhetnek (pl. erdőterület, termőföld,

halastó stb. érintettsége egyéb szervezetek eljárásba történő bevonását is szükségessé teszi).

A műszaki tervdokumentáció elkészítése során feltétlenül az aktuális földhivatali nyilvántartás hivatalos (digitális DAT) állományát indokolt beszerezni, és a helyszínrajzban ezt szerepeltetni, mint alaptérképet. Minden más megoldás (nem hivatalos, korábban készült, bizonytalan forrású digitális állományok, papír térképek digitalizációjával előállított térképek, építész által készített munkarészekből ellenőrzés nélkül átvett digitális állomány) használata esetén későbbi vitás esetben a Tervező tartozik felelősséggel az ebből eredő jogtalan területhasználatért, okozott kárért.

5.5.6. Üzemeltetői, kezelői hozzájárulások

Az engedélykérelem mellékleteinek egyik fő csoportját képezik az érintett üzemeltetők, kezelők hozzájárulásai, véleményező nyilatkozatai. Ehelyütt is kiemeljük, hogy a „*vagyonkezelői*” státusz eltér a „*kezelői*” (üzemeltetői, működtetői, karbantartói) státusztól.

Az engedélyezés tárgyát képező vízimunka, vízilétesítmény által érintett területek, objektumok tekintetében a terület használatáról, annak feltételeiről a tulajdonos, vagy ha van akkor az általa megbízott vagyonkezelője hivatott nyilatkozni. Ezen felül sok esetben a tulajdonos, a vagyonkezelő személyén túl a területen megjelenik a technikai (szakmai) kezelő, üzemeltető. Ilyen esetekben – szakmai kérdésekben, a területhasználatra vonatkozóan a területileg illetékes üzemeltető, illetve kezelő nyilatkozik az érintettség kapcsán az általa szükségesnek tartott műszaki feltételekről.

Általános eset az is, hogy a terület tulajdonosa, vagyonkezelője addig nem adja ki a tulajdonosi nyilatkozatát, amíg az üzemeltető szervezet nem ad pozitív hozzájárulást. Másik eset, amikor a terület tulajdonosa felhatalmazza az üzemeltetőt, kezelőt a tulajdonosi hozzájárulás kiadhatóságára. Általában az állami, önkormányzati tulajdonú területek esetében fordul elő az egyes szervezetek közötti hatáskörök megosztása, amiről az aktuális jogszabályok rendelkeznek. Mivel ezek változhatnak és gyakran az is előfordul, hogy belső szabályozás rendelkezik a hatáskörökről, felhatalmazásokról, amelyeket csak az adott szervezet ismer, ezért érdemes - és nem lehet a szokások alapján eljárni – a tervezés során ezt előzetesen egyeztetni a területileg érintett üzemeltető szervezettel a későbbi félreértések elkerülése érdekében.

Általános gyakorlat alapján az alábbi üzemeltetők, kezelők fordulhatnak elő:

- útkezelő szervezetek (állami, önkormányzati, magán),
- vasútkezelő szervezetek (MÁV, GYSEV, magánkezelésű iparvágányok kezelői),

- vízfolyások mederkezelői (vízügyi igazgatóságok, vízitársulatok, önkormányzatok),
- közmű üzemeltető szervezetek (az e-közmű-ben szereplő klasszikus közmű üzemeltető társaságokon túl, önkormányzatok, magántulajdonú vezetékek üzemeltetői)
- egyéb érintett létesítmények, objektumok üzemeltetői, kezelői (pl.: zöldfelületkezelők vagy egyéb, helyenként speciálisan megjelenő szervezetek).

Az üzemeltető, kezelő érintettségére vonatkozóan pontos felsorolás nem adható. Vezérelv, hogy amennyiben a tulajdonlapban ez egyértelműen nem beazonosítható a területek, létesítmények, objektumok tulajdonosainak/vagyonkezelőinek kell nyilatkozniuk tulajdonosi és üzemeltetői/kezelői minőségben is, illetve megadniuk, hogy ezen kötelezettségüket milyen, általuk megbízott üzemeltető/kezelő szervezetnek adták át. Kérdéses esetben tehát a tervezőnek a tulajdonossal kell tisztáznia, hogy kezelői/üzemeltetői minőségben az engedélyezési eljárásban ő, vagy a nevében eljáró más szervezet hivatott nyilatkozni.

5.5.7. Tulajdonosi, vagyonkezelői hozzájárulás

A Korm. rendelet a létesítési engedélyezési eljárásokban bizonyos feltételek esetén előírja, hogy a vízimunkával érintett azon ingatlanok tekintetében, melyek nem az engedélyes tulajdonában, illetve vagyonkezelésében állnak, tulajdonosi hozzájárulás beszerzése szükséges. Az engedélyesnek a saját tulajdonában, kezelésében lévő ingatlanok, létesítmények tekintetében nem kell nyilatkoznia, hiszen eleve feltételezhető a saját kérelméhez történő hozzájárulás. (Ugyanez igaz azon esetre is, amikor az engedélyes egy a tulajdonos nevében nyilatkozni jogosult szervezet (pl. önkormányzati cég).)

Valamely ingatlan érintettségét a kérelem beadásakor érvényes földhivatali nyilvántartás alapján kell megállapítani, és figyelemmel kell lenni arra is, hogy nem csupán az engedély alapján megvalósult állapotot, de a megvalósítási folyamatot is figyelembe kell enni. Amennyiben tehát valamely vízimunka nem valósítható meg anélkül, hogy olyan ingatlanok ideiglenes igénybevétele is szükségessé váljon, melyek a végállapotban egyébként nem érintettek, akkor ezen körülményre is tekintettel kell lenni, és a szükséges hozzájárulásokat be kell szerezni (ezek jellege függ az érintettségtől).

Nyilatkozatot tenni a tulajdonos, vagy az általa meghatalmazott jogosult (több tulajdonos esetében minden tulajdonosnak nyilatkoznia kell!), azaz vannak olyan esetek, amikor a tulajdonosi jogokat vagyonkezelő szervezet gyakorolja jogszabályi,

vagy belső felhatalmazás alapján (ilyen esetek pl.: bizonyos állami tulajdonú területek: felszíni vizek, vasúti területek, közutak).

Hogy milyen jellegű területek esetében áll fenn ez a helyzet (és mely szervezet jogosult nyilatkozni), ez a korábbiakban is változott, a mindenkor érvényes rendelkezések az irányadók. Irányelvként kijelenthető, hogy amennyiben a földhivatali nyilvántartásban vagyonkezelő van megjelölve, akkor jó eséllyel ez a szervezet hivatott nyilatkozni (mindenkori egyeztetést igényel). Ehelyütt is kiemeljük, hogy a vagyonkezelő, valamint a kezelő jogi státusza eltérő, utóbbira nem vonatkoznak az itt leírtak. A Vízügyi Igazgatóság vagyonkezelői hozzájárulásával kapcsolatban az 5.5.2 fejezetben megadottak részletek szerint kell eljárni.

Elmondható, hogy az engedélyezési eljárás tekintetében jelentős erőforrást és időt igényel az ingatlanok érintettségével összefüggésben felmerülő ügyintézési és dokumentációs feladatok elvégzése. Azt is meg kell jegyezni, hogy a tulajdonosi hozzájárulás megszerzése, sok esetben a Tervező hatáskörén kívül esik, mivel a beruházó és a tulajdonos közti megállapodás, egyezség alapján, azt követően kerül kiadásra a tulajdonos részéről.

További jelentőséggel bír a kérdéskörben a létesítmény közcélú vagy nem közcélú státusza, illetőleg, hogy a vízimunka kiemelt állami beruházás keretében valósul-e meg. Ezen speciális kérdésekkel az 5.8.1 fejezet részletezi csak úgy, mint a tulajdonosi hozzájáruláshoz kapcsolódó szolgalmi jogi kérdéseket. (lásd.: 5.6 fejezet.)

5.6. Vízi szolgalmak alapítása

Egy adott területre vonatkozó szolgalmi jog bejegyzésének szükségességére vonatkozóan ehelyütt a következőket kell előre bocsátani:

- közterületre³⁹ szolgalmi jog bejegyzése nem szükséges
- szolgalmi jogot azon egyéb ingatlanokra kell bejegyezni, melyek nem (vagy nem kizárólag!) az engedélyes tulajdonában, vagy vagyonkezelésében áll,
- a szolgalmi jogot szolgalmi jogi vázrajz és területkimutatás, valamint a szolgalmi jogi megállapodás dokumentálja,

³⁹ A „közterület” definíciója jelenleg pl. a földhivatali nyilvántartás körében nem meghatározott. Ugyanakkor a 2003. évi C. tv. (az elektronikus hírközlésről) 188. § 66a bek. szerint közterület: közhasználatra szolgáló minden állami vagy önkormányzati tulajdonban álló földrészlet, ideértve különösen az ingatlan-nyilvántartásban közterületként, közútként, kerékpárútként, járdaként, gyalogútként, útpadkaként, útarókként, zöldsávként, parkolóként, zöldterületként, térként, parkként nyilvántartott ingatlanokat.

- a szolgalmi jogot az engedélykérelmet megelőzően is lehet alapítani, melynek ténye az eljárásban a földhivatal által kiadott dokumentumokkal dokumentálandó,
- közcélú létesítmények esetében szolgalmi jogot az engedélyezési eljárás lefolytatását követően a vízügyi hatóság is alapíthat (előzetes szolgalm alapítás tehát nem feltétel), ez esetben elégséges az engedélykérelem mellékleteként a szolgalmi jog alapításához szükséges (fentebb felsorolt, vázrajz és területkimutatás esetében földhivatal által záradékolt) dokumentumok benyújtása (4 eredeti példányban).

A vízjog a szolgalmi jog két fő típusát ismeri, a vízvezetési és a vízhasználati szolgalmi jogot.

5.6.1. Vízvezetési szolgalm

A vízvezetési szolgalmi jog három altípusát különböztethetjük meg. Az egyik a közcélú vízilétesítmény elhelyezésével kapcsolatos, a vízügyi hatóság által megalapított szolgalm, más, hivatalosan nem deklarált nevén „kényszerszolgalm”, valamint a másik típus a megállapodáson alapuló vízvezetési szolgalm. A vízvezetési szolgalmi jog harmadik altípusa a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény (a továbbiakban: Vksztv.) szerinti, „utólagos” vízvezetési szolgalmi jog.

a) közcélú vízilétesítmény elhelyezésével kapcsolatos vízvezetési szolgalmi jog alapítása

A Vgtv. a vízvezetési szolgalmi jog ezen altípusával kapcsolatban így rendelkezik: „Az ingatlan tulajdonosa (használója) köteles túrni, hogy a vízügyi hatóság határozata alapján a közcélú vízilétesítményt az ingatlanán elhelyezzék és üzemeltessék, illetve az ehhez szükséges vízimunkákat elvégezzék, feltéve, ha az ingatlan rendeltetésszerű használatát nem zárja ki (vízvezetési szolgalmi jog).”

A vízvezetési szolgalmi jog alapításának legfontosabb tényezője, illetve feltétele, hogy csak közcélú vízilétesítmény esetén állapíthatja azt meg a hatóság. A 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet pontosít a Vgtv.-ben meghatározott definíción, mely szerint a vízjogi engedélyezési kötelezettség alá tartozó közcélú vízilétesítmény vonatkozásában létesíthető a vízvezetési szolgalmi jog, amelynek megalapításáról a vízügyi hatóság dönt a vízjogi létesítési, üzemeltetési engedélyezés, vagy az engedélyek módosítására irányuló eljárás során.

A vízügyi hatóság a vízvezetési szolgalmi jog alapításáról a benyújtott kérelem és annak mellékletei, különösen az ingatlanügyi hatóság által záradékolt változási vázrajzok és területkimutatás alapján dönt és döntésében rögzíti az ingatlannal kapcsolatos

használati korlátozásokat, valamint a szolgalmi jog jogosultját és az ingatlan tulajdonosát, vagyonkezelőjét érintő jogokat és kötelezettségeket.

b) megállapodáson alapuló vízvezetési szolgalmi jog

A megállapodáson alapuló vízvezetési jog esetében már van egy, a létesítő és az érintett ingatlan tulajdonosa, vagyonkezelője között kelt megállapodás, amely alapján a vízügyi hatóság a vízvezetési szolgalmi jogot a megállapodásban rögzített feltételek szerint határozatában jóváhagyja. Fontos, hogy a megállapodásnak tartalmaznia kell az ingatlannal kapcsolatos használati korlátozásokat, valamint a szolgalmi jog jogosultját és az ingatlan tulajdonosát, vagyonkezelőjét érintő jogokat és kötelezettségeket. Ezeket a vízügyi hatóság a határozatában rögzíteni köteles.

Ha nemzeti vagyonba tartozó vizek medrét érintő saját célú vízellátási munkák kapcsán megállapodáson alapuló vízvezetési szolgalmi jog alapítását kéri a vízügyi hatóságtól, akkor a megállapodásban a fentiekén túl rendelkezni kell a szolgalmi jog ellenértékéről. A megállapodás csak akkor lesz érvényes, ha azt a vízügyi hatóság határozatában jóváhagyja.

Összefoglalva tehát a megállapodáson alapuló vízvezetési szolgalmi jog esetében van egy, a létesítő és az érintett ingatlan tulajdonosa, vagyonkezelője között kötött megállapodás (szerződés), amely alapján jogszabályokban foglalt feltételek teljesülése esetén a vízügyi hatóság a vízvezetési szolgalmi jogot a megállapodás alapján megalapítja. Ettől eltérően, ha nincs a vízvezetési szolgalmi jog megalapítására irányuló megállapodás, a vízügyi hatóság a vízvezetési szolgalmi jogot megalapíthatja a vízjogi létesítési, üzemeltetési engedélyezési eljárás, vagy az engedélyek módosítására irányuló eljárás során, ha közcélú vízellátási munkáról van szó és a jogszabályokban foglalt feltételek teljesülnek. Azonban ebben az esetben is szükséges az, hogy a vízvezetési szolgalmi jog megalapítását kérő létesítő megkísérelje a megállapodás megkötését az érintett ingatlan tulajdonosával vagy vagyonkezelőjével, és csak akkor kérheti a vízvezetési szolgalmi jog megállapodás hiányában történő megalapítását a vízügyi hatóságtól, ha a hatóság felé bizonyítja, hogy a vízvezetési szolgalmi jog alapításával kapcsolatos kártalanítás összegét is tartalmazó megállapodás megkötését az érintett ingatlan tulajdonosával, vagyonkezelőjével megkísérelte megkötni.

Ha a vízvezetési szolgalmi jog alapjául szolgáló vízjogi engedély tartalma változik, ennek fényében módosulhat a vízvezetési szolgalm is. A vízjogi engedély módosításával egyidejűleg vizsgálni kell a vízvezetési szolgalmi jog fennállásának a feltételeit. Ha a vízvezetési szolgalmi jog alapjául szolgáló vízjogi engedélyt a vízügyi hatóság visszavonja, ezzel a vízvezetési szolgalm megszűnhet.

c) a Vksztv. szerinti vízvezetési szolgalmi jog

A vízvezetési szolgalmi jognak van egy, a Vksztv. 80. § (1) bekezdésén alapuló típusa is, amelyet utólagos szolgalmi jognak is lehet nevezni, hiszen nem a vízilétesítmény elhelyezéséhez szükséges a szolgalmi jog alapítása, hanem már egy meglévő, idegen ingatlanon lévő vízilétesítmény vonatkozásában kérhető utólagosan a vízügyi hatóságtól a vízvezetési szolgalmi jog megalapítása. A Vksztv. 80. § (1) bekezdés szerinti vízvezetési szolgalmi jog megalapításának vannak feltételei. Ez a típusú vízvezetési szolgalmi jog alapítás akkor kérhető, ha az idegen ingatlanon meglévő víziközmű vonatkozásában az ingatlan-nyilvántartásba jogosultként korábban nem a települési önkormányzat vagy az állam lett bejegyezve, illetve ha a vízvezetési szolgalmi jog bejegyzése elmaradt. Ebben az esetben az ellátásért felelős, (aki az állam vagy a települési önkormányzat lehet) 2020. december 31-ig kérheti a vízvezetési szolgalmi jog részére történő megállapítását. A kérelmezőnek a kérelemben meg kell jelölni a vízvezetési szolgalmi jog célját. A Vksztv. 80. § (1) bekezdése szerinti vízvezetési szolgalmi jog megállapítására irányuló eljárásban a kérelmezőnek nem kell igazgatási szolgáltatási díjat fizetni.

A Vksztv. kimondja, hogy „a vízvezetési szolgalmi jog utólagos bejegyzése az ingatlannal kapcsolatban többletjogokat és -kötelezettségeket nem keletkeztethet, így nem teremt jogalapot kártalanítási igény érvényesítésére sem.”⁴⁰

5.6.2. Vízhasználati szolgalmi jog

A Vgtv. 20. § (2) bekezdése szerint: „A vízügyi hatóság kérelemre engedélyezi meglévő, és vízjogi engedély alapján üzemelő vízilétesítményhez történő csatlakozást, ha a vízilétesítmény az eredeti rendeltetésének, valamint a csatlakozó céljának együttesen megfelel, illetve arra alkalmassá tehető (vízhasználati szolgalmi jog).”

A fentieket kiegészítve a 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 7. § (1) bekezdése rögzíti azokat a kötelezettségeket, amelyeket a már egy meglévő és vízjogi engedély alapján üzemelő vízilétesítményhez történő csatlakozás során a csatlakozónak teljesítenie kell. Eszerint a vízhasználattal kapcsolatos érdekeltsége arányában köteles a vízilétesítmény csatlakozáskori értékének rá eső részét a létesítmény tulajdonosának megtéríteni, a vízilétesítmény fenntartási és üzemeltetési költségeit a csatlakozás időpontjától kezdődően viselni, a csatlakozással kapcsolatban felmerült munkák elvégzéséről saját költségén gondoskodni.

A vízhasználati szolgalmi jog alapítása során a vízügyi hatóságnak vizsgálnia, és határozatban rögzíteni kell a csatlakozás módját, a vízilétesítmény közös használatára

⁴⁰ A víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény (a továbbiakban: Vksztv. 80. § (3) bekezdés

vonatkozó jogokat és kötelezettségeket, az érdekeltségi arányokat, és az ezzel kapcsolatos költségviselést.⁴¹

A vízvezetési és a vízhasználati szolgalmi jog alapításával kapcsolatban mind a Vgtv., a 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet és a Vksztv. kimondja, hogy azt az ingatlan-nyilvántartásba be kell jegyezni.

5.7. Egyéb eljárások a vízjogi létesítmények engedélyezéséhez kapcsolódóan

A vízjogi engedélyezési eljárásokhoz számos egyéb engedélyezési eljárás kapcsolódhat attól függően, hogy a tárgyi vízimunka, vízilétesítmény milyen jellegű területeket, objektumokat érint. Ilyen eljárások tipikusan:

- környezeti -elővizsgálat, -hatásvizsgálat,
- Natura 2000 vizsgálat
- örökségvédelmi eljárás
- helyi védelem alatt álló építmények engedélyezési eljárása
- termőfölddel, erdőterülettel kapcsolatos eljárások

Az alábbiakban rövid tájékoztatást adunk a fentiekkel kapcsolatos tudnivalókról (azonban a részletes ismertetés jelen dokumentum kereteit meghaladja). Ehelyütt is kiemeljük, hogy a szükséges dokumentációk, eljárások **nem az engedélyezési műszaki terv részét képezik, viszont adott esetben szükségesek ahhoz, hogy az engedély kiadhatóvá váljon.**

5.7.1. Környezetvédelmi hatásvizsgálat, környezethasználati engedélyezés

A 314/2005. (XII. 25.) sz. Korm. rendelet határozza meg azon tevékenységeket, melyek környezeti hatásvizsgálat, illetve környezetvédelmi engedély köteles tevékenységek.

A rendelet 1-3. mellékleteiben felsorolt tevékenységek esetében szükséges részletesen vizsgálni a jogszabály előírásait. Tekintettel arra, hogy a környezetvédelmi engedélyezési kérdések elmélyült szakmai ismeretet igényelnek, feltétlenül javasoljuk, hogy kétséges esetben környezetvédelmi tervező kerüljön bevonásra már a tervezés kezdeti szakaszában. Fontos tudni, hogy az említett rendelet szerint⁴² olyan beavatkozás

41 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 7. § (2) bekezdés

42 314/2005 Korm. r. 1 § (3) bek. f pont

is környezetvédelmi engedély köteles lehet, amely ugyan nem éri el a rendeletben meghatározott küszöbértéket, de más eljárásban a hatóság a környezeti hatást jelentősnek ítélte meg.

A környezeti hatásvizsgálat szükségességének megítélése céljából írja elő a Korm. rendelet a 314/2005. (XII. 25.) Korm. r. 5. mell. szerinti környezetvédelmi adatlap kitöltésének kötelezettségét, mely alapján a környezetvédelmi hatóság szakhatósági eljárásban vizsgálja meg, és adott esetben írja elő környezetvédelmi hatásvizsgálat vagy előzetes hatásvizsgálat lefolytatását. Egyes esetekben a hatásvizsgálat, előzetes hatásvizsgálat lefolytatása természetvédelmi terület, Natura 2000 terület érintettsége esetén válik szükségessé. Utóbbi esetben a környezetvédelmi hatásvizsgálatot és a Natura 2000 hatásbecslési dokumentációt együtt érdemes elkészíteni.

A vízimunkák, vízilétesítmények esetében környezeti hatásvizsgálat köteles (adott esetben bizonyos feltételek esetén)⁴³:

- viziút, kikötő, vízerőmű,
- állandó árvízvédelmi mű, duzzasztómű, víztározó,
- felszínalatti víz kiemelés, vízátvezetés, vízbesajtolás,
- halastó, tórendszer.

Előzetes környezetvédelmi vizsgálat szükséges (mely környezetvédelmi engedély megkérési kötelezettséget vonhat maga után) – adott esetben bizonyos feltételek fennállása esetén⁴⁴:

- mezőgazdasági és nem belterületi vízrendezés,
- öntözőtelep, nyílt felszínű öntözőcsatorna,
- erdő igénybe vétele,
- vízvédelmi létesítmény anyagnyerőhelye,
- ivóvíz távvezeték,
- felszín alatti víz kivétele vízkivételi objektumból vagy objektumcsoportból.

⁴³ Ld. 314/2005 Korm. r. 1. mell.

⁴⁴ Ld. 314/2005 Korm. r. 3. mell.

Eljárásrendi szempontból fontos még megjegyezni, hogy amennyiben a vízjogi létesítési engedélyezési eljárás során környezetvédelmi hatásvizsgálat, előzetes környezetvédelmi vizsgálat lefolytatása, ezek alapján környezetvédelmi engedély kiadása válik szükségessé, ez a vízjogi engedélyezési eljárást felfüggeszti annak időtartamára.

Környezetvédelmi elővizsgálatot, illetve hatásvizsgálatot kizárólag jogosult környezetvédelmi szakértő készíthet.

5.7.2. Natura 2000 vizsgálat

Ilyen vizsgálat akkor merül fel, ha a vízimunka Natura 2000-es területet érint. Ebben az esetben természetvédelmi szakértő⁴⁵ bevonása szükséges, akinek közreműködésével a tervezés a természetvédelmi szempontokat, előírásokat kielégítő módon valósulhat meg. Ilyen esetben ún. Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció készítendő, mely a vízjogi engedély kérelem mellékletét képezi. Hogy mely területek Natura 2000 területek, ezekről egyrészt a települések szabályozási tervei tartalmazznak információt, de az alábbi linken is ellenőrizhető: <http://geo.kvvm.hu/tir/viewer.htm>

5.7.3. Örökségvédelmi eljárás

A témával kapcsolatos jogszabály: 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet. Örökségvédelmi szakhatósági kérdésekkel kapcsolatban a rendelet 87-90. §-a érdemel figyelmet. A rendelet hatálya alá (illetve örökségvédelmi hatóság illetékességi körébe) az alábbi objektumok, területek tartoznak:

- nyilvántartott régészeti lelőhely
- régészeti védőövezet
- nyilvántartott műemléki érték
- műemlék
- műemléki környezet
- műemléki jelentőségű terület
- történeti táj

45 Ld: http://www.termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/Szakertoi_nevjegyzek/szakertoi_jegyzek%202016_10_13__HONLAPRA.pdf

- világörökségi helyszín
- világörökségi terület

Irányelvként megjegyzendő, hogy építési tevékenységgel a régészeti lelőhelyeket és környezetüket, illetőleg védett műemléki értékeket, védett területet fizikai valójukban meg kell őrizni, érintésüket el kell kerülni.

Amennyiben a vízimunka régészeti területet vagy örökségvédelem alatt álló építményt, vagy környezetet érint, akkor az örökségvédelmi hatóság örökségvédelmi engedélyezési eljárás lefolytatását, illetve előzetes régészeti feltárást írhat elő.⁴⁶ Bizonyos esetekben előzetes régészeti feltárást nem, kizárólag a kivitelezés idejére régészeti szakfelügyelet igénybe vételét írja elő a hatóság. Az örökségvédelem alatt álló építményekről, illetve régészeti lelőhelyekről az önkormányzatok Szabályozási Terve adhat tájékoztatást, valamint a földhivatali nyilvántartásban is tartozik megjelenni, de legbiztosabb módja az örökségvédelmi hatóságnál történő tájékozódás (a közhiteles műemléki érték illetve régészeti lelőhely nyilvántartás nyilvánosan (pl. web) jelenleg nem elérhető). Információink szerint pl. a régészeti lelőhelyek adatainak túlnyomó része nem jelenik meg a szabályozási tervekben, illetve földhivatali nyilvántartásban. Amennyiben előzetesen nem tájékozódik a tervező erről, akkor a vízjogi engedélyezési eljárásba szakhatóságként bevont örökségvédelmi hatóság ad tájékoztatást ezen körülményről, amely akár el is lehetetlenítheti a terv megvalósítását az adott tartalommal (vagy legalább az engedélyezés folyamatát hosszabbítja meg jelentősen, illetve a műszaki tartalom módosítása is szükségessé válhat). Ezért az előzetes (tervezés során történő) tájékozódás feltétlenül indokolt. Pontos térképi adatszolgáltatás díj ellenében a Miniszterelnökségtől kérhető, azonban célszerűbb az illetékes örökségvédelmi hatósághoz fordulni érintettségi nyilatkozat kérelemmel. Az örökségvédelmi hatóság konkrét területi adatszolgáltatásra nem jogosult, de amennyiben a megkeresés kellően konkrétan fogalmaz (szakaszonkénti érintettségre irányul), akkor a válasz is szakaszonként adja meg az érintettséget, a további tervezés során szükségessé váló teendőket. Fontos kiemelni, hogy nagyberuházás⁴⁷ esetében (ennek tényéről nyilatkozni kell a megkeresésekben) a vízjogi engedélyezési eljáráshoz már az elkészített előzetes régészeti dokumentációt is be kell nyújtani, különben ez hiánypótlásként kerül előírásra, melynek teljesítése az engedélyezési eljárás időszakában gyakorlatilag lehetetlen. Előzetes régészeti dokumentációt kizárólag a Budavári Ingatlanfejlesztő és Üzemeltető Nonprofit Kft. készíthet. Érdekességgé megjegyezzük még, hogy amennyiben valamely vízimunka (vagy egyéb, földmunkával járó kivitelezési tevékenység) nem vízjogi

46 Ld. 68/2018 Korm. rendelet 63-64 §

47 2001. évi LXIV tv. 7 § 20.bek. szerint

engedélyköteles, és régészeti lelőhelyet érint, akkor az ilyen beavatkozás esetében önálló régészeti engedélyezési eljárást kell lefolytatni.

5.7.4. Helyi védelem alatt álló építmények engedélyezési eljárása

Arról, hogy valamely tervezési területen van-e helyi védelem alatt álló létesítmény, az érintett önkormányzat építési hatósága tud tájékoztatást adni, illetve erre vonatkozó adatok a Szabályozási Tervben is szerepelnek. Érintettség esetén ugyancsak a helyi építési hatóság tesz előírásokat a helyi védelem alatt álló létesítménnyel kapcsolatban. Számos esetben a helyi védelem alatt álló objektum műemléki környezetet is érint, ekkor az örökségvédelmi hatóság illetékessége is fennáll.

5.7.5. Termőfölddel, erdőterülettel kapcsolatos eljárások⁴⁸

Amennyiben a tervezett vízimunka termőföldet, vagy erdőt érint, ezzel kapcsolatban külön teendők merülnek fel. Termőterületi érintettségről a földhivatali nyilvántartás ad tájékoztatást. Arról, hogy mely területek minősülnek erdőnek, pl. az alábbi honlapon tájékozódhatunk:

<http://erdoterkep.nebih.gov.hu/>

Felhívjuk a figyelmet, hogy nem minden fás terület minősül erdőnek, illetve az is előfordulhat, hogy bár a valóságban a területen nem található erdő, de a földhivatali bejegyzés alapján erdő művelési ág besorolású a terület.

A földhivatali nyilvántartásban külön művelési ágnak minősül az erdő, illetve a fásított terület. Előbbinél elvileg mindig védendő erdőről van szó, így érintettség esetén eszerint kell eljárni. Fásított terület esetében már más a helyzet, itt lehet az erdészeti nyilvántartás szerint erdő, de lehet, hogy nem, ilyenkor termőföld érintettség szerint kell eljárni. Tájékoztatást az illetékes erdészeti hatóság ad.

A kétféle eset (termőföld, illetve erdő érintettség) eljárása hasonló, azzal a különbséggel, hogy a szükségessé váló engedélyezési eljárásba más-más hatóság kerül bevonásra: termőföld esetében az illetékes földhivatal, erdőterület esetében pedig az illetékes erdészeti hatóság, illetőleg erdő esetén külön fakivágási terv is készítendő, nem csupán talajvédelmi terv. A továbbiakban a termőföld érintettséget taglaljuk, erdő érintettség esetében a leírtak értelemszerűen alkalmazandók.

⁴⁸ További részletes tájékoztatás olvasható a <http://www.foldhivatal.hu/content/view/84/121/#term> oldalon.

A termőföld lehet időlegesen (pl. a kivitelezés idejére) vagy véglegesen (létesítmény végleges területe) érintett. Külön szólnunk majd az öntözéssel kapcsolatos kérdésekről.

Általánosságban elmondható, hogy termőföld (erdőterület) érintettség esetén talajvédelmi terv készítendő, mely a humusz vizsgálatára, a letermelésre kerülő humusz elhelyezésére tesz javaslatot. A talajvédelmi terv, valamint az igénybe vett területeket dokumentáló helyszínrajz nyújtandó be a földhivatalhoz (erdő esetében pedig az erdészeti hatósághoz), amely hivatalból megkeresi a talajvédelmi hatóságot. A helyszínrajz a jogszabály szerint a földhivatali alaptérképre elkészített, a változásokat méretarányosan, méretezéssel jelölő rajz.

A termőföld máscélú hasznosítására vonatkozó engedélyt a földhivatal (illetve erdő esetében az erdészeti hatóság) fogja kiadni. A talajvédelmi terv készítésével kapcsolatos szabályokat a 90/2008. (VII. 18.) FVM rendelet és végrehajtási utasításai taglalják. Talajvédelmi tervet kizárólag erre jogosult regisztrált talajvédelmi szakértő készíthet.

Időleges termőföld érintettségéről akkor beszélünk, ha legfeljebb 5 évig valamely termőföldön a mezőgazdasági célú hasznosítás akadályozottá válik.

Amennyiben az időlegesen érintett terület nem haladja meg a 400 m²-t, vagy vonalas létesítménynél az 500 m-t (a szűkebb korlát érvényes!), akkor talajvédelmi tervet készíteni nem kell, ez esetben a máscélú hasznosítás földhivatali engedélyezéséhez elégséges a helyszínrajz készítés. Az előbb megadottnál nagyobb arányú érintettség esetén:

- amennyiben humuszleszedés történik, humuszmentést megalapozó talajvédelmi terv,
- amennyiben humuszleszedés nem történik, rekultivációt megalapozó talajvédelmi terv

készítendő.

Végleges, vagy 5 évet meghaladó máscélú hasznosítás esetén az érintett területet ki kell vonni művelési ágból. A művelési ágból történő kivonáshoz humuszmentést megalapozó talajvédelmi tervet kell készíteni, mely helyszíni mintavételezésen, laborvizsgálaton alapulva állapítja meg a humuszvastagságot és minőséget, valamint javaslatot ad a letermelendő humusz elhelyezésére. Emellett ugyancsak helyszínrajz készítendő (ld. időleges máscélú hasznosításnál), mely a földhivatalhoz (erdészeti hatósághoz) engedélyezésre benyújtandó. A máscélú hasznosítással érintett területek művelési ágból történő kivonása, vagy külön alrészletként történő feltüntetése a megvalósulást

követően kezdeményezendő a földhivatalnál. Önmagában a vízjogi engedélyezéshez emiatt telekalakítás, alrészlet változtatás nem szükséges.

További gyakorlati tudnivalók:

- Talajfelszín alá kerülő létesítmények esetében (tipikusan pl. földbe fektetett vezetékek), vagy pl. légvezetékek esetében – amennyiben a végállapot nem akadályozza a mezőgazdasági hasznosítást, elégséges az időleges máscélú hasznosításra történő engedély kérelem, t.i. a kivitelezés idejére (légvezetékeknel természetesen a tartó oszlopok helye véglegesen kivonásra kerül).
- A talajvédelmi terv készítőjével a tervezőnek szorosan együtt kell működnie, közösen kell egyeztetni, hogy humuszleszedés hol válik szükségessé, és ennek elhelyezése hogyan történjen. A talajvédelmi járulék fizetés minimalizálása érdekében értelemszerű törekvés, hogy a leszedett humusz minél nagyobb része a területen maradjon. (ld. a következő pontokat is)
- Kivett területen végleges állapotban maximum 1,0 m humuszvastagság alakítható ki.
- Megmaradó termőföldre max. 25 cm többlet humuszcéteg teríthető.
- A hatósági eljárási díjakon felül mind időleges, mind végleges máscélú hasznosítás esetén földvédelmi járulék fizetendő a földhivatal felé.
- A tervezett projekt területéről kikerülő humusz mennyisége után (minőségtől is függő) talajvédelmi járulék is fizetendő (a talajvédelmi hatóság felé) végleges máscélú hasznosítás esetén. A „projekt területén maradás” kifejezés a tapasztalatok szerint nem egységesen kerül értelmezésre. (Lehetséges értelmezések: 1. telekosztást megelőző állapotban valamely érintett hrsz-ú területen maradó, 2. telekosztást követő állapotban valamely érintett hrsz-ú területen maradó, 3. adott (minden egyes) helyrajzi számon belül területen maradó)
- amennyiben valamely erdőterület érintett, és fakivágás is szükségessé válik, fakivágási engedélyt is kell kérni az erdészeti hatóságtól, melyhez jogosult szakember által készített fakitermelési terv benyújtása szükséges. Bizonyos esetekben (jelentősebb beavatkozás esetén) akár csereerdő létesítését is előírhatja a hatóság.

Külön kell szólni az öntözéshez kapcsolódó talajvédelmi terv készítésről. Öntözés kialakítása esetén öntözést megalapozó talajvédelmi terv készítendő, mely vizsgálja a területen lévő humusz minőségét (egyáltalán öntözhető-e a terület), vizsgálja az öntözővíz illetve a talajvíz minőségét. Célja, hogy a humusz minőségében az öntözés révén kedvezőtlen változások ne álljanak be (pl. szikesedés).

Itt kell még megjegyezni, hogy talajvédelmi terv nem csupán az öntözés engedélyezéséhez, de öntözött terület 5 évenkénti kötelező utóellenőrzéséhez is készítendő, amely során regisztrálhatók a termőrétegben az öntözés miatt végbemenő tényleges változások.

5.8. Az engedélyezési eljárások során felmerülő speciális esetek (példák a „nem mindennapi” gyakorlatból)

5.8.1. Közcélú, nem közcélú létesítmények eljárásrendi eltérései

A közcélú vízilétesítmények a létesítési engedélyezési eljárásban speciális eljárásrendet élveznek. Míg a magáncélú vízilétesítmények esetében a létesítés – a Ptk. ide vonatkozó szabályait is figyelembe véve - az érintettek részéről megtagadható, addig közcélú létesítmény létesítése, amennyiben az nem jár az érintettek részéről aránytalan joghátránnyal – a hatósági mérlegelés alapján megadható abban az esetben is, ha a terület tulajdonosa nem válaszol a megkeresésre, vagy nem járul hozzá a létesítéshez.

Ebben az esetben be kell mutatni hozzájárulás beszerzésével kapcsolatos tevékenységet, azaz a hozzájárulás beszerzésének kísérletét és annak ellehetetlenülését igazoló dokumentumokat (pl.: tértivevényes levél, hozzájárulás megtagadásáról készülő jegyzőkönyv, dokumentum át nem vételének igazolása), illetve minden olyan körülményt, amely alapján a hatóság dönthet az engedély kiadhatóságáról.

Amennyiben a hatóság a mérlegelést követően pozitívan bírálja el a kérelmet, a határozat alapján lehet szolgalmi jogot alapítani. A szolgalmi jog bejegyzést a Földhivatal által záradékoltt (ellenőrzött) változási vázrajzok alapján az ügyfél és a hatóság is intézheti. Amennyiben az ügyfél az eljárás keretében kéri a közcélú vízilétesítmény elhelyezésére vonatkozóan, vízvezetési szolgalmi jog megállapítását akkor (Vgtv. 20. § (1) bekezdése) alapján csatolni kell **az ingatlan tulajdonosa, állami tulajdon esetén vagyonkezelője és a szolgalom alapítását kérő közötti** - a korlátozás mértékének megfelelő kártalanításra vonatkozó - **megállapodást**, megállapodás hiányában az annak sikertelenségét igazoló nyilatkozatot és az ingatlan tulajdonosa megkeresésének igazolását (Vgtv. 20. § (4) bekezdés),

A határozat nem mentesíti az építtetőt a terület tulajdonosának jogos kártalanítási igénye alól. Az érintettek által elszenvedett joghátrányok kártalanítás útján

kompenzálандók. A határozat, a kártalanítás mértéke egyéb tekintetben, egyezség hiányában bíróság útján támadható meg.

5.8.2. Magánerős beruházásból megvalósuló közcélú létesítmény

A gyakorlatban számos esetben zavart okoznak azok a helyzetek, mikor magánerős beruházás létesül magánterületen, azonban a létesítést követően a vízlétesítmények közcélú rendszer részét fogják képezni, pl. önkormányzat részére történő vagyonátadással. Tipikusan ilyen esetek a magánterületen végzett új lakóterületi telekalakítások. Ezekben az esetekben a fejlesztők és az Önkormányzat között kötött településfejlesztési megállapodás igazolhatja a (későbbi) közcélt.

A probléma:

- Ki legyen az engedélyes?
- A telekalakítás mely fázisában történjen az engedélyeztetés?

Az ilyen esetekben – érthető módon – az önkormányzat, mint leendő tulajdonos nem szívesen lép be engedélyesként, mivel így rá kötelezettségek hárulnak, illetve amennyiben még nincsenek kialakítva és önkormányzati tulajdonba átadva a közterületek, szolgalmi jog alapítás válik szükségessé, illetve az önkormányzatnak nem is érdeke az ingatlanok tulajdonjogának átvétele azelőtt, mielőtt a magánberuházó a közterületet teljes mértékben ki nem alakította (összes infrastruktúra kiépítésével).

Ezen helyzetben a felek érdekeit is figyelembe véve az alábbi eljárás célszerű követni:

- 1) engedélyes a magánberuházó,
- 2) az engedély kérelem lehetőség szerint már a majdani közterületnek megfelelő telekalakítást követően történjen, amikor a majdani közterületen haladó majdani közcélú létesítmények által érintett területekre vonatkozóan az engedélyes (pl. közműtársulás) építési jogosultsággal rendelkezik (társulási szerződés révén),
- 3) az engedélyes és az önkormányzat között településfejlesztési megállapodás kötendő, mely igazolja a majdani közcélt,
- 4) Az üzemeltetési engedélyt már a közüzem üzemeltetője kéri meg (a kiépítés utáni átadás-átvételt követően).

Az engedélyezési eljárás során a 2. és 3. pontban jelzett dokumentumok (társulási szerződés, településfejlesztési megállapodás) a Hatóság részére benyújtandók.

Amennyiben a 2. pont szerinti telekalakítás még nem történt meg, az érintett telkek vonatkozásában az engedélyes(ek) és a tulajdonosok között (ha ezek ugyanazok, akkor kölcsönös) szolgalmi jog alapítandó (ez a bonyolult helyzet, ezért kerülendő).

Egyéb, a fentiekben vázolttól eltérő helyzetben is hasonló logika szerint lehet eljárni.

5.8.3. Önkormányzat, illetve Magyar Állam (vagy annak valamely vagyonkezelője), mint beruházó

Amennyiben a tervezett vízilétesítmény engedélyese valamely önkormányzat vagy a Magyar Állam (illetve annak valamely vagyonkezelője), akkor az engedélyezési eljárás annyiban egyszerűsödik, hogy saját (önkormányzat esetében önkormányzati, Magyar Állam esetében állami, illetve az adott vagyonkezelő vagyonkezelésében lévő) területre vonatkozóan tulajdonosi hozzájárulás benyújtása nem szükséges. Természetesen azon esetekben, mikor önkormányzati beruházás állami területen, vagy állami beruházás önkormányzati területen valósul meg, akkor – lévén az engedélyes és a terület tulajdonosa eltérő – a tulajdonosi hozzájárulás beszerzése nem kerülhető el.

5.8.4. Több engedélyes esete

Olykor előfordul (pl. magánérős beruházások esetében), hogy több (potenciális) engedélyese van egy beruházásnak. Ilyen esetben az **engedélykérelemben az összes engedélyest lehet szerepeltetni**. Azonban annak megfelelően, - amennyiben több engedélyes kerül megnevezésre - minden olyan dokumentumon, melyben az engedélyes érintett (pl. meghatalmazások, szolgalmi jogi megállapodások stb.) az összes engedélyesnek szerepelnie kell!

5.8.5. Megbízó-engedélyes-tulajdonos-kezelő szétválása, illetve átfedése, és annak hatásai az engedélyezési eljárások rendjére

Szükségessnek tartjuk a fejezetcímben szereplő fogalmak tisztázását, azok szerepét pontosan megvilágítani az engedélyezési eljárásokban.

Megbízóként definiáljuk az engedélyezési eljárásokban közreműködő tervezők szempontjából a Tervezési szerződés megrendelőjét, aki – ahogy azt korábban taglaltuk - az engedélyezési eljárásban közreműködő tervezővel megbízó-megbízotti jogviszonyba kerül. Ugyanakkor előforduló eset, hogy a tervezett létesítmény engedélyese nem a Megbízó, hanem valamely más szervezet (pl. önkormányzati megbízás esetén valamely önkormányzati tulajdonú szervezet) lesz, ez utóbbi fogja építtetőként bonyolítani a megvalósítást. Ilyen esetben az engedélyezési eljárás engedélyese nem a tervezési szerződés megrendelője/megbízója, így tehát pl. az

engedélyes nevében történő eljárás érdekében a tervező részére a meghatalmazást az engedélyesnek (majdani építtetőnek, és nem a Tervezési szerződés Megrendelőjének) kell kiadnia. Az érintett területek (pl. önkormányzati területek) esetében azonban minden esetben a földhivatali nyilvántartásban bejegyzett tulajdonosnak kell nyilatkoznia. Amennyiben az engedélyes (pl. önkormányzati tulajdonú társaság) szervezet jogosult (megfelelő felhatalmazás esetében) a tulajdonos (pl. önkormányzat) nevében a tulajdonosi nyilatkozat kiadására, akkor – ahogy azt szintén korábban taglaltuk – ilyen esetben (ellenérdekeltség híján) tulajdonosi nyilatkozat nem szükséges, azonban a kérelemben a fenti helyzetet megfelelően dokumentálni szükséges. Ugyancsak kérdésként merül fel, hogy kezelői nyilatkozat (pl. az önkormányzati utak, önkormányzati kezelője sok esetben maga az önkormányzat, erre nincs külön szervezet felállítva) kiadása szükséges-e, amennyiben a kezelő azonos a megrendelővel, engedéllyessel. Jogilag a kezelői (pl. önkormányzati utak útkezelői) nyilatkozat akkor hagyható el, ha a kezelő és az engedélyes személye azonos. Amennyiben a kezelő külön szervezet, és nem ő az engedélyes, akkor a kezelői nyilatkozat nem hagyható el. Mindazonáltal azonosság esetében is lehet létjogosultsága a kezelői nyilatkozat kiadásának (még ha nem is kötelező), hiszen az ilyen nyilatkozat bizonyos műszaki feltételek, eljárásrendi igények megfogalmazására is lehetőséget teremt, mely a majdani kivitelező, műszaki ellenőr, de akár a kiviteli tervet készítő tervező számára is jelentőséggel bír. Célszerűen tehát akkor jár el helyesen a tervező, ha ezt a kérést az engedéllyessel (egyben kezelővel) tisztázza.

5.8.6. CE minősítéssel és/vagy ÉME engedéllyel rendelkező, illetve nem rendelkező gyártmányok alkalmazása

Tipikusan pl. előtisztító műtárgyak (zsírfogók, olajfogók, szennyvíztisztító kisműtárgyak) engedélyezési eljárása során lehet jelentősége, hogy az adott műtárgy egy CE minősítéssel és/vagy ÉME engedéllyel (bármelyik elégséges) rendelkező termék kerül alkalmazásra az adott funkcióra, vagy ilyenrel nem rendelkező termék, esetleg egyedi műtárgy. Amennyiben ugyanis ilyen engedélyekkel rendelkező termék beépítésére kell engedélyt kérni, akkor az engedélyezési műszaki tervdokumentáció leegyszerűsödik egy általános műtárgytervre (beépítési terv), egy helyszínrajzra, valamint egy egyszerűsített műszaki leírásra, melyben a műszaki tartalom leírásánál a követelmények, és a műtárgy adatlapja szerinti megfelelés összevetése (megfelelés igazolás) szükséges. Ilyen esetben a hatóság részéről az engedélyben próbaüzem előírása sem indokolt, az üzemeltetés során szükséges szokványos ellenőrzési feladatok (pl. időszakos mintavétel) elégségesek (természetesen komplex rendszerek esetében még lehet létjogosultsága próbaüzemnek). A hatósági gyakorlatban az általánosan ismert minősített gyártmányok esetében a minősítő okirat másolata nem dokumentálandó, kevésbé ismert gyártmányok esetében azonban ez szükséges.

Amennyiben a fenti engedéllyel nem rendelkező termék vagy egyedi műtárgy kerül kiépítésre, akkor az adott követelmények kielégítésének igazolása megfelelő számításokkal dokumentálandó, és a létesítési engedélyben próbaüzem előírása is indokolt a követelményeknek való megfelelés tényleges igazolására.

6. A vízjogi engedélyezési eljárás, a vízügyi és vízvédelmi hatósági ügyintézés rendje

6.1. A kérelemre vonatkozó szabályok, valamint az ügyfél és hatóság közötti kapcsolattartás

A kérelemre induló hatósági eljárások első lépcsőfoka a kérelemre vonatkozó követelmények megvizsgálása. Az Ákr. a Ket.-hez képest már tartalmazza a kérelem konkrét definícióját, mely szerint: *„A kérelem az ügyfél olyan nyilatkozata, amellyel a hatósági eljárás lefolytatását, illetve a hatóság döntését kéri jogának vagy jogos érdekének érvényesítése érdekében.”*⁴⁹ A kérelem vonatkozásában az Ákr. 35. § (3) bekezdése tartalmazza a kérelmező ügyfélnek a kérelem feletti rendelkezési jogát, amely alapján a kérelmező a hatóság kérelem tárgyában hozott döntésének véglegessé válásáig rendelkezhet, pl. visszavonhatja, kiegészítheti, módosíthatja.

A vízjog kiemelt közérdeket érintő jellege miatt fontos az a törvényi szabályozás, hogy a vízjogi engedélyeket hivatalból vagy kérelemre a hatóság módosíthatja, szüneteltetheti és vissza is vonhatja valamennyi engedélytípus vonatkozásában.⁵⁰

Gyakran előfordul a hatósági ügyintézés során, hogy a kérelmező nem pontosítja a kérelemben, hogy mi a kérelem tárgya, csak általános jelleggel kéri a hatósági eljárás lefolytatását, vagy a kérelem tárgya nem egyezik a kérelem tartalmával. Erre az esetre vonatkozik az Ákr. 38. §-a, amely szerint **a kérelmet akkor is a tartalma szerint bírálja el a hatóság, ha az nem egyezik meg az ügyfél által a kérelemben használt elnevezéssel.** A vízügyi hatóság előtt többször előforduló eset például, amikor a kérelmező ügyfél a hatóságtól vízjogi létesítési engedély lefolytatását kéri, ugyanakkor a hatóság előtt a kérelem áttanulmányozása során egyértelművé válik, hogy az adott vízilétesítmény megépült, akkor a hatóság vízjogi fennmaradási engedélyezési eljárást folytat le.

Az Ákr. a kérelem tartalma vonatkozásában általános jelleggel mondja ki, hogy amennyiben külön jogszabály egyéb tartalmi követelményt nem állapít meg, **a kérelemnek tartalmaznia kell azokat az adatokat, amelyek alapján a kérelmező és a képviselőjének azonosításához szükségesek, valamint az elérhetőségüket.** Ezen felül tehát külön jogszabályok rendelkezhetnek a kérelem tartalmi követelményeiről, mint például a 41/2017. (XII. 29.) BM rendelet a vízügyi és vízvédelmi hatósági eljárások vonatkozásában. Általános jelleggel elmondható, hogy *„jogszabályi előírás alapján, illetve a hatékony és gyors ügyintézés érdekében az ügyfélnek mindazon*

⁴⁹ Ákr. 35. § (1) bekezdés

⁵⁰ Lapsánszky: Közigazgatási jog...im. 179. oldal

*dokumentumait elő kell tárnia, amelyek a tényállás tisztázásához és bizonyításához szükségesek.*⁵¹

A kérelem benyújtása vonatkozásában az Ákr. szintén az általános szabályokat tartalmazza. Kimondja, hogy a kérelmet a hatósághoz szóban vagy írásban lehet előterjeszteni. Ettől a szabálytól természetesen az Ákr. eltérési lehetőséget ad, tehát törvény vagy kormányrendelet rendelkezhet eltérően is.

Az elektronikus kapcsolattartásra, ezzel együtt a kérelem benyújtására is vonatkozó részletesebb szabályokat tartalmaz *az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló* 2015. évi CCXXII. törvény (Eüsztv.). Az Eüsztv. 9. § (1) bekezdése kimondja, hogy ki az elektronikus ügyintézésre kötelezett, eszerint: az ügyfélként eljáró: gazdálkodó szervezet, állam, önkormányzat, költségvetési szerv, ügyész, jegyző, közttestület, egyéb közigazgatási hatóság, valamint ezen felül az ügyfél jogi képviselője. Az Eüsztv. az 1. § 23. pontjában foglalt fogalommeghatározásban a gazdálkodó szervezet vonatkozásában utal a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényben (a továbbiakban: Pp.) meghatározott definícióra, azonban azzal az eltéréssel, hogy az Eüsztv. alkalmazása során a lakásszövetkezet, valamint az adószámmal nem rendelkező egyesület és alapítvány nem minősül gazdálkodó szervezetnek. A teljesség kedvéért megemlítendő a gazdálkodó szervezet Pp.-ben meghatározott fogalma: *„a gazdasági társaság, az európai részvénytársaság, az egyesülés, az európai gazdasági egyesülés, az európai területi társulás, a szövetkezet, a lakásszövetkezet, az európai szövetkezet, a vízgazdálkodási társulat, az erdőbirtokossági társulat, a külföldi székhelyű vállalat magyarországi fióktelepe, az állami vállalat, az egyéb állami gazdálkodó szerv, az egyes jogi személyek vállalata, a közös vállalat, a végrehajtói iroda, a közjegyzői iroda, az ügyvédi iroda, a szabadalmi ügyvivői iroda, az önkéntes kölcsönös biztosító pénztár, a magánnyugdíjpénztár, az egyéni cég, továbbá az egyéni vállalkozó, emellett gazdálkodó tevékenységével összefüggő polgári jogi kapcsolataiban az állam, a helyi önkormányzat, a költségvetési szerv, jogszabály alapján a költségvetési szervek gazdálkodására vonatkozó szabályokat alkalmazó egyéb jogi személy, az egyesület, a közttestület, valamint az alapítvány.*⁵²

Az Ákr. 37. § bekezdése szerint a kérelmet az illetékes hatóságnál vagy a kormányablaknál lehet előterjeszteni. A gyakorlatban a kormányablaknál előterjesztett kérelem egy plusz lépcsőfokot jelent az eljárás során, ugyanis a kormányablak csak befogadja a kérelmet és továbbítja a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező

51 Petrik Ferenc (szerk.): A közigazgatási eljárás szabályai I. (HVGORAC Lap-és Könyvkiadó Kft., Budapest 2017, a továbbiakban: Petrik: A közigazgatás.... im.) 107. oldal

52 A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 7. § 6. pont

hatóságnak. Az eljárás, és ezzel az ügyintézési határidő pedig csak a kérelemnek az eljáró hatósághoz történő megérkezését követő napon indul.

A gyakorlatban a kérelmet elektronikus úton többféleképpen lehet benyújtani, Hivatali Kapun, Céghapun, valamint E-papír rendszeren keresztül. A három benyújtási forma közül talán az E-papír rendszer lehet a legkevésbé ismert, gyakorlatilag a 2018-ban debütált program egy egyszerűen kezelhető formanyomtatvány-kitöltő, levelezőrendszer, amely lehetőséget ad mellékletek csatolására is. A szövegbeviteli mezők kitöltése, majd a mellékletek csatolása után a rendszer hitelesíti a beadványt és továbbítja a megjelölt hatósághoz, ezzel egy időben pedig visszaigazolást küld a beküldőnek a továbbítás tényéről, illetve a beadványon szereplő azonosító számról. A levelezőrendszer előnye, hogy használata külön regisztrációt nem igényel, azt bárki használhatja, aki rendelkezik ügyfélkapus azonosítóval, regisztrációval. Az E-papír rendszer lehetőséget biztosít a Céghapun keresztüli továbbításra is a hatóság felé.

Az elektronikus ügyintézés alól az Eüsztv. 2019. december 31. napjáig érvényes kivételt biztosít a 108/B. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezéssel, abban az esetben, ha a kézbesítendő beadvány papír alapú bemutatása, megtekintése azért szükséges, mert az eredetileg papír alapú beadványok nagy mennyisége, vagy sajátos alakja miatt azok digitalizálása aránytalan nehézséggel járna. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy magát a kérelmet nem szükséges elektronikus úton benyújtani. A kérelmet a kivétel alkalmazása ellenére is elektronikus úton kell a hatóságra benyújtani, azonban a mellékletek vonatkozásában az Eüsztv. 108/B. § (1) bekezdése alkalmazható.

Az Eüsztv. 108/A. § (1) bekezdése viszont elektronikus kapcsolattartásnak minősíti, ha a benyújtani kívánt dokumentum mérete az elektronikus ügyintézészt biztosító szerv által megjelölt méretkorlátot meghaladja, ezért az ügyfél a dokumentumot tartós adathordozón nyújtja be.

Itt kell megemlíteni az Ákr. 26. §-ban foglalt, a hatóság és az ügyfél közötti, eljárás során alkalmazott kapcsolattartási formákat is. A hatóság írásban vagy szóban tartja a kapcsolatot az ügyféllel. Az írásbeli kapcsolattartás történhet írásban, valamint az Eüsztv.-ben foglalt elektronikus úton. A kapcsolattartás szóbelinek minősül személyes kapcsolattartás esetén, valamint ha az ügyfél elektronikusnak nem minősülő elektronikus úton (egyszerű e-mailben, telefonon) tart kapcsolatot a hatósággal.

Az Ákr. biztosítja, hogy amennyiben külön törvény nem írja elő az ügyfél személyes eljárását, akkor helyette törvényes képviselője, illetve általa és törvényes képviselője által meghatalmazott is eljárhat, valamint az ügyfél és a képviselő együtt is eljárhat.⁵³

⁵³ Ákr. 13. § (1) bekezdés

Fontos, hogy a meghatalmazott a képviseleti jogosultságát igazolni köteles.⁵⁴ A meghatalmazásnak meg kell felelnie a Pp.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek, tehát azt közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba kell foglalni.

6.2. Ügyféli jogállás vizsgálata az eljárás során

A hatóságnak az eljárás lefolytatása során különös figyelmet kell fordítani az ügyféli jogállás vizsgálatára. Az Ákr. 10. § (1) bekezdése szerint: *„Ügyfél az a természetes vagy jogi személy, egyéb szervezet, akinek (amelynek) jogát vagy jogos érdekét az ügy közvetlenül érinti, akire (amelyre) nézve a hatósági nyilvántartás adatot tartalmaz, vagy akit (amelyet) hatósági ellenőrzés alá vontak.”*

Az Ákr. a fenti ügyfélfogalommal szűkítette, továbbá egyértelműsítette a Ket.-ben korábban meghatározott ügyféli kört. Az Ákr. kimondja, hogy az lehet ügyfél, akinek a jogát vagy jogos érdekét a hatósági ügy közvetlenül érinti, a jogos érdek közvetlen érintettségébe a gazdasági érdek nem tartozik bele. A jogalkotó az Ákr.-be illesztette a Legfelsőbb Bíróság Kvf.II.39.231/2008/6. számú felülvizsgálati ítéletében foglaltakat, mely szerint: *„valakinek a jogát vagy jogos érdekét az ügy akkor érinti, ha közvetlen és nyilvánvaló érdekeltsége fűződik ahhoz, hogy az egyébként másra vonatkozó jogot (kötelezettséget) a hatóság megállapítja-e, és ha igen, milyen tartalommal. Az érintettséget az ügy egyedi körülményei határozzák meg.”*⁵⁵

Az Ákr. a 10. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés szerint törvény vagy kormányrendelet az Ákr. 10. § (1) bekezdésétől függetlenül megállapíthatja azon jogalanyok körét, akik/amelyek annak rendelkezései alapján ügyfélnek minősülnek az eljárásban. Ilyen rendelkezést tartalmaz a 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 1/B. § (1) bekezdése, mely szerint: *a létesítő, ha a vízimunka, vízhasználat vagy vízilétesítmény állami tulajdonban lévő vizeket, medret vagy vízilétesítményt érint, a működési területével érintett vízügyi igazgatóság, az érintett mezőgazdasági vízszolgáltató, termőföld érintettsége esetén, a vízimunkával, vízhasználattal vagy vízilétesítménnyel érintett termőföld földhasználati nyilvántartásban bejegyzett földhasználója, a vízimunkával, vízhasználattal vagy vízilétesítménnyel érintett ingatlan tulajdonosa, vagyonkezelője, továbbá az, akinek az ingatlanra vonatkozó jogát az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték, az Ákr. 10. § (1) bekezdésében foglaltak vizsgálata nélkül ügyfélnek minősül.*

⁵⁴ Ákr. 14. § (1) bekezdés

⁵⁵ Petrik: A közigazgatási eljárás ... im. 47. oldal

6.3. Az iratbetekintési jog gyakorlása

Az eljárás során az ügyféli jogállás vizsgálata azért is fontos, mert az ügyféli minőség megállapítása vagy az ügyféli jogállás hiánya kihatással van az iratbetekintési jog gyakorlására. Ugyanis az ügyfél az eljárás során, annak bármely szakaszában, valamint az eljárás lezárását követően is – az eljáró hatósággal történt előzetes egyeztetést követően - bármikor betekinthez az eljárás során keletkezett iratokba. Ha az eljárás során a hatóság tanút hallgatott meg, vagy az eljárás során szemlét tartott, a tanú a tanúvallomást tartalmazó iratba, a szemletárgy birtokosa pedig a szemléről készített jegyzőkönyvbe tekinthez be. Az Ákr. ezeken felül tartalmazza a harmadik személy iratbetekintési jogát is. Harmadik személy csak akkor tekinthez be a személyes vagy védett adatot tartalmazó, az eljárás során keletkezett iratokba, ha az adat megismerése joga érvényesítéséhez vagy jogszabályon, bírósági vagy hatósági határozaton alapuló kötelezettsége teljesítéséhez szükséges, és ezt igazolja.⁵⁶

Az iratbetekintési jog gyakorlása során kivonat, másolat készíthető, vagy költségterítés ellenében másolat kérhető a hatóságtól.

Az Ákr. arról is rendelkezik, hogy ha külön törvény a döntés megismerését nem korlátozza vagy zárja ki, akkor azt a végeges határozatot, amely nem tartalmaz védett adatot és személyes adatot, valamint azt a végzést, amely az elsőfokú hatóság határozatát megsemmisíti és az elsőfokú hatóságot új eljárásra utasítja, korlátozás nélkül bárki megismerheti.

Az iratbetekintési jog gyakorlásának vannak korlátai. Az olyan irat vagy annak része, amelyből következtetni lehet a védett adatra, valamint személyes adatra, amelynek megismerésére az iratbetekintést kérőnek egyébként nincs joga, nem ismerhető meg. Ez alól kivétel, ha az adat megismeréséhez az Ákr.-ben foglalt jogai gyakorlása miatt van szükség. Az iratbetekintési jog korlátja továbbá a döntés tervezete, amelybe szintén nem lehet betekinteni.

6.4. Az eljárás fajtái

Az elsőfokú közigazgatás hatósági eljárásnak az Ákr. alapján három fajtája van:

1) Automatikus döntéshozatal

Ahhoz, hogy a hatóság az eljárást az automatikus döntéshozatal szabályai szerint folytassa le, négy feltételnek kell teljesülnie. Az automatikus döntéshozatal szabályai szerinti eljárásra külön törvény vagy kormányrendelet adhat felhatalmazást, tehát

⁵⁶ Ákr. 33. § (3) bekezdés

akkor lehet automatikus döntéshozatali elsőfokú közigazgatási hatósági eljárást lefolytatni, ha ezt külön törvény vagy kormányrendelet kifejezetten megengedi. További feltétel, hogy az ügyben ne legyen ellenérdekű ügyfél, továbbá a kérelem benyújtásakor a döntéshez a hatóság rendelkezésére álljon minden adat, valamint a döntés meghozatala nem igényel mérlegelést. Az automatikus döntéshozatali eljárásban az ügyintézési határidő 24 óra.

A vízügyi és vízvédelmi jogszabályok nem teremtenek lehetőséget a vízügyi és vízvédelmi hatóságok számára az automatikus döntéshozatal szabályainak alkalmazására. A vízügyi és vízvédelmi eljárások nagy részében ellenérdekű ügyfél is szerepel, például vízbázis üzemeltetője, vízügyi igazgatóság, ami eleve kizárná az automatikus döntéshozatali eljárás lefolytatását.

2) Sommás eljárás

A sommás eljárás lefolytatása az Ákr. szerint az az általános eljárási forma, amely akkor alkalmazható, ha a kérelmet és a mellékleteket a kérelmező hiánytalanul nyújtotta be, és ez alapján a tényállás tisztázott, továbbá nincs ellenérdekű ügyfél. A sommás eljárás ügyintézési határideje 8 nap.

A vízügyi és vízvédelmi hatósági eljárások tekintetében a sommás eljárás szabályainak alkalmazása válna elsődlegessé, mint általános eljárási forma, azonban az eljárásban gyakran szerepel ellenérdekű ügyfél, továbbá a tényállás sem kellően tisztázott, hiszen az eljáró hatóságnak szakhatóságokat kell megkeresnie.

3) Teljes eljárás

Az eljárástípusok harmadik formája a teljes eljárás. A teljes eljárás is nagyon gyakori eljárási forma, amely két módon valósulhat meg. A teljes eljárás egyik altípusa, amikor az eljáró hatóság függő hatályú döntést hoz az eljárás megindítása során, amelyben rendelkezik az eljárás során felmerült díj visszafizetéséről, ennek hiányában tízezer forint megfizetéséről, valamint arról, hogy az ügyfél mentesül az eljárási költség megfizetése alól, és a kérelmezőt megilleti a kérelmezett jog gyakorlása, amennyiben a hatóság az ügyintézési határidőn belül érdemben nem dönt az ügyben.

A teljes eljárás másik altípusa, amikor az Ákr.-ben meghatározott szabályok figyelembevételével az eljáró hatóság függő hatályú döntés kiadásának mellőzésével hozza meg az eljárásközi végzéseket az ügy megindulását követően. Ebben az esetben az eljáró hatóság egy tájékoztatást küld a kérelmezőnek, illetve a kérelmező képviselőjének, amelyben tájékoztatja őt/őket az ügyintézési határidőről, azokról az eljárási cselekményekről, amelyek nem számítanak be az ügyintézési határidőbe, valamint az ügyintézési határidő meg nem tartásának jogkövetkezményeiről.

A teljes eljárás ügyintézési határideje 60 nap. A vízügyi és vízvédelmi hatáskörükben eljáró katasztrófavédelmi szervek a teljes eljárásnak a függő hatályú döntés kiadása nélküli szabályait alkalmazzák az Ákr., valamint külön jogszabályokban foglalt rendelkezések alapján.

6.5. Az ügyintézési határidőre vonatkozó rendelkezések

Ahogy az már az előző pontban kifejtésre került a közigazgatási hatósági eljárásnak három típusa létezik. A három eljárási formára más-más ügyintézési határidő irányadó:

- az automatikus döntéshozatali eljárásban 24 óra,
- sommás eljárásban 8 nap,
- a teljes eljárásban irányadó ügyintézési határidő 60 nap.

Az Ákr. rögzíti azt is, hogy a fenti határidőktől rövidebb határidőt jogszabály, hosszabbat pedig törvény állapíthat meg.

Sokszor felmerülő gyakorlati kérdés az ügyfelek részéről, hogy mikor indult az eljárás. Többször találkozik az ügyintéző azzal a felfogással az ügyfél részéről, hogy addig, amíg az eljáró hatóság nem küldi ki az eljárás megindításával kapcsolatos eljárásközi végzéseket, addig nem indul meg az eljárás. Ezt a felfogást maga az Ákr. cáfolja meg, amikor kimondja, hogy az ügyintézési határidő az eljárás megindulásának napján indul. Arról pedig, hogy az eljárás mikor indul, szintén az Ákr. rendelkezik, – a kérelemre vonatkozó rendelkezéseknél már említve – az eljárás a kérelemnek az eljáró hatósághoz érkezését követő napon indul meg. Tehát **a kérelemnek eljáró hatósághoz érkezésének másnapján indul meg az eljárás és ezzel együtt az ügyintézési határidő is.**

Az Ákr. rendelkezik azokról az eljárási cselekményekről, amelyek nem számítanak be az ügyintézési határidőbe. Ha az eljáró hatóság az eljárást felfüggeszti, vagy szünetelteti, a felfüggesztés vagy a szünetelés időtartama nem számít bele az ügyintézési határidőbe. Ugyanígy nem számít bele az ügyintézési határidőbe, ha az ügyben nincs helye függő hatályú döntés meghozatalának, akkor az ügyfél mulasztásának vagy késedelmének időtartama.⁵⁷ Az ügyfél mulasztásának időtartama vagy késedelme jelenti azt az időszakot, amikor az ügyfél a hiányosan benyújtott kérelem és mellékletei vonatkozásával hiánypótlásra és/vagy eljárási költség megfizetésére felszólító végzést kap, az abban foglalt határidő (mulasztás), valamint az abban foglalt határidő

⁵⁷ Ákr. 50. § (5) bekezdés

túllépésének időtartama (késedelem). Az utóbbi esetben azonban az eljáró hatóság az Ákr. 47. §-a alapján az eljárást megszünteti.

Ha a hatóság az ügyintézési határidőt nem tartja meg, az Ákr. meghatározza annak jogkövetkezményeit. Ha a hatóság nem hoz függő hatályú döntést, az ügyintézési határidőt túllépi, vagy indokolatlanul mellőzi a sommás eljárás, illetve az automatikus eljárás szabályainak alkalmazását, az eljárási illetéket, vagy díjat, annak hiányában tízezer forintot fizet meg a kérelmező ügyfél részére, aki mentesül az eljárási költségek megfizetése alól is.⁵⁸

A vízügyi és vízvédelmi eljárások (elvi vízjogi, vízjogi létesítési, üzemeltetési, fennmaradási, valamint megszüntetési engedélyezés, szennyező anyag elhelyezése, védőidom, védőterület, védősáv kijelölése iránti eljárás) **ügyintézési határideje** – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – **60 nap**. Megemlítenéd, hogy ettől eltérően az önálló eljárásban folytatott vízbázisvédelmi egyedi vizsgálati eljárás ügyintézési határideje 65 nap.

6.6. Igazolási kérelem

Az igazolási kérelem lényege, hogy aki önhibáján kívül mulasztott el valamilyen határidőt, vagy határnapot, azt az Ákr.-ben foglalt feltételek fennállása esetén igazolhatja. Az igazolási kérelem benyújtásának egyik feltétele, hogy a mulasztásról való tudomásszerzést vagy az akadály megszűnését követően, de legkésőbb az elmulasztott határnaptól vagy határidő utolsó napjától számított – az igazolni kívánt eljárási cselekményre előírt határidővel megegyező időtartamon –, de legfeljebb 45 napon belül lehet előterjeszteni. Az igazolási kérelem tehát például 30 napos hiánypótlási határidő esetében az elmulasztott határidőt követően annyi időn belül nyújtható be, amennyi idő az teljesítésre nyitva állt, vagyis 30 napon belül. Azonban az Ákr. tartalmaz egy objektív, jogvesztő határidőt is, amely szerint az igazolási kérelem végső esetben az elmulasztott határnap vagy határidő utolsó napjától számított 45. napon terjeszthető elő.

Az igazolási kérelem benyújtásával kapcsolatos további követelmény, hogy az igazolási kérelem benyújtásával egyidejűleg pótolni kell az elmulasztott cselekményt is, amennyiben annak feltételei fennállnak.

A hatóság az igazolási kérelmet elbírálja, és amennyiben az abban foglalt indokokat elfogadja, az Ákr. 54. §-a alapján a kérelemnek helyt ad és az elmulasztott határidőt vagy határnapot megtartottnak tekinti. Ez alapján, ha a hatóság szükségesnek tartja, a döntését módosíthatja, visszavonhatja, továbbá megismételheti az eljárási cselekményeket. Fontos megemlíteni, hogy ha a hatóság az igazolási kérelem alapján

⁵⁸ Ákr. 51. §

valamely eljárási cselekményt megismétel, és az arra irányadó határidőt vagy határnapot a kérelmező ügyfél ismételten elmulasztja, újabb igazolásnak nincs helye.

6.7. Az eljárás felfüggesztése és szünetelése

Az eljárás felfüggesztése és szünetelése közötti alapvető különbség, hogy míg a felfüggesztés jogintézményét az eljáró hatóság hivatalból alkalmazza, addig az eljárás szünetelése a kérelmező, kérelmezők által benyújtott kérelem alapján alkalmazható.

Az eljáró hatóság az eljárást az Ákr. 48. § (1) bekezdése alapján köteles felfüggeszteni, ha az ügy előkérdése bíróság hatáskörébe tartozik, vagy az ügyben külföldi szerv megkeresése vált szükségessé.

Az Ákr. 48. § (2) bekezdése alapján külön törvény lehetővé teheti az eljárás felfüggesztését, ha az ügy előkérdése más szerv hatáskörébe tartozik, vagy ugyanannak a hatóságnak az adott ügygel szorosan összefüggő más hatósági döntése nélkül megalapozottan nem dönthető el.

A vízügyi és vízvédelmi hatóság az Ákr. 48. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezésen túlmenően akkor függesztheti fel az eljárását az Ákr. 48. § (2) bekezdése alapján, ha külön törvény erről rendelkezik. A vízügyi és vízvédelmi eljárásokban erre a hatóságnak a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005.(XII. 25.) Korm. rendelet 2/A. § (3) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján akkor van lehetősége, ha az adott ügygel kapcsolatban környezeti hatásvizsgálati eljárást kell lefolytatni, valamint a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény 10. § (3) bekezdése alapján ha termőföld más célú hasznosításával járó engedélyezési, jóváhagyási vagy tudomásulvételi eljárás van folyamatban az ingatlanügyi hatóság előtt. A vízügyi és vízvédelmi hatóság ezekben az esetekben a környezetvédelmi vagy ingatlanügyi hatóság által hozott döntés véglegessé válásáig felfüggeszti az eljárását.

Az eljárás felfüggesztésétől meg kell különböztetni az eljárás szünetelését, amire a felfüggesztéssel ellentétben nem hivatalból kerül sor az eljárás során. Az eljárás szünetelését az eljáró hatóságtól az ügyfél, több ügyfél esetében az ügyfelek együttesen kérhetik. A szünetelés feltétele, hogy annak alkalmazását külön jogszabály ne zárja ki. Az eljárás szünetelésének maximális időtartama hat hónap, a csak kérelemre folytatható eljárás hat hónapi szünetelést követően megszűnik. Fontos megemlíteni, hogy ha több ügyfél vesz részt az eljárásban, és az eljárás az ő együttes kérelmük alapján szünetel, ha bármelyik ügyfél kéri, az eljárást folytatni kell. Az eljárás szünetelésének joghatása a felfüggesztéshez hasonlóan, hogy az eljárás során ebben az időszakban eljárási cselekmény nem történik, valamint az ügyintézési határidőbe sem az eljárás felfüggesztésének, sem az eljárás szünetelésének ideje nem számít bele.

Az eljárás szüneteltetése kapcsán nagyon fontos kihangsúlyozni, hogy a vízügyi eljárásokban a 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 1/D. § (2) bekezdése alapján az eljárás szünetelésének nincs helye.

6.8. Hiánypótlás

Ha a kérelem és mellékletei nem felelnek meg a jogszabályokban foglalt követelményeknek, vagy megfelelnek, de ha a hatóság előtt a tényállás tisztázása során új adat merült fel, amennyiben külön törvény vagy kormányrendelet másképp nem rendelkezik, határidő tűzésével, a mulasztás jogkövetkezményeire való figyelmeztetés mellett egy alkalommal hiánypótlásra hívja fel a kérelmezőt.⁵⁹

A 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 1/D. § (1) bekezdése kimondja, hogy a vízügyi hatósági eljárásban két ízben lehet helye hiánypótlásnak, azonban második hiánypótlást csak a tényállás tisztázása során felmerült új adatra, tényre, körülményre tekintettel írhatja elő a vízügyi hatóság.

6.9. Szakhatóságok részvétele az eljárásban

Az Ákr. 55. §-a rögzíti, hogy közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján, külön jogszabály az első fokon eljáró, engedélyező hatóság számára előírhatja, hogy bizonyos szakkérdésekben más hatóság kötelező állásfoglalását (szakhatósági állásfoglalás) kell beszereznie. **A szakhatósági állásfoglalás ellen önálló jogorvoslatnak nincs helye, azt az eljáró, érdemi döntést meghozó hatóság eljárást befejező döntése elleni jogorvoslat keretében lehet megtámadni.** Ha a kérelem visszautasításának van helye, akkor az ügyben nem kell megkeresni szakhatóságot.

Az Ákr. fő szabályként lehetőséget teremt arra, hogy az ügyfél az első fokon eljáró, és a későbbiekben az érdemi döntést meghozó hatóság eljárását megelőzően előzetes szakhatósági állásfoglalást kérjen azoktól a hatóságoktól, amelyek a később megindítandó közigazgatási hatósági eljárásban szakhatóságként vesznek részt. Ezt a szabályt törvény vagy kormányrendelet kizárhatja. Az ügyfél által beszerzett előzetes szakhatósági állásfoglalást az eljáró hatósághoz benyújtott kérelemhez mellékelni kell. Az eljáró hatóság az egy éven belüli előzetes szakhatósági állásfoglalást szakhatósági állásfoglalásként használja fel az eljárás során.

Az előzetes szakhatósági eljárás és a szakhatósági eljárás közötti különbség az, hogy az előbbi az ügyfél kérelmére, az utóbbi az eljáró hatóság megkeresésére indul. Az előzetes szakhatósági állásfoglalás nagyon jó lehetőség az ügyfél számára, hogy előkészítse, és egyben gyorsítsa a későbbi elsőfokú közigazgatási hatósági eljárást. Az előzetes

⁵⁹ Ákr. 44. §

szakhatósági eljárás és a szakhatósági eljárás közti további nagyon fontos különbség az ügyintézési határidő. Míg az előzetes szakhatósági eljárás ügyintézési határidejére a hatósági eljárás szabályai az irányadók, tehát az előzetes szakhatósági eljárás fő szabály szerint sommás eljárás, vagy ha a sommás eljárás szabályai nem alkalmazhatóak, az előzetes szakhatósági eljárást is a teljes eljárásra vonatkozó határidő alatt kell befejezni, addig a szakhatósági eljárásra a közérdeken alapuló kényszerítő indokokról szóló kormányrendeletben foglalt – általában a teljes eljárásra irányadó ügyintézési határidőnél rövidebb - határidő az irányadó.

Jelenleg az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről szóló 531/2017. (XII. 29.) Korm. eljárástípusonként táblázatszerűen tartalmazza az adott eljárásba bevonandó szakhatóságok körét. A vízügyi és vízvédelmi eljárások a kormányrendelet 16. pontjában szerepelnek. Általános jelleggel, – a teljesség igénye nélkül - nagyon leegyszerűsítve elmondható, hogy a vízügyi és vízvédelmi eljárásokba a környezet- és természetvédelmi szakhatóságot szinte mindig be kell vonni. Amennyiben a beruházás ivóvízzel, szennyvízzel vagy szennyezett csapadékvízzel kapcsolatos, az eljárásba a népegészségügyi szakhatóságot is be kell vonni. Ha a beruházás termőföldet érint, a növény- és talajvédelmi szakhatóság, erdő érintettsége esetén az erdészeti szakhatóság, hajózsilip és kapcsolódó létesítmények érintettsége esetén a hajózási szakhatóság, mederkotrás, ásványi nyersanyag kitermelésével járó tevékenység esetén a bányászati szakhatóság, valamint halászattal, horgászattal kapcsolatos beruházás esetén a halászati szakhatóság is bevonásra kerül az eljárásba.

Az alábbi táblázat – szintén a teljesség igénye nélkül – tartalmazza a leggyakoribb eljárástípusokban részt vevő szakhatóságok körét:

Szakhatóság	Elvi vízjogi engedély	Vízjogi létesítési engedély	Vízjogi üzemeltetési engedély	Vízjogi fennmaradási engedély	Vízjogi megszüntetési engedély
Környezet-és természetvédelmi hatóság	szinte minden esetben				
Erdészeti hatóság	erdő érintettsége esetén				
Népegészségügyi hatáskörében eljáró megyei/fővárosi kormányhivatal	-	legalább 1000 m ³ /nap kapacitású vagy 5000 főnél nagyobb állandó népességet ellátó ivóvízrendszer, illetve az egy járás határán átnyúló ivóvízhálózat esetén, továbbá a gázveszélyes vízkészletet igénybe vevő vízilétesítmény esetén			
Járási/kerületi népegészségügyi osztály	-	ivóvízkivétel, vízellátás, szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás vagy fürdők vízilétesítményei esetében,			

		valamint ivóvízkivételre nem hasznosítható és ivóvízbázisnak ki nem jelölhető felszíni és felszín alatti vízből való egyedi vízkivétel esetén
Növény- és talajvédelmi hatóság	-	Termőföld érintettsége esetén
Halászati hatóság	-	halászati, horgászati, illetve haltermelési hasznosítási célt szolgáló vízilétesítmény, valamint halastó esetén
Hajózási hatóság	-	hajózsilip és a hozzá tartozó létesítmények érintettsége esetén
Bányászati hatóság	-	ásványi nyersanyag kitermelésével járó tevékenység, mederkotrás, ha a geotermikus energia kinyerése felszín alatti víz kitermelését igényli, valamint az 500 méternél mélyebben elhelyezkedő mélységi vizek felszínre hozatala esetében

A szakhatósági állásfoglalás megadására a környezetvédelmi – és természetvédelmi szakhatóságnak 21 nap, a táblázatban felsorolt összes többi szakhatóságnak 15 nap áll a rendelkezésükre.

6.10.A kérelem visszautasítása

Az Ákr. 46. §-a rendelkezik a kérelem visszautasításáról, amely szerint a hatóságnak a kérelmet vissza kell utasítania, ha a benyújtott kérelem, valamint annak mellékletei alapján hiányoznak az eljárás megindításának jogszabályban meghatározott feltételei, és az Ákr. ehhez más jogkövetkezményt nem fűz. A kérelem visszautasításának oka lehet, hogy a hatóság nem rendelkezik joghatósággal, hatáskörrel, illetékességgel, és az utóbbi esetében a kérelem áttételének nincs helye, lehetetlen célra irányul a kérelem, a kérelmet a benyújtására megállapított határidő előtt nyújtották be, vagy határidőn túli (elkésett) a kérelem, nem hatósági ügyben benyújtott kérelem esetén, valamint, ha nyilvánvalóan nem a jogosulttól származik a kérelem.

A kérelem visszautasításának másik esete a res iudicata, vagyis az ítélt dolog. A res iudicata jelenti azt, hogy a kérelmező ugyanazon jog érvényesítésére irányuló kérelmét már a bíróság, vagy a hatóság érdemben elbírálta, és a kérelem tartalma, valamint az irányadó jogi szabályozás nem változott.⁶⁰

Az Ákr.-ben foglalt mérlegelési joga van a hatóságnak akkor, ha a kérelmet a kérelmező nem az előírt formában terjeszti elő. Ebben az esetben a hatóság a kérelmet visszautasíthatja. Ha azonban a kérelmező a visszautasítást követő 5 napon belül a kérelmét az előírt, megfelelő formában ismételten benyújtja, akkor a kérelmet az eredeti

⁶⁰ Ákr. 46.§ (1) bekezdés b) pont

előterjesztéskor benyújtottnak kell tekinteni és a hatóság az eljárást a teljes eljárás szabályai szerint folytatja le. Az ügyintézési határidő ebben az esetben az ismételt benyújtást követő napon indul.

Ha jogszabály a kérelem benyújtására határidőt vagy határnapot állapított meg, és a kérelmező a kérelmét először nem szabályszerűen nyújtotta be, azonban később azt az előírt formában terjeszti elő, a kérelem benyújtása szempontjából a határidőt vagy határnapot megtartottnak kell tekinteni.

Ha a kérelmező a visszautasító végzést követő 5 napon belül ismételten, már az előírt formában terjeszti elő a kérelmét, azt úgy kell tekinteni, hogy a kérelmező a visszautasító döntés ellen lemond a jogorvoslati jogáról, illetve az ismételt benyújtás a döntés ellen benyújtott jogorvoslat visszavonásának tekintendő.

6.11. Az eljárás megszüntetése

Az Ákr. 47. § -a rendelkezik az eljárás megszüntetésének indokairól, mely szerint a közigazgatási hatóság megszünteti az eljárást, ha a kérelem visszautasításának lett volna helye, azonban a visszautasítási ok az eljárás megindítását követően jutott az eljáró hatóság tudomására, ha az ügyfél a hiánypótlásra felszólító végzésben foglaltaknak a megadott határidőre nem tesz eleget, ha az eljárás okafigyottá vált, ha az ügyfél az eljárási költséget az erre irányuló felszólításban megadott határidőre sem fizeti meg, ha az ügyfél visszavonta, illetve több ügyfél esetén valamennyien visszavonták a kérelmüket, illetve ahhoz az ellenérdekű ügyfél, ügyfelek hozzájárultak és az eljárást a hatóság hivatalból nem folytathatja, ha az ügyben más hatóság már eljár vagy más hatóság az eljárás lefolytatására kijelölésre került, valamint ha az ügy előkérdése bíróság vagy más közigazgatási hatóság vagy szerv hatáskörébe tartozik és az ügyfél a hatóság arra irányuló felhívásának, miszerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság, hatóság vagy szerv előtt indítsa meg az eljárást, nem tesz eleget.

6.12. Jogorvoslat

Az Ákr. rendelkezései alapján a hatóság döntése lehet határozat vagy végzés. Határozatot a hatóság az ügy érdemében hoz, minden más esetben végzést bocsát ki. Az Ákr. a 112. §-ában általános jelleggel mondja ki, hogy a hatóság határozata ellen jogorvoslatnak van helye. A végzések tekintetében az Ákr. úgy rendelkezik, hogy azok ellen a végzések ellen van helye jogorvoslatnak, amelyekkel szemben a jogorvoslathoz való jogot törvény kifejezetten biztosítja, ennek hiányában a végzés elleni jogorvoslati jogot a határozat, vagy az eljárást megszüntető végzés elleni jogorvoslat keretében lehet gyakorolni.

A jogorvoslati eljárásoknak két nagy típusa van: kérelemre és hivatalból induló jogorvoslati eljárások. A kérelemre induló jogorvoslati eljárások a közigazgatási per és a fellebbezési eljárás. A hivatalból induló jogorvoslati eljárások közé a felügyeleti eljárás, az ügyészi fellépés és felhívás nyomán indított eljárás tartozik, valamint a harmadik típus, ha a hatóság a döntését saját hatáskörben módosítja vagy visszavonja.

Az Ákr. általánosan igénybe vehető jogorvoslati eszközként a közigazgatási pert jelöli meg. Közigazgatási per indítható a véglegessé vált döntés ellen, kivéve az önálló fellebbezéssel meg nem támadható végzések ellen. Ha a döntés ellen jogszabály fellebbezési lehetőséget biztosít, közigazgatási per indítható. Ha a döntést az arra jogosultak valamelyike megfellebbezte, és a fellebbezést a másodfokú közigazgatási hatóság elbírálta, akkor a másodfokú döntéssel szemben közigazgatási per kezdeményezhető a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező közigazgatási bíróságon.

A közigazgatási per megindítására irányuló keresetlevél benyújtását követően a hatóság több utat is választhat. Ha a hatóság a keresetlevél alapján azt állapítja meg, hogy a döntése jogszabálysértő, a döntését a keresetlevél alapján módosítja vagy visszavonja.

Ha a hatóság megállapítja, hogy a korábban kiadott, keresettel megtámadott döntése nem sért jogszabályt, azonban egyetért a keresetlevélben foglaltakkal, abban az esetben a nem jogszabálysértő döntését is módosíthatja vagy visszavonhatja. Ennek a feltétele, hogy az ügyben nincs ellenérdekű ügyfél. Ha a keresetlevél alapján a szakhatóság az állásfoglalását módosítja, az eljáró hatóság a döntését módosítja vagy visszavonja.

A fentiek alapján a hatóság a döntését csak egy alkalommal módosíthatja vagy vonhatja vissza.

A negyedik eset, ha a hatóság nem ért egyet a keresetlevélben foglaltakkal, akkor védíratot készít, és azt az ügy valamennyi iratával együtt az illetékes közigazgatási és munkaügyi bíróság elé terjeszti, amely a közigazgatási pert a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény szabályai szerint folytatja le.

Fellebbezni akkor lehet, ha azt külön törvény kifejezetten megengedi. Ha ez a feltétel megvalósult, tehát külön törvény az adott ügýtípus vonatkozásában rendelkezik a fellebbezési jogról, akkor az ügyfél, vagy akikre a döntés rendelkezést tartalmaz az elsőfokú döntést fellebbezéssel megtámadhatja. Visszaülve az Ákr. 112. §-ában foglaltakra, mely szerint az elsőfokú közigazgatási hatóság határozata ellen jogorvoslatnak van helye, az irányadó a fellebbezésre is.

Vannak azonban olyan esetkörök, amikor az Ákr. a fentiek ellenére kizárja a fellebbezés lehetőségét:

„a) ha az elsőfokú döntést - a központi hivatal kivételével - központi államigazgatási szerv vezetője hozta,

b) ha a képviselő-testület önkormányzati hatósági ügyben hozott döntést,

c) a másodfokú hatóság által hozott önállóan fellebbezhető végzés esetén,

d) ha nincs kijelölt másodfokú hatóság,

e) nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségűvé nyilvánított ügyben,

f) ha a hatósági szerződés alapján végrehajtást rendeltek el.”⁶¹

Az Ákr. rendelkezik azonban arról is, hogy mely konkrét végzések ellen van helye fellebbezésnek: a kérelem visszautasítása tárgyában hozott, eljárást megszüntető, ideiglenes biztosítási intézkedésről szóló, az eljárást felfüggesztő, az eljárás szünetelésének tárgyában hozott, az eljárási bírságot kiszabó, ügyféli jogállásról vagy jogutódlásról rendelkező, iratbetekintési jog gyakorlása tárgyában hozott elutasító vagy az iratbetekintési jogot korlátozó, a fellebbezési határidő miatti igazolási kérelem tárgyában hozott elutasító, a zár alá vételt vagy lefoglalást elrendelő, valamint ezek megszüntetése iránti kérelmet elutasító, továbbá az eljárási költség megállapításával és viselésével kapcsolatos végzések ellen.⁶²

Ha az elsőfokú közigazgatási hatóság által meghozott döntés ellen fellebbezést nyújtottak be, és a döntés nem volt az Ákr.-ben foglalt rendelkezésre hivatkozva azonnal végrehajtható, akkor a fellebbezésnek a döntés végrehajtására halasztó hatálya van.

A fellebbező a fellebbezését a döntés közlésétől számított 15 napon belül terjesztheti elő az első fokon eljáró és a sérelmezett döntést meghozó közigazgatási hatóságnál. A fellebbezőnek a fellebbezését indokolnia kell, továbbá a fellebbezésre irányadók a kérelem benyújtásánál már tárgyalta formai követelmények. Az Ákr. tartalmazza a fellebbezés gyakorlására vonatkozó követelményeket, mely szerint fellebbezés csak a megtámadott döntésre vonatkozóan, tartalmilag azzal közvetlenül összefüggő okból, illetve csak a döntésből közvetlenül adódó jog- vagy érdeksérelemre hivatkozással terjeszthető elő⁶³. *„A fellebbezésben csak olyan új tényre lehet hivatkozni, amelyről az elsőfokú eljárásban az ügyfélnek nem volt tudomása, vagy arra önhibáján kívül eső ok miatt nem hivatkozott.”*⁶⁴

61 Ákr. 116. § (4) bekezdés

62 Ákr. 116. § (3) bekezdés

63 Ákr. 118. § (1) bekezdés

64 Ákr. 118. § (2) bekezdés

Az elsőfokú közigazgatási döntés ellen benyújtott fellebbezésben foglaltakat a hatóság megvizsgálja. Ha a hatóság azt állapítja meg, hogy az elsőfokú közigazgatási hatósági eljárás során hozott döntése jogszabályt sért, a fellebbezésben foglalt indokokat elfogadva a döntését módosítja vagy visszavonja.

Ha a hatóság fellebbezésben foglaltakat megvizsgálva arra a következtetésre jut, hogy a döntése nem sért jogszabályt, azonban a fellebbezésben foglalt indokokkal egyetért, a döntését visszavonhatja vagy módosíthatja, ha az ügyben nincs ellenérdekű ügyfél.

Ha a hatóság úgy ítéli meg, hogy a döntése nem sért jogszabályt, és a fellebbezésben foglaltakkal nem ért egyet, akkor a fellebbezést az ügy összes iratanyagával együtt felterjeszti másodfokú elbírálásra. A másodfokú közigazgatási hatóság a fellebbezésben foglaltakat, az elsőfokú közigazgatási hatóság döntését, valamint az elsőfokú közigazgatási hatósági eljárást megvizsgálja. A másodfokú hatóság a fellebbezésben foglaltakhoz nincs kötve. Ha a fellebbezés elbírálásához nincs elég adat, akkor a másodfokon eljáró hatóság tisztázza a tényállást. A másodfokú hatóság az eljárás végén az alábbi döntéseket hozhatja: az elsőfokú közigazgatási hatóság döntését helybenhagyja, megváltoztatja vagy megsemmisíti. Utóbbi két eset indoka jogszabálysértés vagy a fellebbezésben foglalt érdeksérelem lehet.

Ahogy az már kifejtésre került az Ákr. a közigazgatási per kezdeményezését tekinti elsődlegesnek a kérelemre induló jogorvoslati eljárások közül, fellebbezésre pedig csak akkor van lehetőség, ha azt külön törvény megengedi. **Az elsőfokú vízügyi és vízvédelmi hatóság döntése ellen a Vgtv. és a Kvt. alapján fellebbezésnek van helye.**

Ha az elsőfokú hatóság azt állapítja meg a döntésének saját hatáskörben történő felülvizsgálata során, hogy a döntése, amelyet másodfokú vagy felügyeleti szerv, illetőleg közigazgatási bíróság még nem bírált el, jogszabályt sért, a döntését legkésőbb a döntés közlésétől számított egy éven belül, legfeljebb egy alkalommal módosítja vagy visszavonja.

Nem lehet saját hatáskörben a fenti rendelkezés alapján a döntést módosítani vagy visszavonni, ha az jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogot sértene, kivéve, ha a döntés alapján hatósági igazolványba vagy hatósági bizonyítványba téves bejegyzés került. Jogszabály ettől a rendelkezéstől az Ákr. felhatalmazása alapján eltérhet.

6.13. Döntések véglegessé válása

A döntés véglegessé válásának több joghatása van, de a jogorvoslathoz való jog gyakorlása szempontjából döntő jelentőségű, ugyanis az Ákr. által általános jogorvoslati eszközként definiált közigazgatási pert csak a véglegessé vált döntés ellen lehet megindítani, míg, ha külön törvény lehetővé teszi a fellebbezést, **ha a döntés már**

véglegessé vált, a fellebbezési jog nem gyakorolható. Viszont ez utóbbi esetben, ha fellebbezésre nem volt lehetőség, a fellebbezésre irányadó határidő letelte miatt a döntés véglegessé vált, a véglegessé vált döntés ellen az általános szabályok szerint közigazgatási per indítható.

Fő szabály szerint, ha a hatóság a döntését nem változtathatja meg, az végleges. A véglegesség időpontját az Ákr. a döntés közléséhez köti, amikor kimondja, hogy a hatósági döntés véglegessége a döntés közlésével áll be. Az eljárási törvény arra is tartalmaz rendelkezést, hogy mikor tekinthető a döntést közöltnek. Eszerint **a döntést közöltnek kell tekinteni azon a napon, amikor azt írásban vagy szóban közölték, vagy hirdetményi közlés esetén a hirdetmény kifüggesztését követő tizenötödik napon.**

Ha külön törvény fellebbezési lehetőséget biztosít a döntés ellen, a döntés véglegessé válik, ha a döntés ellen nem fellebbeztek, és a fellebbezésre nyitva álló határidő eltelt. A megfellebbezhető döntés véglegessé válásának a folyamata a következő: **miután a döntés címzettjei (az ügyben ügyfélként résztvevők) átveszik/letöltik a döntést, illetőleg a döntést jogszabály alapján közöltnek kell tekinteni, az utolsó átvétel dátuma alapján a fellebbezésre nyitva álló határidő 15 nap. Amennyiben ez alatt az idő alatt a döntés ellen nem nyújtanak be fellebbezést, akkor a döntés címzettjei részéről az utolsó átvétel dátumától számított tizenhatodik napon a döntés véglegessé válik.**

A megfellebbezhető döntések esetében véglegessé válik a döntés akkor is, ha a fellebbezésről lemondtak vagy azt visszavonták. Ebben az esetben a lemondó nyilatkozatok vagy visszavonó nyilatkozatok hatósághoz történő megérkezésének van jelentősége.

Ha a fellebbezés alapján másodfokú eljárásra kerül sor, és a másodfokú közigazgatási hatóság az elsőfokú hatóság döntését helybenhagyta, az elsőfokú hatóság döntésének véglegessége a másodfokú hatóság helybenhagyó döntésének közlésével áll be. Ha a másodfokú hatóság a fellebbezés alapján lefolytatott eljárást megszünteti, az elsőfokú hatóság döntése a másodfokú hatóság megszüntető végzésének véglegessé válásának napján véglegessé válik.

A Ket.-hez hasonlóan az Ákr. is, ugyan konkrétan nem nevesítve, de ismeri a „részleges véglegesség” fogalmát, amelynek az a lényege, hogy amennyiben csak a döntés bizonyos rendelkezései, részei ellen nyújtottak be fellebbezést, és fellebbezés elbírálása a döntés egyéb, nem fellebbezett részeire nem hat ki, azok véglegessé válnak. Ugyanígy részlegesen véglegessé válik a döntés, ha az eljárás egyéb résztvevője a döntés kifejezetten rá vonatkozó rendelkezései ellen nyújtott be fellebbezést, és a fellebbezés a döntés egyéb részeit nem érinti.

A véglegessé válással kapcsolatban gyakori ügyféli kérdés, hogy pontosan mikor válik véglegessé a hatóság adott döntése, és erről az ügyfél hogyan tájékozódhat. **Tekintettel az Ákr. rendelkezéseire a hatóság döntése – függetlenül attól, hogy esetlegesen a hatóság nem küld ki az ügyfél részére erről szóló tájékoztatást - a törvény erejénél fogva véglegessé válik a jogszabályban foglalt feltételek, illetve a fentiekben kifejtett szempontok alapján. A véglegessé válásáról szóló tájékoztató küldésével kapcsolatban eltérő lehet a hatóságok gyakorlata.**

6.14.A hatósági engedély nélkül vagy attól eltérően végzett tevékenységek lehetséges jogkövetkezményei a Vgtv. és a 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet alapján

A vízjogi fennmaradási engedély bemutatása során említésre került, hogy amennyiben a vízügyi hatóság az engedélyt megadja, azzal egy időben rendelkezik a vízgazdálkodási bírság kiszabásáról is. A 72/1996. (V. 22.) Korm. rendeletben foglalt jogkövetkezmény a Vgtv. előírásain alapul, amely kimondja, hogy amennyiben a vízilétesítmény megvalósítása vagy átalakítása, illetve a vízimunka elvégzése hatósági engedély nélkül vagy attól eltérően történt, a vízjogi üzemeltetési engedély kiadását a vízügyi hatóság megtagadhatja. Azonban, ha vízilétesítmény kialakítása megfelel a jogszabályok előírásainak, valamint az engedély kiadásának a jogszabályokban foglalt valamennyi feltétele fennáll, és a vízügyi hatóság utólag a vízjogi fennmaradási engedélyt megadja, ezzel egyidejűleg (a mentességi eseteket kivéve) **vízgazdálkodási bírságot** kell kiszabni, amelynek **maximális összege az engedély nélkül megvalósított vízilétesítmény értékének 80%-a, engedély nélküli vízimunka vagy vízhasználat esetében a bírság összege pedig maximum 1 000 000 Ft lehet. A természetes személyek vonatkozásában a Vgtv. a vízgazdálkodási bírság összegét 300 000 Ft-ban maximalizálja.**

A vízgazdálkodási bírság pontos összegét a vízgazdálkodási bírság megállapításának részletes szabályairól szóló 438/2015. (XII. 28.) Korm. rendeletben foglalt szempontok és képletek alapján állapítja meg a hatóság. A 438/2015. (XII. 28.) Korm. rendelet 4 kategóriába sorolva adja meg a bírság kiszabásának alapját. A vízügyi hatóság a 4 kategória közül azt választja ki, amelyik az ügy típusához igazodik, ezt követően pedig az adott kategóriához tartozó képlet alapján számolja ki a bírság pontos összegét. A 438/2015. (XII. 28.) Korm. rendelet alapján a hatóságnak a bírság kiszabása során mérlegelési joga van. A 438/2015. (XII. 28.) Korm. rendelet 2. számú mellékletének 5. pontja szerint a hatósági mérlegelés szempontjai közt figyelembe kell venni: a cselekmény felróhatóságát, a jogsértést elkövető személy eljárást segítő, együttműködő magatartását, a benyújtott dokumentációk és adatok szakszerűségét, pontosságát, engedély megléte esetén az engedélytől való eltérés mértékét, valamint a jogsértő magatartás ismétlődését és gyakoriságát.

A Vgtv. kimondja azt is, hogy a vízgazdálkodási bírságot fő szabály szerint a vízilétesítmény kivitelezőjével szemben kell kiszabni, kivéve, ha a kivitelező kétséget kizáróan bizonyítja, hogy a jogellenes létesítésért való felelősség nem őt terheli.⁶⁵ Ebben az esetben a vízgazdálkodási bírságot a vízügyi hatóságnak a létesítővel szemben kell kiszabnia. Ugyancsak a létesítővel szemben kell kiszabnia a bírságot a hatóságnak, ha a kivitelező személye nem ismert.

Fontos megemlíteni az úgynevezett „kútamnesztia” intézményét is. A kútamnesztia lényege, hogy a vízügyi hatóság nem szab ki vízgazdálkodási bírságot a létesítővel szemben abban az esetben, ha a 2018. január 1-jét megelőzően engedély nélkül vagy attól eltérően kialakított vízkivételt biztosító vízilétesítmény vonatkozásában a vízjogi fennmaradási engedély kiadását a létesítő a hatóság előtt 2018. december 31. napjáig kérelmezi. A kútamnesztia alkalmazásának további feltétele, hogy az engedély megadásának a feltételei fennálljanak, vagyis a megépített vízilétesítmény megfeleljen a jogszabályokban foglalt előírásoknak.

A Vgtv. 29. § (8) bekezdése tartalmazza azokat az esetköröket, amikor nem szabható ki vízgazdálkodási bírság:

- „a) a vizeket érő balesetszerű szennyezés azonnali elhárítása érdekében szükséges, valamint
- b) a vizek kártételei elleni védekezés szabályairól szóló kormányrendelet szerinti rendkívüli védekezés műszaki feladataihoz kötődő, vízjogi engedély hiányában létesített vízilétesítmények vagy végzett vízimunka esetében, ha az egyébként engedélyezhető lett volna.”

A fenti felsorolásból következik, hogy csak azok az engedély nélkül vagy attól eltérően megvalósult vízilétesítmények, illetve elvégzett vízimunkák esetében lehet alkalmazni a mentességet, amikor azok kárelhárítási célt szolgálnak, valamint a vizek kártételei elleni azonnali beavatkozás miatt vált szükségessé a megvalósításuk, elvégzésük.

A vízügyi hatóság a vízjogi fennmaradási engedély kiadása iránti kérelem benyújtását követően megvizsgálja, hogy az engedély nélkül vagy attól eltérően megvalósított vízilétesítmény mennyiben felel meg a vízgazdálkodási, vízvédelmi, környezetvédelmi és természetvédelmi előírásoknak. Amennyiben a fenti szempontok alapján a vízilétesítmény még átalakítás mellett is káros, a vízügyi hatóság a kérelmet visszautasítja, és a létesítőt kötelezi a vízilétesítmény megszüntetésére. A hatósági

⁶⁵ Vgtv. 29. § (6) bekezdés

intézkedést követően a létesítő a vízilétesítmény megszüntetéséről - a hatóság által megszabott határidőn belül - köteles dokumentációt benyújtani a hatóság részére.

Abban az esetben, ha a vízjogi létesítési engedély kiadását követően a vízilétesítmény megépült, de az üzemeltető vízjogi üzemeltetési engedély nélkül üzemelteti azt, a hatóság intézkedik arról, hogy az üzemeltetés jogszerű legyen.

A vízjogi kötelezések jogalapját a Vgtv. 32. § teremti meg, mely szerint: „Ha a vizek mennyiségi védelme, a vizek kártételeinek elhárítása, a károk megelőzése vagy a jogszerűen gyakorolt vízhasználat azt egyébként szükségessé teszi, a vízügyi hatóság a vízhasználót, vagy azt, aki a vízviszonyokba jogellenesen beavatkozott, a káros, illetve a károsodás veszélyével fenyegető állapot megszüntetésére, a szükséges vízimunka elvégzésére vagy meghatározott módon történő gyakorlására kötelezheti.”

A már kialakult káros állapot, vagy a káros állapot kialakulásának veszélyével fenyegető helyzet megszüntetése a Vgtv. fent idézett rendelkezése szerint tehát több módon is történhet. Azt, hogy a vízügyi hatóság milyen eszközöket választhat a kötelezésben a jogszerű állapot elérése érdekében a 72/1996. (V. 22.). Korm. rendelet 18. § (1) bekezdése állapítja meg, mely szerint a vízügyi hatóság a vízhasználót vagy azt, aki a vízviszonyokba jogellenesen beavatkozott, vagy a jogszabályban foglalt kötelezettségei elmulasztásával jogellenes állapotot idézett elő kötelezi:

- a vízjogi engedély nélkül vagy az attól eltérően végzett kivitelezés megszüntetésére, felfüggesztésére,
- az engedély nélkül vagy az engedélytől eltérően elvégzett vízimunka vagy megépített vízilétesítmény átalakítására, meghatározott módon megvalósított fennmaradására és üzemeltetésére vagy megszüntetésére,
- az engedély nélkül gyakorolt vízhasználat szüneteltetésére, abbahagyására vagy meghatározott módon való gyakorlására,
- az engedély alapján a meglevő vízilétesítménynek az előírásoknak megfelelő módon történő üzemeltetésére, átalakítására vagy megszüntetésére
- a vízilétesítmény megépítésére, vízimunka elvégzésére;
- a kivett víz, valamint a befogadóba juttatott használt, illetve tisztított szennyvíz mérésére;
- vízhasználat szüneteltetésére, megszüntetésére;
- védőidom, védőterület, védősáv kialakítására és fenntartására;

- a jogellenes, illetve káros állapot megszüntetésére, ha az eljárásra más hatóság nem rendelkezik hatáskörrel és a vízviszonyokba történt beavatkozás, illetve annak megszüntetése egyébként nem jár együtt vízhasználattal vagy a vizek hasznosítására, kártételeik elhárítására irányuló vízimunka elvégzésével.⁶⁶

A vízügyi hatóság a fentieken túlmenően a vízhasználót vagy azt, aki a jogellenes állapot megszüntetésére – külön jogszabály alapján - egyébként is köteles, a 41/2017. (XII. 29.) BM rendelet szerinti tartalmú vízjogi létesítési vagy vízjogi üzemeltetési engedélyezési eljárásra irányuló terv- és adatszolgáltatásra kötelezheti.⁶⁷

Nem hatósági mérlegelésen alapul a 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet azon rendelkezése, mely szerint amennyiben a hatóságnak vízilétesítmény megépítéséről, vízjogi létesítési engedély nélkül vagy attól eltérően megépített vízilétesítmény, vízjogi üzemeltetési engedély nélkül vagy attól eltérően üzemeltetett vízilétesítmény, továbbá vízjogi létesítési engedély nélkül vagy attól eltérően megvalósított vízimunka vagy vízhasználat fennmaradásáról, átalakításáról vagy megszüntetéséről kell döntést hoznia, azonban nem áll a rendelkezésre erre vonatkozó tervdokumentáció, abban az esetben a kötelezettet terv- és adatszolgáltatásra kötelezi.

Az engedély nélkül vagy attól eltérően végzett tevékenységek jogkövetkezményei között szükséges megemlíteni a Vgtv. 32/A. § (1) bekezdése által szabályozott vízgazdálkodási bírságot. A vízgazdálkodási bírságnak tehát két típusa van. Az első, a vízjogi fennmaradási engedély kapcsán már tárgyalt vízgazdálkodási bírság, közismertebb – nem hivatalos – nevén „fennmaradási bírság”, a második a Vgtv. 32/§. (1) bekezdése szerinti vízgazdálkodási bírság. A kettő típus közötti különbséget a bírság alapjául szolgáló tevékenység adja meg. Míg a vízjogi fennmaradási engedély esetében a bírság alapja az engedély nélkül vagy attól eltérően létrehozott vízilétesítmény, elvégzett vízimunka, addig a Vgtv. 32/A. § (1) bekezdésében foglalt vízgazdálkodási bírság alapja jogszabályban, közvetlenül alkalmazandó európai uniós jogi aktusban, továbbá hatósági határozatban szereplő vízgazdálkodási előírás megszegése. A Vgtv. szerint az előírások megszegésének minősül a jogszabályon, közvetlenül alkalmazandó közösségi jogi aktuson vagy hatósági határozaton alapuló adatszolgáltatási kötelezettség, valamint a nyilvántartás-vezetési kötelezettség megszegése is. A törvény természetesen itt is maximalizálja a kiszabható bírság összegét, mely szerint a Vgtv. 32/A. § (1) bekezdése alapján kiszabott vízgazdálkodási bírság legfeljebb 1 000 000 Ft, természetes személyek esetében 300 000 Ft lehet.

⁶⁶ 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 18. § (1) bekezdés

⁶⁷ 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 18. § (2) bekezdés

A sorozat keretében eddig megjelent kiadványok

2017.

1.	NÉMETH András, MILÁVECH Richárd	Iparban használatos vízminőségek
2.	DR. SZILÁGYI Zsombor, DR. SZUNYOG István	Mérések a gáziparban
3.	DR. BARNÁ Lajos, EÖRDÖGHÉ DR. MIKLÓS Mária, DR. SZÁNTHÓ Zoltán, DR. BALLA József	A biztonságos ívóvízellátás megteremtésének tervezési eszközei
4.	BORBÁS Lajos Dr.	Felépítés elvű (additív) gyártástechnológiák a gépészetben
5.	BERENCSI Miklós, BERECHY Ákos, HORVÁTH László, KOVÁCS Gergely, MIHÁLFY Krisztina	Kerékpárosbarát közlekedéstervezés
6.	TÜDŐS Tibor, DR. VARJÚ György, DR. PETRI Kornél, GÁBOR András	A csillagpontkezelés legújabb külföldi és hazai eredményei (Útmutató és tervezési segédlet)
7.	DR. GARBAI László, DR. JASPER Andor, VÁRADI András	Fűtési és használati melegvíz-igények kockázati elvű méretezése példákkal
8.	KÁDI Ottó, DOHÁNY Máté, JÓZSA Bálint, LÁSZLÓ Csaba Tibor, JAKKEL Ottó	A közúti vasutak (villamos) tervezésével kapcsolatos kézikönyv

2018.

9.	BLAZSOVSZKY László	A gázfogyasztó készülékek égéstermék elvezetésével kapcsolatos szabályozások hiányosságai és ellentmondásai
10.	CSORDÁS Szilveszter, FORGÁCS Lajos Dr., PÓLYA Endre ifj., RÉV Zoltán, UDVARDY Péter	Orvostechnológiai továbbképzés ismeretanyaga
11.	NÁDASDY Tamás, EGYHÁZY Zita, KOVÁCS Ákos Sándor, SZECSŐ Dániel Géza	A közúti biztonsági audit (KBA) jelentések elkészítésének alkalmazási segédlete – A közúti infrastruktúra közlekedésbiztonsági kezeléséről szóló jogszabályhoz és utógazdálkodási előírásokhoz kapcsolódó értelmezési, kidolgozási és elfogadtatási javaslatrendszer
12.	DR. SZILÁGYI Zsombor, HORÁNSZKY Beáta	Földgáz kereskedelem (mérnöki segédlet)
13.	DR. SZILÁGYI Zsombor	Az energiahordozók jövője – kőolaj, földgáz, megújulók
14.	S. VÍGH Judit, DOHÁNY Máté	Magános közlekedők baleseti súlyosságának csökkentése mobil applikáció segítségével
15.	DR. BALIKÓ Sándor, DR. CSÜRÖK Tibor, NOVÁK Dániel, ORBÁN Tibor, DR. ZSEBIK Albin	Ötletlapok I. – Energiahatékonyság növelő ötletek egyszerű energetikai és gazdasági számításai
16.	DARABOS Zoltán, KOLTAI Henrik, SZABÓ Tamás, SZÁSZ Béla, VAJDA Sándor	Felvonók felújítása és átalakítása – Műszaki segédlet
17.	TÜDŐS Tibor, KRUPPA Attila	Alapozásföldelők új tervezési elvei és kivitelezési módszerei – Tervezési segédlet és kivitelezési útmutató
18.	FENYVESI Zsolt	Tűzvédelmi tervek tartalmi szabályainak átdolgozása

19.	GÁBORI László Dr., BEINSCHRÓTH József Dr., NÓGRÁDI Gábor, RÁTKAY Tamás	Nagyméretű informatikai beruházásoknál (fejlesztéseknél) ajánlott szoftveroldali tervdokumentációk tartalmi elemeinek meghatározása (I. – II. kötet)
20.	DR. DIVÓS Ferenc	Az élő fák stabilitása – mérnöki megközelítés – Élő fák, mint teherhordó faszerkezetek
21.	DR. KARÁCSONYI Zsolt	Faanyagok tartós szilárdsága
22.	BARNA Lajos Dr., ERDEI István, JASPER Andor Dr., TAKÁCS Gyula	Segédlet épületek csatorna-berendezéseinek tervezéséhez
23.	ANTÓK Péter István, FÜZÉR Ferenc, SÁRKÖZI András	Fényvezető kábelszakaszok műszaki-minőségi ajánlás gyűjteménye